భారత దేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానం

సివిలు అప్పీలు అధికార పరిధి .

సివిలు అప్పీలు నంబరు 2357/2017

గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఎన్ సి టి ఆఫ్ డిల్లీ ..అప్పెలెంట్

వెర్సస్

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా ..రెస్పాండెంట్

తీర్పు

డాక్టర్ ధనంజయ, వై చంద్రచూడ్, సి జె ఐ

ఎ. ప్రస్తావన .

బి . నివేదనలు.

సి. అధికరణ 239 ఎ ఎ వివరణ .

(ఎ) డిల్లీ: అసమానమైన ఆదర్శవంతమైన స్థితి (సూయి జనరిస్).

(బి) ఎన్ సీ టీ డి శాసన సభ యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వహణ

అధికారం .

(సి) “అటువంటి ఏదైనా అంశం కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు “.

డి . కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ‘రకాలు’.

ఇ. స్థానిక ప్రయోజనం మరియు జాతీయ ప్రయోజనాల సమతుల్యతను కొనసాగించడం .

ఎఫ్. “అటువంటి ఏదైనా అంశం కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు” కూడిన వివరణ.

జి. “నిబంధనలకు లోబడి”: కాలపరిమితి?.

హెచ్. రాజ్యాంగం కేంద్రీకృతమైనది కాదు.

ఐ. కేంద్రం మరియు ఎన్ సీ టీ డి మధ్యన శాసన మరియు కార్యనిర్వహణాధికారాల పరిధి .

జె . త్రిగుణిత వరుస జవాబుదారీతనం: క్యాబినెట్ తరహా ప్రభుత్వంలో ప్రభుత్వోద్యోగులు .

(ఎ) ఆధునిక ప్రభుత్వంలో పరిపాలనా సేవల పాత్ర .

(బి) వెస్ట్ మినిస్టర్ పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రభుత్వోద్యోగుల జవాబుదారీతనం .

(సి) ఫెడరల్ ప్రభుత్వ విధానంలో ప్రభుత్వ పరిపాలనాధికారుల జవాబుదారీతనం .

కె. బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదిక .

ఎల్ . కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు పార్ట్ XIV వర్తింపు .

(ఎ) రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV ప్రయోజనం నిమిత్తం "రాష్ట్రం" అర్థం.

(బి) 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా పార్ట్ XIVలో తొలగించబడినది.

(సి) అధికార ఉనికి మరియు అధికార వినియోగం.

ఎం. ఎంట్రీ 41పై ఎన్ సీ టీ డి ద్వారా శాసన అధికార వినియోగం.

ఎన్ . "సేవలు" మరియు ఎన్ సీ టీ డి.

ఒ.ముగింపు.

పార్ట్ A

ఎ . ప్రస్తావన

1. మా ముందున్న ఈ కేసు భారతదేశంలో అసమాన సమాఖ్య పాలనా ఆదర్శంతో వ్యవహరించే విషయంలో, కేంద్రపాలిత ప్రాంతం మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి మధ్య అధికార పోటీని కలిగి ఉంది . నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ డిల్లీ ("ఎన్ సీ టీ డి") లోని "సేవలపై" ఎవరు నియంత్రణ కలిగిఉంటారు అనేది సమస్య: ఎన్ సి టి డి ప్రభుత్వమా ("జి ఎన్ సి టి డి") లేక కేంద్ర ప్రభుత్వం తరపున వ్యవహరించే లెఫ్టినెంట్ గవర్నరా. కేంద్ర హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ 2015 మే 21న జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ ("2015 నోటిఫికేషన్") తర్వాత ఈ ప్రశ్న తలెత్తింది, అది ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

> "....అధికరణం 239 మరియు 239ఎఎ లోని క్లాజ్ (3) సబ్-క్లాజ్ (ఎ) లో ఉన్న నిబంధనలకు అనుగుణంగా, అతని నియంత్రణ మరియు తదుపరి ఆదేశాలకు లోబడి, డిల్లీలోని నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్, 'పబ్లిక్ ఆర్డర్',

'పోలీస్', 'ల్యాండ్' మరియు 'సర్వీసెస్' కు సంబంధించి పైన పేర్కొనబడిన విధంగా, అధికారాలను వినియోగించి రాష్ట్రపతి ఎప్పటికప్పుడు అతనికి అప్పగించిన మేరకు కేంద్ర ప్రభుత్వ విధులను నిర్వర్తిస్తారు – రాష్ట్రపతి దీని ద్వారా నిర్దేశించారు

అయితే, నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్, తన విచక్షణాధికారంతో, అతను సముచితమని భావించినచోట 'సేవలు' విషయానికి సంబంధించి నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ ముఖ్యమంత్రి అభిప్రాయాలను పొందవచ్చు."

ఎన్ సి టి డి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ "ఎప్పటికప్పుడు రాష్ట్రపతి తనకు అప్పగించినంత మేరకు" "సేవలను", "పబ్లిక్ ఆర్డర్" 'పోలీస్' మరియు "భూమి" పైన నియంత్రణను వినియోగించవచ్చునని నోటిఫికేషన్ పేర్కొంది. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన "విచక్షనాధికారంతో" ఎన్ సి టి డి యొక్క ముఖ్యమంత్రి అభిప్రాయాలను పొందవచ్చు.

2. "సేవలు" రాజ్యాంగంలోని ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41 కింద ప్రస్తావించబడ్డాయి. 2015 నోటిఫికేషన్ జి ఎన్ సి టి డి అధికార పరిధినుండి "స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్; స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్ కమీషన్", అనే అంశంగా ఉన్న స్టేట్ లిస్ట్ ఎంట్రీ 41ను మినహాయించింది. ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికార పరిధి నుండి "సేవలను" మినహాయించడానికి గల విచక్షణాజ్ఞానం ఎన్ సి టి డికి దాని స్వంత రాష్ట్ర పబ్లిక్ సర్వీసెస్ లేవని నోటిఫికేషన్ నిర్దేశిస్తుంది:

"ఇంకా, ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీస్ మరియు ఇండియన్ పోలీస్ సర్వీస్ సిబ్బందితో కూడిన కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల స్థాయి ఢిల్లీ, చండీగఢ్, అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవులు , లక్షద్వీప్, డామన్ మరియు డయ్యూ, దాద్రా మరియు నగర్ హవేలీ, పుదుచ్చేరి మరియు అరుణాచల్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రాలకు ఉమ్మడిగా ఉంటుంది. గోవా మరియు మిజోరాం కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది; మరియు అదే విధంగా డ్యానిక్స్ మరియు డ్యానిప్స్ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలైన డామన్ & డయ్యూ, దాద్రా నగర్ హవేలీ, అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవులు, లక్షద్వీప్‌ల అవసరాలను తీర్చే సామాన్య సేవలతో పాటు జాతీయ రాజధాని ప్రాంతమైన డిల్లీతో సహా కేంద్ర ప్రభుత్వంకూడా మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది. అందువల్ల, నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ స్వంత స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్ ను కలిగి లేదన్నది సుస్పష్టం. ఆ విధంగా 'సేవలు' ఈ వర్గంలోకి వస్తాయి మరియు అట్లుండగా కార్య నిర్వాహక అధికారం శాసన అధికారంతో సహవ్యాప్తి చెంది ఉండడం మూలాన

శాసన అధికారం లేని చోట, కార్య నిర్వాహక అధికారం ఉండదన్న విషయం సువ్యస్థితమే మరియు కనుక రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీలు 1, 2 & 18కి సంబంధించిన విషయాలు వరుసగా 'పబ్లిక్ ఆర్డర్', 'పోలీస్' మరియు 'ల్యాండ్' ఉండటం మరియు ఆ జాబితాలోని 64, 65 మరియు 66 ఎంట్రీలు 1, 2 మరియు 18 'సేవలకు' సంబంధించినవి నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ డిల్లీ యొక్క లెజిస్ లేటివ్ అసెంబ్లీ పరిధికి వెలుపల ఉంటుంది మరియు తత్ఫలితంగా డిల్లీ యొక్క ఎన్ సి టి ప్రభుత్వానికి పైన పేర్కొనబడినవాటికి సంబంధించి ఎటువంటి కార్యనిర్వాహక అధికార మరియు పైన పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి అధికారం ప్రత్యేకంగా రాష్ట్రపతికి లేదా అతని ప్రతినిధికి అనగా డిల్లీ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కు ఉంటుంది.

3. పై నోటిఫికేషన్ ఢిల్లీ హైకోర్టులో పిటిషన్ల బ్యాచ్ ద్వారా సవాలు చేయబడింది. 'సేవలకు' సంబంధించిన అంశాలు డిల్లీ ఎన్ సి టి శాసన సభ పరిధికి వెలుపల వస్తాయని ప్రకటించడంతో నోటిఫికేషన్ చెల్లుబాటును హైకోర్టు సమర్థించింది. [గవర్నమెంట్ ఆఫ్ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ డిల్లీ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా ('డిల్లీ హైకోర్ట్ జడ్జి మెంట్'), (2016) 232 డి ఎల్ టి 196]. అప్పీలులో, ఈ కోర్టులోని ద్విసభ్య ధర్మాసనం "ఢిల్లీకి సంబంధించి ప్రత్యేక నిబంధనలతో"వ్యవహరించే అధికరణం 239AA యొక్క వివరణ గురించి శాసనిక ప్రశ్నకు ఈ అంశం ఇమిడి ఉందని అభిప్రాయపడ్డారు, అందువల్ల అధికరణం 239 ఎఎ వివరణ వాదాంశాన్ని 2017 ఫిబ్రవరి 15 తేదీన రాజాంగ ధర్మాసనానికి నివేదించారు.

4.అధికరణం 239 ఎఎ ఈ కింది విధంగా సమకూర్చబడింది:

"239–ఎఎ. ఢిల్లీకి సంబంధించి ప్రత్యేక నిబంధనలు –

(1) రాజ్యాంగం (అరవైతొమ్మిదవ సవరణ) చట్టం, 1991, ప్రారంభమైన తేదీ నుండి, డిల్లీ కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరి ఆఫ్ డిల్లీ (ఇందులో ఇకమీదట ఈ భాగంలో నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీగా పేర్కొనబడుతుంది.) గా పిలవబడుతుంది మరియు అధికరణం 239 ప్రకారం నియమింపబడిన అధికారి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ గా నియమించబడతారు.

(2)(a) నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీకి ఒక శాసనసభ ఉండాలి మరియు అటువంటి అసెంబ్లీలోని స్థానాలను నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీలోని ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాల

నుండి ప్రత్యక్ష ఎన్నికల ద్వారా ఎంపిక కాబడిన సభ్యులచే భర్తీ చేయబడతాయి.

(బి) శాసనసభలో మొత్తం స్థానాల సంఖ్య, షెడ్యూల్డ్ కులాలకు రిజర్వు చేయబడిన స్థానాల సంఖ్య, నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీలోని ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాలుగా విభజించడం (అటువంటి విభజనకు ఆధారంతో సహా) మరియు శాసనసభ పని తీరుకు సంబంధించిన అన్ని ఇతర అంశాలు పార్లమెంటు చేసిన చట్టం ద్వారా ఒక పద్ధతికి తీసుకురాబడతాయి .

(సి) అధికారణాలు 324 నుండి 327 మరియు 329 లోని నిబంధనలు నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ, నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ శాసనసభ మరియు దాన సభ్యులకు వర్తించే విధంగా, ఒక రాష్ట్రానికి సంబంధించి, లెజిస్ లేటివ్ అసెంబ్లీ ఆఫ్ స్టేట్ మరియు యథాక్రమంగా దాని సభ్యులకు సంబంధించి వర్తిస్తాయి; మరియు అధికారణాలు 326 మరియు 329 లో నిర్దేశించబడిన శాసన సభకు సంబంధించిన సూచన ఏదైనా పార్లమెంటుకు సంప్రదింపుగా పరిగణించబడుతుంది.

(3)(ఎ) ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి, రాష్ట్ర జాబితాలో లేదా ఉమ్మడి జాబితాలో పేర్కొనబడిన ఏవైనా విషయాలకు సంబంధించి నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ మొత్తం లేదా ఏదైనా భాగానికి చట్టాలను రూపొందించే అధికారం శాసనసభకు ఉంటుంది. రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీలు 1, 2 మరియు 18 ఇంకా ఆ జాబితాలోని 64, 65, మరియు 66 ఎంట్రీలు పేర్కొన్న 1,2 మరియు 18 ఎంట్రీలకి సంబంధించినవి మినహా కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అలాంటి విషయం ఏదైనా వర్తిస్తుంది.

(బి) సబ్-క్లాజ్ (ఎ)లోని ఏదీకూడా ఈ రాజ్యాంగం ప్రకారం పార్లమెంటు అధికారాలను తక్కువ చేయదు, దానిలోని ఏదైనా అంశానికి చెందిన కేంద్రపాలిత ప్రాంతంకోసం ఏదైనా విషయానికి సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించదు.

(సి) ఏదైనా విషయానికి సంబంధించి శాసనసభ చేసిన చట్టంలోని ఏదైనా నిబంధన, శాసనసభ చేసిన చట్టానికి ముందు లేదా తరువాత ఆమోదించబడినా, ఆ విషయానికి సంబంధించి పార్లమెంటు చేసిన చట్టంలోని ఏదైనా నిబంధనకు విరుద్ధమైన పక్షంలో, లేదా శాసనసభ రూపొందించిన చట్టం కాకుండా తొలి చట్టంలో, ఏ సందర్భంలోనైనా, పార్లమెంటు చేసిన చట్టం లేదా,

సందర్భానుసారంగా, అటువంటి మునుపటి చట్టం అమలులో ఉంటుంది మరియు శాసన సభ రూపొందించిన చట్టం ప్రాతికూల్యం మేరకు, చెల్లనది .

అయితే, శాసనసభ రూపొందించిన అటువంటి చట్టం ఏదైనా రాష్ట్రపతి పరిశీలనకు ప్రత్యేకించబడి , ఆయన అంగీకారాన్ని పొందినట్లయితే, అటువంటి చట్టం నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీలో అమలులో ఉంటుంది. అంతేగాక ఈ సబ్–క్లాజులోని ఏదీకూడా పార్లమెంటును ఏ సమయంలోనైనా చట్టంతో సహా అదే విషయానికి సంబంధించి శాసన సభ రూపొందించిన చట్టాన్ని జోడించడం, సవరించడం, మార్చడం లేదా రద్దుపరచడానికి సంబంధించి ఏ చట్టాన్ని రూపొందించకుండా నిరోధించజాలదు.

(4) లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్‌కు చట్టాలను రూపొందించే అధికారం శాసన సభకు ఉన్న విషయాలకు సంబంధించి ఏదైనా చట్టం ద్వారా లేదా దాని ప్రకారం అతను తన అభీష్టానుసారం వ్యవహరించాల్సిన అవసరం ఉన్నంతవరకు, తన విధులను నిర్వర్తించడంలో సహాయం చేయడానికి మరియు సలహా ఇవ్వడానికి ముఖ్యమంత్రి నేతృత్వంలోని శాసన సభలోని మొత్తం సభ్యుల సంఖ్యలో పది శాతంకంటే ఎక్కువ కాకుండా మంత్రిమండలి ఉండాలి.

ఏదైనా విషయంపై లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ మరియు అతని మంత్రుల మధ్య అభిప్రాయ భేదాలు ఏర్పడిన సందర్భంలో, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ దానిని నిర్ణయానికి రాష్ట్రపతికి పంపాలి మరియు దానిపై రాష్ట్రపతి ఇచ్చిన నిర్ణయానుసారం వ్యవహరిస్తారు మరియు అటువంటి నిర్ణయం పెండింగ్‌లో ఉండగా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కోసం ఏ సందర్భంలోనైనా, తన అభిప్రాయం ప్రకారం, అతను తక్షణ చర్య తీసుకోవడం, అటువంటి చర్య తీసుకోవడం లేదా అతను అవసరమని భావించే విషయంలో అలాంటి దిశానిర్దేశం చేయడం అత్యవసరం.

(5) ముఖ్యమంత్రిని రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు మరియు ఇతర మంత్రులను ముఖ్యమంత్రి సలహాపై రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు మరియు రాష్ట్రపతి సంతృప్తినిబట్టి మంత్రులు పదవిలో ఉంటారు.

(6) మంత్రి మండలి శాసనసభకు సమష్టిగా బాధ్యత వహించాల్సివుంటుంది.

(7)(ఎ) పార్లమెంటు, చట్టం ద్వారా, పైన పేర్కొన్న క్లాజులలో ఉన్న నిబంధనలను అమలు చేయడానికి లేదా భర్తీ చేయడానికి మరియు దానికి సంబంధించిన అన్ని

విషయాల కోసం యాదృచ్ఛికంగా లేదా పరిణామపూర్వకంగా నిబంధనలను రూపొందించవచ్చు.

(బి) సబ్-క్లాజ్ (ఎ)లో సూచించబడిన ఏదైనా చట్టాన్ని అధికరణం 368 ప్రయోజనాలకోసం ఈ రాజ్యాంగం యొక్క సవరణగా పరిగణించరాదు, అయితే అందుకు భిన్నంగా ఇది రాజ్యాంగాన్ని సవరించే లేదా సవరణ ప్రభావాన్ని కలిగి ఉన్న ఏదైనా నిబంధనను కలిగి ఉంది.

(8) అధికరణం 239-బి యొక్క నిబంధనలు , నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ సదరు మరియు శాసన సభకు సంబంధించి, అవి కేంద్రపాలిత ప్రాంతం పుదుచ్చేరి, వరుసగా, అడ్మినిస్ట్రేటర్ మరియు దాని శాసనసభకు సంబంధించి వర్తిస్తాయి, మరియు సదరు అధికరణంలోని "అధికరణం 239-ఎ యొక్క క్లాజ్ (1)" కి సంబంధించిన ఏదైనా సూచన ఈ అధికరణం లేదా అధికరణం 239-ఎ బికి సూచనగా పరిగణించబడుతుంది , సందర్భానుసారంగా.

5. రాజ్యాంగ ధర్మాసనం 2018 జూలై 4 తేదీన తీర్పును వెలువరించింది ["2018 కానిషి షన్ బెంచ్ జడ్జ్ మెంట్ ; (2018) 8 యస్ సి సి 501]. తీర్పులో మూడు న్యాయపరమైన అభిప్రాయాలు ఉన్నాయి. మెజారిటీ అభిప్రాయాన్ని ప్రధాన న్యాయమూర్తి దీపక్ మిశ్రా రాశారు, ఇందులో జస్టిస్ ఎకె సిక్రి మరియు జస్టిస్ ఎఎం ఖాన్విల్కర్ ఉన్నారు.(జడ్జ్ మెంట్ ఆఫ్ ద మెజారిటీ) మాలో ఒకరైన(డాక్టర్ డి.వై.చంద్రచూడ్,జె.) మరియు జస్టిస్ అశోక్ భూషణ్ వేర్వేరు అభిప్రాయాలను వెలిబుచ్చారు.రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఎన్ సి టి డి యొక్క రాజ్యాంగ హోదా మరియు ఎన్ సి టి డి ద్వారా ఎన్నుకోబడిన ప్రభుత్వం మరియు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ యొక్క అధికారాలు, విధులు మరియు బాధ్యతల విభజన ఆధారంగా దాని పరిపాలనా విధానాలతో వ్యవహరించింది, వీరు భారత రాష్ట్రపతి నామినీగా ఉన్నారు, యూనియన్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి ఉపయోగపడతారు. మేము ఈ తీర్పులోని సెక్షన్ సి లో ఆ తీర్పులో పేర్కొనబడిన నిబంధనలను గురించి చర్చిస్తాము .

6. అధికరణం 239 ఎఎ

యొక్క వివరణను నిర్ణయించిన తర్వాత , నిర్దిష్ట వాదాంశాలను నిర్ణయించడానికి అప్పీళ్లను రెగ్యులర్ బెంచ్ ముందు లిస్టింగ్ చేయాలని నిర్ణయించబడింది. 2019 ఫిబ్రవరి 14 తేదీన జస్టిస్ ఎ.కె. సిక్రీ మరియు జస్టిస్ అశోక్ భూషణ్‌లతో కూడిన ద్విసభ్య ధర్మాసనం రెండు వేర్వేరు తీర్పులను వెలువరించింది. జి ఎన్ సి టి డి ["2019 స్పిల్ట్ వెర్డిక్ట్]లెజిస్లేటివ్ మరియు ఎగ్జిక్యూటివ్ పరిధి నుండి అధికరణం 239ఎఎ (3)(ఎ) దృష్ట్యా "సేవలు" మినహాయించబడ్డాయా లేదా అనే దానిపై న్యాయమూర్తులు విభేదించారు .

7. ఈ అంశం ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం ముందు పరిశీలనకు వచ్చింది. అక్కడ, కేంద్రం వాదనలను వినిపిస్తూ 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఆధికరణం 239ఎఎ(3)(a) లోని రెండు కీలకమైన పదబంధాలను విశ్లేషించలేదని తెలిపింది: (i) "ఇంతవరకు యూనియన్ టిరిటరీస్" కి వర్తించే ఏదైనా అంశం" మరియు (ii) "ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి" 2022 మే 6 తేదీన వెలువరించిన ఉత్తరువులో, త్రిసభ్య ధర్మాసనం ఈ క్రింది విధంగా గమనించింది:

> "8. భారత ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించిన నిర్దేశిత అప్లికేషన్ నుండి, అలాగే పార్టీల ప్రతిస్పర్ధ వివాదాల నుండి, అభ్యంతరకరమైన ప్రధాన అంశం పదబంధాల వివరణకు సంబంధించినది: "ఇటువంటి ఏ అంశమైనా కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుంది" మరియు " రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239 ఎఎ (3) (ఎ)లో ఉన్న విధంగా " ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుంది". రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పును గనక పరిశీలించినట్ల యితే, ఈ ధర్మాసనం ముందు పెండింగ్‌లో ఉన్న ఒక్క వాదాంశం మినహా మిగిలిన అన్ని వాదాంశాలు విస్తృతంగా పరిశీలించినట్లుగా అర్థమవు తోంది. కాబట్టి, మునుపటి రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ద్వారా ఇప్పటికే పరిష్కరించబడిన వాదాంశాలను మళ్లీ పరిశీలించాల్సిన అవసరం లేదని మేము భావిస్తున్నాము.
>
> 9. ఈ ధర్మాసనానికి సూచించబడిన పరిమిత వాదాంశం, "సేవలు" అన్న పదానికి సంబంధించి కేంద్రం మరియు ఎన్ సి టి డి ఢిల్లీ యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పరిధికి సంబంధించినది. ఈ కోర్టులోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం, రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239ఎఎ (3) (ఎ)ని అన్వయించే సందర్భంలో , రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41కి సంబంధించి అదే పదాల ప్రభావాన్ని ప్రత్యేకంగా వివరించే సందర్భం కనిపించలేదు.
>
> 10. కాబట్టి రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 145(3)లోని నిబంధనల ప్రకారం రాజ్యాంగ ధర్మాసనం సాధికార తీర్పుకోసం పైన పేర్కొనబడిన పరిమిత వాదాంశాన్ని సూచించడం సముచితమని మేము భావిస్తున్నాము."

పైన పేర్కొనబడిన పరిమిత వాదాంశాన్ని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ముందు (న్యాయ) నిర్ణయాన్ని ఏర్పరుస్తుంది."సేవలు" అనే పదానికి సంబంధించి కేంద్రం మరియు ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పరిధికి సంబంధించినది మాత్రమే ఈ రాజ్యాంగ ధర్మాసనం పరిశీలంకు ఉన్న పరిమిత వాదాంశం. అనగా, "సేవలపై" శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక నియంత్రణను కలిగి ఉన్నాయా." మేము ఇప్పుడు ప్రత్యర్థుల తరపు న్యాయవాది వాదనలను పరిశీలిస్తాము.

బి. నివేదనలు

8. అప్పీలుదారు తరఫున సీనియర్ న్యాయవాది డాక్టర్ ఎఎం సింఘ్వీ ఈ క్రింది విధంగా నివేదించారు:

a. ఎన్ సి టి డి లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీకి ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని జాబితా II లోని ఎంట్రీ 41 కింద చట్టాలను రూపొందించే అధికారం ఉంది. ఎంట్రీ "యూనియన్ టెరిటరీ పబ్లిక్ సర్వీసెస్" కాకుండా "స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్" పదాన్ని ఉపయోగించడం మూలాన అధికారాన్ని మినహాయించలేము. వాస్తవానికి, ఢిల్లీ శాసనసభ ఎంట్రీ 41 పరిధిలోకి వచ్చే చట్టాలను రూపొందించింది;

బి. ఎన్ సి టి డి శాసనసభ జాబితా II లోని ఎంట్రీ 41కి సంబంధించిన శాసన అధికారాన్ని ఉపయోగించలేదని గుర్తించినప్పటికీ, అధికారం కోల్పోయినట్టుగా ఇది సూచించదు;

సి. అధికరణం 239ఎ ఎ ద్వారా స్పష్టంగా మినహాయించబడిన 1,2 మరియు 18 ఎంట్రీలు కాకుండా జాబితా IIలోని అన్ని ఎంట్రీలపై ఎన్ సి టి డి శాసన అధికారం మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాలను కలిగి ఉంది ;

డి. అధికరణం 239 ఎఎ లో "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి విషయం వర్తించేటంతవరకు" అనేది చేర్చబడిన పదబంధం మరియు అది మినహాయింపబడినది కాదు. జాబితా II మరియు జాబితా III లలోని అనేక ఎంట్రీలు "స్టేట్" అనే పదాన్ని ఉపయోగిస్తాయి. ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని జాబితాల సవరణ లేకుండా ఎన్ సి టి డి యొక్క కేంద్ర పాలిత ప్రాంతానికి అటువంటి ఎంట్రీలను అందుబాటులో ఉంచడానికి అనుమతించే "అటువంటి విషయం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు " అనే పదబంధం సులభతరమైన పదబంధం. సులభతరమైన పదబంధం లేకుండా, "స్టేట్" అనే పదాన్ని ఉపయోగించే జాబితాలు II మరియు III లలోని ఆ ఎంట్రీలపై ఎన్ సి టి డి కి శాసనాధికారం ఉండదు;

ఇ. ఎన్ సి టి డి అనేది అసమానమైన ఆదర్శవంతమైన స్థితి (సూయి జనరిస్). దీనిని 'కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల' సామాన్య వర్గంలోకి తీసుకురాలేము;

ఎఫ్. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ [(1976) 3 యెస్ సి సి 473] కేసులో రాజ్యాంగంలోని XIV భాగం లోని నిబంధనలు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తాయని ఈ కోర్టు గుర్తించింది;

జి. ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక పరిధిలో "సేవలను" చేర్చడాన్ని

వ్యతిరేకిస్తూ బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదిక ఎటువంటి ఔచిత్యాన్ని కలిగి ఉండదు ఎందుకంటే:

(i) ఇది అధికరణం 239ఎఎ చేర్చడానికి ముందే ఉంది , దీని ద్వారా మూడు ఎంట్రీలు జాబితా IIనుండి స్పష్టంగా ఎన్ సి టి డి శాసన అధికారంనుండి మినహాయించబడ్డాయి;

(ii) రాష్ట్రాలు మాత్రమే (కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు కాదు) సేవలను కలిగి

ఉండవచ్చుననే నిర్ణయం ఊహాత్మకంగా తప్పు;

(iii) ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ (పైన పేర్కొనబడినది)కేసు లో ఈ కోర్టు వెలువరించిన తీర్పు పరిశీలించబడలేదు ; మరియు

(iv) 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులోని మెజారిటీ అభిప్రాయం ప్రకారం, అధికరణం 239 ఎ ఎ ను వ్యాఖ్యానించడానికి బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదిక మద్దతుగా ఉపయోగించబడదని స్పష్టంగా పేర్కొనబడింది.

హెచ్. ఆల్-ఇండియా సర్వీసెస్ మరియు సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ సర్వీసెస్‌కు చెందిన సిబ్బంది వరుసగా ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీస్ (కేడర్) రూల్స్ 1954 మరియు ఆల్- ఇండియా సర్వీసెస్ (జాయింట్ కేడర్) రూల్స్ 1972 ద్వారా నిర్వహించబడతారు. ఈ నిబంధనల ప్రకారం, జి ఎన్ సి టి డి కి ఒక అధికారిని అందుబాటులో ఉంచడం జాయింట్ కేడర్ అథారిటీ యొక్క ప్రత్యేక హక్కు అయితే, జి ఎన్ సి టి డి విభాగాలలో అధికారిని అసలు పోస్టింగ్ చేయడం అనేది రెండోది. అదేవిధంగా, డానిక్స్ మరియు దేనిప్స్ రూల్స్ 2003 ప్రకారం, ఒక అధికారిని ఎన్ సి టి డికి కేటాయించిన తర్వాత, ఎన్ సి టి డిలోని ఒక పోస్ట్‌లో ఆ అధికారిని నియమించే వ్యక్తి అడ్మినిస్ట్రేటర్.

9. అప్పీలుదారు తరఫు న్యాయవాది మిష్టర్ షాదన్ ఫరాసత్ , ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న జాతీయ రాజధాని ప్రాంతాలలో సేవల నియంత్రణపై సమీక్షను అందించారు.ఆయన వాదనలను వినిపిస్తూ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న దేశాలలో అధికార వికేంద్రీకరణ స్థాయితో సంబంధం లేకుండా, కేంద్రీకృత

ప్రభుత్వ నమూనాలు ఉన్న దేశాల్లో కూడా, "సేవలను" నియంత్రించే అధికారం నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ స్థానిక ప్రభుత్వానికి సంక్రమించిందని విన్నవించారు.

10. మిస్టర్ తుషార్ మెహతా, సొలిసిటర్ జనరల్, కేంద్ర ప్రభుత్వం తరపున వాదనలను వినిపిస్తూ ఈ క్రింది నివేదనలను సమర్పించారు :

ఎ. జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41 కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అందుబాటులో లేదు, ఎందుకంటే దాని స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీస్ లేదా స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ లేదు;

బి. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41పై ఎన్ సి టి డికి శాసనపరమైన అధికారం ఉందో లేదో నిర్ణయించలేదు;

సి. ఢిల్లీ, జాతీయ రాజధాని కావడంతో, ప్రత్యేక హోదాను కలిగి ఉంది, దీనికి యూనియన్‌కు సేవలపై నియంత్రణ అనేది అవసరం, లేని పక్షంలో కేంద్రం తన జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ బాధ్యతలను నిర్వర్తించడం అసాధ్యం;

డి. అధికరణం 239 ఎ ఎలో “అటువంటి ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు” అనే వ్యక్తీకరణ విధానం జాబితా IIలో ఉన్న ఎంట్రీలు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించే పరిమిత స్థాయిలో ఎన్ సి టి డికి అందుబాటులో ఉంటాయి. ఎన్ సి టి డి శాసన అధికారాలు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు 'వర్తించే' అంశాలకు మాత్రమే విస్తరించబడతాయి. రాజ్యాంగం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు ‘వర్తించే’ మరియు ‘సంబంధించి’ కాదు అనే పదబంధాలు ఉపయోగించబడిన కారణంగా, ఎన్ సి టి డి శాసన అధికారం ఎంట్రీకి విస్తరిస్తుంది, ఆ ఎంట్రీ స్పష్టంగా మరియు నిస్సందేహంగా కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు ఒక రకంగా వర్తిస్తుంది. పర్యవసానంగా, జాబితా II సందర్భానుసారంగా చదవాలి మరియు జి ఎన్ సి టి డి పరిధి నుండి కొన్ని ఎంట్రీలను మినహాయించవచ్చు;

ఇ. "సేవల"పై కేంద్ర ప్రభుత్వం నియంత్రణ ఎన్ సి టి డి పాలనకు సంబంధించిన ఎటువంటి సమస్యకు దారితీయలేదు; మరియు

ఎఫ్. వ్యాపార నియమాల లావాదేవీలు 1993 జి ఎన్ సి టి డి మంత్రులకు పౌర సేవలపై పర్యవేక్షణ మరియు నిర్వాహక నియంత్రణను నిర్ధారించడానికి వారి సరైన పనితీరు గురించిన హామీకి తగిన అధికారాలను చేకూరుస్తాయి; పౌర సేవలకు వర్తించే నియమాలు కేంద్రంతో పరిపాలనా నియంత్రణను కలిగి ఉన్నాయని సూచిస్తున్నాయి.

11. స్టేట్ లిస్టు లోని ఎంట్రీ 41 కింద చట్టం చేసే అధికారం ఎన్ సి టి డికి ఉందా, లేదా అనే పరిమిత వాదాంశాన్ని నిర్ణయించడానికి ఈ రాజ్యాంగ ధర్మాసనాన్ని అడగడానికి వినిపించిన వాదనలు సూచిస్తున్నాయి మరియు "అలాంటి ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు" అనే పదానికి అర్థం అధికరణం 239 ఎఎ (3)(ఎ) లో ఈ ధర్మాసనం విశ్లేషణను సులభతరం చేయడానికి 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో నిర్దేశించబడిన సూత్రాలను సూచిస్తుంది .

అధికారుల నియామకాలపై తమకు నియంత్రణ ఉందని వాదించేందుకు ఇరు పక్షాలు పైన పేర్కొనబడిన సబార్డినేట్ నిబంధనలపై ఆధారపడినప్పటికీ , ప్రతి క్యాడర్‌లోని పాలనాపరమైన ఫ్రేమ్‌వర్క్ పై విశదీకరించడానికి ఈ నియమాలలో ప్రతిదానిని అర్థం చేసుకోవడం సముచితమని మేము భావించము. అధికరణం 239 ఎఎ (3)(ఎ) యొక్క వివరణకు సంబంధించి "సేవల"పై ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక మరియు శాసనాధికారాల పరిధికి సూచన పరిమితం చేయబడింది .

సి . అధికరణం 239 ఎఎ యొక్క వివరణ : 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు.

(ఎ) ఢిల్లీ: ఒక అసమానమైన ఏకైక ఆదర్శం (సూయి జనరిస్)

12. ఎన్ సి టి డి ఇతర కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల మాదిరిగా లేదని 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు నిర్ధారించింది. అధికరణం 239 ఎఎ ని చేర్చటం ఎన్ సి టి డికి అసమానమైన ఆదర్శవంతమైన స్థితి "సూయి జనరిస్" హోదాను ఇతర కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల నుండి వేరు చేసే విధానాన్ని ఈ తీర్పు వివరిస్తుంది . శాసన సభ , మంత్రి మండలి, మరియు వెస్ట్‌మినిస్టర్ తరహా ప్రభుత్వ క్యాబినెట్ వ్యవస్థ రాజ్యాంగ బద్ధంగా ప్రాతినిధ్యం గల ప్రభుత్వ లక్షణాలను ఉనికిలోకి తెచ్చిందని తీర్పు పేర్కొంది. పర్యవసానంగా, ఢిల్లీవాసులు తాము ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధుల ద్వారా, ఎన్ సి టి డి పాలనలో ఒక అభిప్రాయాన్ని అందించారు, అదే సమయంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం జాతీయ ప్రయోజనాలను సమతుల్యం చేసింది. ప్రధాన న్యాయమూర్తి దీపక్ మిశ్రా ద్వారా వెలువరించిన మెజారిటీ తీర్పు ఈ విధంగా ఉంది:

> "196. ఆ విధంగా, ఎన్ డి ఎం సి [ఎన్ డి ఎం సి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్,(1997) 7 యెస్ సి సి 339] కేసులోని తీర్పు మన రాజ్యాంగ పథకం ప్రకారం అన్ని కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు ఒకే విధమైన ఉన్నత స్థానం కలిగి లేవని స్పష్టీకరిస్తుంది [....]
>
> యెస్. రాజ్యాంగ అధికరణం యొక్క 239–ఎ ఎ సారాంశం
>
> 206. రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా ఢిల్లీకి ప్రత్యేక హోదా కల్పించడం గమనించదగిన విషయం. అధికరణం 239–ఎ ఎను వివరించేటప్పుడు ఇది దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి...

207. ప్రారంభంలో, ఢిల్లీ ఎన్ సి టికి సంబంధించిన అధికరణాలు 239–ఎ ఎ మరియు 239–ఎ బి లను చేర్చడం ఢిల్లీకి ఇతర కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల నుండి అలాగే అధికరణం 239–ఎ ఏకత్వంగా ఈనాటికీ వర్తించే కేంద్రపాలిత ప్రాంతం పుదుచ్చేరినుండి అసమానమైన ఆడర్శవంతమైన స్థితిని (సూయి జనరిస్) కల్పించాలనే పార్లమెంటు ఉద్దేశాన్ని ప్రతిబింబిస్తుందని మేము ప్రకటించడం తప్పనిసరి. ఎన్ డి ఎం సి కేసులో మెజారిటీ తీర్పు ఢిల్లీ ఎన్ సి టి స్వయంగా ఒక వర్గం అని అదే ప్రామాణికంగా నిర్ధారించబడింది.....

209. 239–ఎ ఎ మరియు 239–ఎ బి అధికరణాలను చేర్చడం ద్వారా ఢిల్లీ ఎన్ సి టి కోసం ప్రజాస్వామ్య మరియు ప్రాతినిధ్యం గల ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసే ప్రయోగం ఢిల్లీ ప్రజల విశ్వాసాన్ని ఆస్వాదించే డిల్లీ ప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టలేకపోతే డిల్లీ ఎన్ సి టి కోసం ఢిల్లీ శాసన సభకు శాసనం చేసే అధికారంతో చేర్చిన అధికరణాలు 239–ఎ ఎ మరియు 239–ఎ బి నిష్ఫలమౌతాయి.

210. ఇంకా, రాజ్యాంగం (అరవై –తొమ్మిదవ సవరణ) చట్టం, 1991గా రూపొందించబడిన రాజ్యాంగం (డెభై–నాలుగవ సవరణ) బిల్లు,1991కోసం విషయాలు మరియు కారణాల ప్రకటన కూడా మా దృక్పథానికి మద్దతిస్తుంది , ఎందుకంటే ఇది జాతీయ రాజధానికి ప్రత్యేక హోదా కల్పించేందుకు రాజ్యాంగంలోనే ఏర్పాటును పొందుపరచాలని స్పష్టంగా నిర్దేశిస్తుంది.

13. అధికరణం 239ఎఎను వివరించడంలో శాసన మరియు రాజ్యాంగ చరిత్ర ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పినట్టుగా జస్టిస్ చంద్రచూడ్ సమ్మతించిన అభిప్రాయం స్పష్టీకరిస్తోంది. ఆ సందర్భంలో, తీర్పు వివరణ:

> "383. ఈ విధమైన చరిత్ర మరియు నేపథ్యానికి సంబంధించి, ఇతర కేంద్ర పాలిత
>
> ప్రాంతాల మాదిరిగానే ఎన్ సి టికి హోదాను కేటాయించడం ప్రాథమికంగా తగనిది. అధికరణం 239–ఎఎ (4) అనేది కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల పారిభాషికంలో ఉన్నప్పటికీ, ఎన్ సి టి
>
> పాలన కోసం ప్రత్యేక రాజ్యాంగాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి ఆమోదించబడిన ఒక
>
> ప్రత్యేక నిబంధన. అధికరణం 239–ఎ ఎ నిబంధనలను వివరించడంలో , ఈ కోర్టు
>
> శాసన మరియు రాజ్యాంగ చరిత్రను విస్మరించే రెప్పపాటు వీక్షణాన్ని
>
> అంగీకరించదు. 1963 మరియు 1966 నాటి చట్టాలలోని కొన్ని నిబంధనలను
>
> అంగీకరించిన సమయంలో, అరవై–తొమ్మిదవ సవరణకు ముందు ఉన్న శాసన

చట్టాలలోని కొన్ని ఇతర నిబంధనలను పార్లమెంటు తన రాజ్యాంగ హోదాలో

వదలివేసింది [---]"

14. అధికరణం 239 ఎఎ కి ప్రయోజనాత్మక వివరణను అందించిన తరువాత , ఎన్ సి టి డి కోసం పార్లమెంట్ ఆమోదించిన పాలనా నిర్మాణం అపూర్వమైనదని మరియు ఇతర కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల కంటే భిన్నమైనదని తీర్పు ఉద్ఘాటిస్తుంది."

ఢిల్లీలోని ఎన్‌సిటి ప్రభుత్వాన్ని ప్రభుత్వ ప్రతినిధిగా పరిగణించడానికి" పార్లమెంటు రాజ్యాంగ అధికారాన్ని వినియోగించారు. మెజారిటీ తీర్పు ఇలా నిర్ధారించింది:

> "213... అధికరణం 239–ఎ కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం పుదుచ్చేరి కోసం శాసనం ద్వారా మంత్రిమండలి మరియు/లేదా పూర్తిగా ఎన్నుకోబడిన లేదా పాక్షికంగా ఎన్నుకోబడిన మరియు పాక్షికంగా నామనిర్దేశం చేయబడిన కేంద్రపాలిత ప్రాంతం పుదుచ్చేరి శాసన సభ విధులను నిర్వహించడానికి పార్లమెంటుకు విచక్షణాధికారాన్ని ఇస్తుంది.
>
> 214. మరోవైపు , అధికరణం 239–ఎఎ క్లాజ్ (2), "షల్" అనే పదాన్ని ఉపయోగించడం ద్వారా, ఢిల్లీ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ కోసం పార్లమెంటు చట్టం ద్వారా శాసనసభను సృష్టించడం తప్పనిసరి చేస్తుంది. ఇంకా, క్లాజ్ (2)లోని ఉప–నిబంధన (ఎ) చాలా నిర్దిష్టంగా ఢిల్లీ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరి టరీ యొక్క శాసనసభ సభ్యులను జాతీయ రాజధాని డిల్లీలో ప్రాదేశిక నియోజకవర్గాల నుండి ప్రత్యక్ష ఎన్నికల ద్వారా ఎన్నుకోబడతారని ప్రకటించింది. అధికరణం 239–ఎ క్లాజ్ (1) వలె కాకుండా,
>
> పుదుచ్చేరి కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం కోసం శాసనసభ విధులను నిర్వహించడానికి చట్టం ద్వారా పార్లమెంటు రూపొందించిన సంస్థ పూర్తిగా ఎన్నుకోబడవచ్చు లేదా పాక్షికంగా ఎన్నుకోబడి పాక్షికంగా నామనిర్దేశం చేయబడవచ్చు, ఢిల్లీ ఎన్ సి టి యొక్క శాసనసభ సభ్యులను శాసన సభకు నామనిర్దేశం చేయవచ్చు.ఇది పార్లమెంటు ఉద్దేశపూర్వకంగా చిత్రించిన రూపకల్పన.
>
> 215. నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరి టరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ శాసన సభను ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధుల సమితిగా పరిగణించడం, ఢిల్లీ ఎన్ సి టి ఓటర్లు మరియు ఢిల్లీ ఎన్ సి టి ప్రభుత్వాన్ని ప్రభుత్వ ప్రతినిధి రూపంలో పరిగణించడం, ఈ వ్యత్యాసాన్ని , పార్లమెంటు అధికరణం 239–ఎ ఎ ను చేర్చేటప్పుడు, దాని రాజ్యాంగ అధికారాన్ని

వినియోగించడంలో ఉద్దేశాన్ని ఉద్ఘాటించడానికి మరియు వొత్తి పలకడానికి మేము ప్రముఖంగా ప్రకటించాము, 216. శాసనసభ పూర్తిగా ప్రత్యక్ష ఎన్నికల ద్వారా ఎన్నుకోబడి ఢిల్లీ వోటర్ల ద్వారా ఢిల్లీ శాసన సభకు పంపబడే ప్రజాప్రతినిధులను కలిగి ఉంటుంది. ఢిల్లీ శాసన సభ సభ్యులు ఎవరూ నామనిర్దేశం చేయబడినవారు కారు.

ఎన్నికైన ప్రతినిధులు మరియు ఢిల్లీలోని మంత్రి మండలి, ఢిల్లీ ఓటర్లకు జవాబుదారీగా ఉండటం వలన, తమ విధులను ప్రభావవంతంగానూ మరియు సమర్థవంతంగాను నిర్వహించడానికి తగిన అధికారాలను కలిగి ఉండాలి ...."
(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

15. తన సమ్మతమైన అభిప్రాయంలో, జస్టిస్ చంద్రచూడ్ కూడా ఎన్ సి టి డి "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో ప్రత్యేక వర్గం " అని పేర్కొన్నారు. ఈ విధంగా నిర్ధారించబడింది:

"384. అన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ VIII లో కలిపి

సమీకరించబడ్డాయి . వాటిని ఒక రాజ్యాంగ జోడింపు శీర్షిక కిందకు తెచ్చినప్పుడు ,

రాజ్యాంగం ద్వారా వాటి మధ్య స్పష్టమైన ప్రత్యేకత కల్పించబడింది.....

388. అధికరణం 239 ఎ ఎ ప్రకారం ప్రత్యేక రాజ్యాంగ హోదాను ఢిల్లీ సమకూరుస్తుంది. ఆ నిబంధనలను అధికరణాలు 239ఎ మరియు 240కి ప్రతికూలంగా చదివినప్పుడు ఇది బలపడుతుంది. అధికరణం 240(1) భాషను గాని ప్రణాళికను గాని అధికరణం 239ఎఎ పొందుపరచలేదు , ఇది అధికరణం 240(1)లో సూచించిన విధంగా కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల శాంతి, పురోగతి మరియు మంచి ప్రభుత్వంకోసం పేర్కొన్న యూనియన్ టెరిటరీల శాంతి, పురోగతి మరియు మంచి ప్రభుత్వం కోసం నిబంధనలను రూపొందించడానికి రాష్ట్రపతిని అనుమతిస్తుంది . అధికరణం 240(1) లోని ఈ నిబంధన ఒకసారి పార్లమెంటరీ చట్టాన్ని రూపొందించిన తర్వాత, పుదుచ్చేరి కోసం రాష్ట్రపతి నిబంధనలను రూపొందించకూడదని సూచిస్తుంది. ఢిల్లీ విషయానికి వస్తే, అధికరణం 239ఎ ఎ శాసనసభ లేదా మంత్రి మండలి యొక్క రాజ్యాంగాన్ని భవిష్యత్తులో పార్లమెంటు ఆమోదించే చట్టాన్ని వదిలివేయదు. ఎన్‌సిటికి శాసన సభ ఉండాలని మరియు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్‌కు మద్దతు ఇవ్వడానికి, మరియు సలహా ఇవ్వడానికి మంత్రిమండలి ఉండాలని అధికరణం 239ఎఎ ఆదేశిస్తుంది. "ఉండాలి" అనే సూత్రీకరణ రాజ్యాంగ ఆదేశాన్ని సూచిస్తుంది. ఎన్‌సిటికి శాసన సభ మరియు మంత్రి మండలి తీసుకురావడం, అధికారమిచ్చే చట్టం ద్వారా భవిష్యత్ తేదీలో పార్లమెంటు

(దాని రాజ్యాంగ అధికారంలో) దాని శాసన బుద్ధిమత్తకు బహిష్కరించబడలేదు. అధికరణం 239 ఎ ఎలోని క్లాజ్ 7(ఎ)సదరు రాజ్యాంగ నిబంధనలో ఉన్నవాటిని అమలు చేయడానికి లేదా భర్తీ చేయడానికి చట్టం ద్వారా పార్లమెంటును అనుమతిస్తుంది. అధికరణం 239ఎ ఎ మరియు నష్టపరిచే దాని నియమాలను అమలు చేయడం, ఆచరణలో పెట్టడం, బలపరచడం పార్లమెంటు అధికారం .

389. పై విశ్లేషణ అన్నీ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను పార్ట్ VIII లో కలిపి సమీకరించబడినప్పటికీ, రాజ్యాంగం వారి స్థానం, పాలనా సంస్థలు (శాసన లేదా కార్యనిర్వాహక) వివరాలను చిత్రించడానికి అదే పంధా ఉపయోగించాలని భావించలేదు, ప్రజాస్వామ్య భాగస్వామ్య స్వభావం లేదా వారిచేత ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధులకు పాలనను అప్పగించిన వారియొక్క జవాబుదారీతనం...."

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

16. ఈ విధంగా, ఎన్ సి టి డి రాజ్యాంగ హోదా రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ VIII కింద సమీకరించబడ్డ ఇతర కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు సమానంగా లేదని 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు నుండి స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

17. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం నిర్ణయంలో మెజారిటీ తీర్పు ప్రజాస్వామిక లక్ష్యాలకు ఇంకా రాజ్యాంగాన్ని వివరించాల్సిన ప్రాముఖ్యతను వక్కానిస్తుంది. నిర్ధారించబడినది ఈ విధంగా ఉంది:

"284.1. రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలను వివరించేటప్పుడు, రాజ్యాంగ కోర్టులు అవలంబించాల్సిన సురక్షితమైన మరియు అత్యంత భద్రతాపరమైన విధానం రాజ్యాంగ స్ఫూర్తిని దృష్టిలో ఉంచుకుని రాజ్యాంగంలోని పదాలను చదవడం, తద్వారా మన రాజ్యాంగం యొక్క సర్వోత్కృష్టమైన ప్రజాస్వామ్య స్వభావం మరియు నమూనా పౌరుల ఒడంబడిక ద్వారా ప్రతినిధి ఒడంబడిక నిర్మూలించబడదు. రాజ్యాంగ ప్రజాస్వామ్య స్ఫూర్తిని కీర్తించే అటువంటి వ్యాఖ్యానాన్ని కోర్టులు అనుసరించాలి." (ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

..కాబట్టి, ప్రస్తుత వివాదాన్ని పరిష్కరించడంలో, అధికరణం 239 ఎ ఎ ను చేర్చడం ద్వారా ఎన్ సి టి డి ప్రభుత్వానికి సమకూర్చబడిన విశిష్ట రాజ్యాంగ ప్రజాస్వామిక ఆదేశం యొక్క స్ఫూర్తిని సమర్థించే వివరణను స్వీకరించడం అత్యవసరం .

(బి) ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారం

18. అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ) రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని విషయాలపై శాసనం చేయడానికి ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభను అనుమతిస్తుంది, "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించేటంతవరకు" స్పష్టంగా మినహాయించబడిన కొన్ని విషయాలు తప్ప.

ఈ నిబంధన రాష్ట్ర జాబితాలోని 1, 2 మరియు 18 ఎంట్రీలను మరియు 1,2,మరియు 18 ఎంట్రీలకు సంబంధించి జాబితా IIలోని 64, 65 మరియు 66 ఎంట్రీలను స్పష్టంగా మినహాయించింది. అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(బి) "కేంద్రపాలిత ప్రాంతం లేదా దానిలోని ఏదైనా భాగానికి సంబంధించి లేదా ఏదైనా విషయానికి సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించే" అధికారాన్ని పార్లమెంటుకు ప్రసాదిస్తుంది. ఈ విధంగా, జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని ఎంట్రీలు జాబితా IIలో మినహాయించబడిన ఎంట్రీలు తప్ప,ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనసభకు శాసనం చేసే అధికారం ఉండగా, జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని అన్ని విషయాలపై పార్లమెంటుకు శాసనం చేసే అధికారం ఉంది, వీటిలో ఎంట్రీలతో సహా అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ) ద్వారా ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన పరిధినుంచి దూరంగా ఉంచబడ్డాయి. ఇక్కడే రాష్ట్రాలకు సంబంధించి పార్లమెంటు శాసనం చేసే అధికారంనుండి వైదొలిగింది. రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన జాబితా IIలోని ఎంట్రీలపై పార్లమెంటుకు శాసనం చేసే అధికారం లేనప్పటికీ, ఎన్‌సిటిడి కోసం జాబితా IIలోని ఎంట్రీలపై చట్టాలను రూపొందించే అధికారం దీనికి ఉంది. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో తీసుకున్న అభిప్రాయం ఇది. జస్టిస్ చంద్రచూడ్ తన సమ్మతమైన అభిప్రాయంలో నిర్ధారించారు :

"316..... రాష్ట్ర జాబితాపై ప్రత్యేకంగా శాసనం చేసే అధికారం కలిగి ఉన్న రాష్ట్ర శాసనసభల వలె కాకుండా , అధికరణం 246(3)లోని నిబంధనల ప్రకారం, ఎన్ సి టి కోసం శాసన సభ రాష్ట్ర జాబితా విషయాలపై ప్రత్యేక శాసనం చేసే అధికారం కలిగి ఉండదు. శాసనబద్ధమైన కల్పన ద్వారా, ఇది ఇలా ఉండగా, అధికరణం 239 ఎ ఎ లోని క్లాజు 3లోని ఏడవ షెడ్యూల్‌లోసబ్–క్లాజు (సి) లోని సమానాధికారం అలాగే రాష్ట్ర జాబితా విషయాలపై పార్లమెంటుకు శాసనం చేసే అధికారం ఉంది, అధికరణం 254 మాదిరిగానే ప్రతికూల నిబంధనను కలిగి ఉంది. శాసనసభ ద్వారా రూపొందించబడిన చట్టం ఆమోదం పొందని పక్షంలో పార్లమెంటు ద్వారా రూపొందించబడిన చట్టానికి ప్రతికూలత ఉన్నంతవరకు చెల్లుబాటు కాకుండా ఉంటుంది, అంతే కాకుండా,

శాసనసభ ద్వారా రూపొందించబడిన చట్టాన్ని భర్తీ చేయడానికి లేదా సవరించడానికి భవిష్యత్తులోచట్టాన్ని రూపొందించడానికి రాష్ట్రపతి ఆమోదం పార్లమెంటును నిరోధించదు."

19. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం నిర్ధారించిన తీర్పు ప్రకారం, ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం దాని శాసన అధికారంతో సహవ్యాప్తిగా ఉంటుంది, అనగా, చట్టాన్ని రూపొందించే అధికారం కలిగి ఉన్న అన్ని విషయాలకు అది విస్తరిస్తుంది. శాసన సభకు చట్టాలు చేసే అధికారం ఉన్న అంశాలకు సంబంధించి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్‌కు సంబంధించిన విధులను అమలు చేయడంలో మంత్రిమండలి సహాయం చేయడాన్ని మరియు సలహా ఇవ్వడాన్ని అధికరణం 239ఎఎ (4)సూచిస్తుంది.ఆ విధంగా ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వహణాధికారం మినహాయించబడిన ఎంట్రీలు తప్పించి , జాబితా IIలోని ఎంట్రీలకు విస్తరించబడుతుంది.అధికరణం 239 ఎ ఎ (4)నిబంధనను విశ్లేషించిన తరువాత , 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో మెజారిటీ అభిప్రాయం ప్రకారం, ఎన్ సి టి డికి శాసనం చేసే అధికారం లేని జాబితా IIలోని మూడు ఎంట్రీలపై మాత్రమే కేంద్రానికి కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉంటుంది, అనగా, జాబితా IIలోని ఎంట్రీలు 1,2 మరియు 18.

ఈ విధంగా నిర్ధారించబడింది:

"222. అధికరణం 239–ఎ ఎ (3)(ఎ) మరియు అధికరణం 239–ఎ ఎ (4) కలిపి

చదివితే ఢిల్లీలోని ఎన్ సి టి ప్రభుత్వం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం, ఢిల్లీ శాసన సభ యొక్క శాసన అధికారంతో సహవ్యాప్తిగా ఉంటుందని అధికరణం 239–ఎ ఎ (3) లో సూచించబడింది మరియు ఇది రాష్ట్ర జాబితాలోని మూడు విషయాలు మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని అన్ని విషయాలు మినహా అన్నింటిపై విస్తరించింది మరియు అందువల్ల, ఢిల్లీ శాసన సభకు శాసనాధికారం ఉన్న అన్ని విషాయాలపై మంత్రిమండలికి అధికరణం 239–ఎ ఎ(4) కార్యనిర్వహణాధికారాన్ని చేకూరుస్తుంది.

223. రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని అన్ని విషయాలపై పార్లమెంట్ యొక్క శాసన అధికారాన్నిఅధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ) ఉంచుతుంది. అయితే క్లాజ్ (4) అటువంటి అంశాలకు సంబంధించి కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక

అధికారాలను ఎక్కడా ఉంచలేదు. దీనికి విరుద్ధంగా, శాసన సభకు శాసనం చేసే అధికారం ఉన్న అంశాలకు సంబంధించి క్లాజ్ (4) స్పష్టంగా ఢిల్లీ ప్రభుత్వానికి కార్యనిర్వాహక అధికారాలను మంజూరు చేస్తుంది. శాసనం అమలుకు అసెంబ్లీకి అధికారం ఇవ్వబడుతుంది, అయితే చట్ట విధానాన్ని కార్యనిర్వాహకవర్గం అమలులోకి

తీసుకురావాల్సిఉంటుంది, దీని కోసం ఢిల్లీ ప్రభుత్వం సహవ్యాప్తి కార్యనిర్వాహక అధికారాలను కలిగి ఉంటుంది...

224. ఆదికరణం 239–ఎ ఎ (4) ఢిల్లీ ఎన్ సి టి ప్రభుత్వంపై కార్యనిర్వాహక అధికారాలను ప్రసాదిస్తుంది, అయితే కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వహణాధికారం అధికరణం 73 నుండి ఉద్భవించింది మరియు ఇది పార్లమెంట్ శాసనాధికారంతో

సహవిస్తృతమైనది.

ఇంకా, ఢిల్లీ లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీకి లెజిస్లేటివ్ అధికారాలు ఉన్న అంశాలకు సంబంధించి కూడా కేంద్రానికి కార్యనిర్వాహనాధికారాలను అధిగమిస్తుందని చెప్పాలంటే ఆచరణాత్మక ఫెడరలిజం మరియు సహకార ఫెడరలిజం యొక్క ఆలోచనలు

తగ్గుతాయి. ఈ విధంగా, ఢిల్లీ ఎన్‌సిటికి సంబంధించి కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహనాధికారం రాష్ట్ర జాబితాలోని మూడు అంశాలకు పరిమితం చేయబడిందని, దీని కోసం ఢిల్లీ శాసనసభ యొక్క శాసనాధికారం అధికరణం 239–ఎ ఎ (3)(ఎ) కింద మినహాయించబడింది. ఇటువంటి వివరణ అన్ని నియంత్రణలను

స్వాధీనం చేసుకునేందుకు మరియు ఢిల్లీకి విధించిన పరిమితులకు లోబడి దాని పనితీరులో కొంతమేర అవసరమైన స్వాతంత్ర్యం ఇవ్వడం ద్వారా ఆచరణాత్మక ఫెడరలిజం మరియు ఫెడరలిజం సమతుల్యత అనే భావనలు ప్రబలంగా ఉండటానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం చేసే ప్రయత్నాన్ని అడ్డుకుంటుంది, రాజ్యాంగం

విధించిన పరిమితులకు లోబడి.....

284.16. సహజ పరిణామంగా, ఢిల్లీ శాసన సభ అధికారం మినహాయించబడిన రాష్ట్ర జాబితాలోని మూడు అంశాల విషయంలో ఢిల్లీ ఎన్ సి టికి సంబంధించి కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక కార్యనిర్వహణాధికారాన్ని కలిగి ఉంది. ఇతర అంశాలకు సంబంధించి, కార్యనిర్వహణాధికారాన్ని ఢిల్లీలోని ఎన్ సి టి ప్రభుత్వం వినియోగించాలి. అయితే ఇది రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239–ఎ ఎ (4) నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుంది.

రాజ్యాంగం విధించిన పరిమితులకు లోబడి ఢిల్లీలోని ఎన్ సి టి ప్రభుత్వానికి కొంత అవసరమైన స్థాయి స్వాతంత్ర్యం ఇవ్వడం ద్వారా ఆచరణీయ ఫెడరల్ విధానం మరియు ఫెడరల్ సమతౌల్యం అనే భావనలకు అనుగుణంగా ఇటువంటి వివరణ ఉంటుంది."

20. అయితే, మెజారిటీ తీర్పు, జాబితా II మరియు జాబితా IIIలో ఏదైనా అంశానికి సంబంధించి పార్లమెంటు చట్టం చేస్తే, జి ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వహణాధికారం పార్లమెంటుచే రూపొందించబడిన చట్టం ద్వారా పరిమితం చేయబడుతుందని వివరించింది. ఈ విధంగా నిర్ధారించబడింది:

> "284.15. అధికరణం 239–ఎఎలోని క్లాజులు (3)(ఎ) మరియు (4) కలిపి చదివితే ఎన్ సి టి డి ప్రభుత్వం యొక్క కార్యనిర్వహణాధికారం ఢిల్లీ శాసనసభ యొక్క శాసనాధికారంతోను, తదనుగుణంగా కార్యనిర్వాహనాధికారంతో కలిసి ఉంటుందని వెల్లడిస్తుంది, మరియు, ఢిల్లీ మంత్రి మండలి కార్యనిర్వహణాధికారం ఉమ్మడి జాబితాలోని అన్ని సబ్జెక్టులపై మరియు రాష్ట్ర జాబితాలోని మూడు మినహాయించబడిన సబ్జెక్టులపై విస్తరించింది. అయితే, రాష్ట్ర జాబితా లేదా ఉమ్మడి జాబితాలోకి వచ్చే కొన్ని అంశాలకు సంబంధించి పార్లమెంటు చట్టం చేస్తే, రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక చర్య తప్పనిసరిగా పార్లమెంటు చేసిన చట్టానికి అనుగుణంగా ఉండాలి." (స్పష్టత అవసరం)
>
> (ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

21. పైన పేర్కొనబడిన ఉద్దేశాన్ని జస్టిస్ చంద్రచూడ్ కూడా తను సమ్మతించిన అభిప్రాయం ద్వారా స్వీకరించారు:

"316..... అధికరణం 239ఎఎ లోని క్లాజ్ 2 మరియు క్లాజ్ 3లోని నిబంధనలు ఎన్‌సిటి

శాసనసభకు రాజ్యాంగపరమైన స్థాయిని ప్రసాదిస్తున్నప్పుడు, రాజ్యాంగం దాని శాసన

అధికారాల పరిధిని దాని నుండి కొన్ని అంశాలను ఏర్పరచుకొనడం ద్వారా మొదటగా

నిర్దేశించినట్టుగా సూచిస్తున్నాయి. (పార్లమెంటులో వాటిని పొందుపరచడం)

మరియు రెండవది, రాష్ట్ర మరియు ఉమ్మడి జాబితాలలో వచ్చే విషయాలపై

పార్లమెంటు చట్టాన్ని రూపొందించడానికి అనుమతించడం ద్వారా. అంతేకాకుండా,

దానికి కేటాయించబడిన అంశాలలో, అసెంబ్లీ యొక్క శాసన అధికారం ప్రత్యేకమైనది

కాదు మరియు పార్లమెంటుచే రూపొందించబడిన చట్టాలకు లోబడి ఉంటుంది."

22. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు ప్రకారం ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వహణాధికారం స్పష్టంగా మినహాయించబడినవి తప్ప జాబితా II మరియు IIIలోని అన్ని సబ్జెక్టులకు విస్తరించింది. అయితే, అధికరణం 239ఎ ఎ (3)(బి) దృష్ట్యా , ఎన్ సి టి డి కోసం జాబితా II మరియు IIIలోని అన్ని అంశాలకు సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించే అధికారం పార్లమెంటుకు ఉంది.

(సి) "అటువంటి ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంత వరకు"

23. అధికరణం 239ఎ ఎ లోని 'కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు' అనే పదబంధాన్ని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం అన్వయించలేదని, మరియు ఈ పదబంధం శాసన అధికారాన్ని పరిమితమొనరిస్తుందని కేంద్ర ప్రభుత్వం వాదించింది.

24. అయితే, పైన పేర్కొనబడిన పదబంధంతో వ్యవహరించిన 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో జస్టిస్ చంద్రచూడ్ సమ్మతించిన అభిప్రాయాన్ని ప్రస్తావించాలి . ఈ విధంగా నిర్ధారించబడింది:

"అటువంటి ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుంది

460. ఏడవ షెడ్యూల్ లోని రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలో, "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణను ఉపయోగించే అనేక ఎంట్రీలు ఉన్నాయి. ఈ ఎంట్రీలు ఈ క్రింది జాబితాలో

ఉదహరించబడ్డాయి:

[---]

461. అధికరణం 239–ఎ ఎ (3)(ఎ) రాష్ట్ర జాబితాలోని 1, 2 మరియు 18 (మరియు

ఎంట్రీలు 64, 65 మరియు 66 లకు సంబంధించిన మునుపటి ఎంట్రీలు) ఎంట్రీలు తప్ప

మరియు ఉమ్మడి జాబితాలో, "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి ఏదైనా అంశం వర్తించేటంతవరకు" మున్నగు విషయాలపై శాసనం చేయడానికి ఎన్ సి టి యొక్క శాసన

సభను అనుమతిస్తుంది. అధికరణం 239–ఎ ఎ (3)(ఎ)లోని ఈ పదాలను అర్థం చేసుకోవడంలో , కన్నియన్ కేసు తీర్పునుండి ఎన్ డి ఎం సి లోని తొమ్మిది మంది జడ్జీల ధర్మాసనం తీర్పువరకు, అధికరణం 246 లో "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణ కేంద్ర పాలిత ప్రాంతంగా చేర్చబడలేదని వెలువరించిన తీర్పును గమనించాలి. "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించేటంతవరకు" అనే వ్యక్తీకరణ "రాష్ట్రం" అనే వ్యక్తీకరణను ఉపయోగించడం ద్వారా రాష్ట్రంలో లేదా ఉమ్మడి జాబితాలలోని ఏదైనా అంశంపై ఆ నిర్దిష్ట ఎంట్రీలో శాసనం చేసే అధికారం ఎన్ సి టి యొక్క శాసనసభకు ఉండదు అని అర్థం కాదు. ఇది అధికరణం 239–ఎ ఎ (3)(ఎ) లోని పై పదాలను సరైన

రీతిలో చదవడం కాదు . మనం దిగువన చూస్తున్నట్లుగా, పార్లమెంటు వాటిని కూడా అలా అర్థం చేసుకోలేదు.

462. శాసనసభ స్పీకర్ మరియు డిప్యూటీ స్పీకర్ల జీతాలను శాసన సభ చట్టం ద్వారా

నిర్ణయించవచ్చునని జి ఎన్ సి టి డి చట్టంలోని సెక్షన్ 7(5) సూచిస్తుంది. శాసనసభ సభ్యులు చట్టం ప్రకారం శాసన సభ నిర్ణయించిన విధంగా జీతాలు మరియు అలవెన్సులు పొందాలి. అదే విధంగా మంత్రుల జీతాలు మరియు అలవెన్సులను శాసన సభ నిర్ణయిస్తుంది. అయితే, సెక్షన్ 24 ప్రకారం ఉద్దేశించబడిన బిల్లు రాష్ట్రపతి పరిశీలనకు రిజర్వ్ చేయబడాలి. పైన పేర్కొనబడిన అంశంపై రాష్ట్రాలలో శాసనపరమైన అధికారం ఉంటే తప్ప పార్లమెంటు పై నిబంధనలను రూపొందించి ఉండేది కాదు.

రాష్ట్ర శాసనసభ సభ్యులు (స్పీకర్ మరియు డిప్యూటీ స్పీకర్‌తో సహా) మరియు రాష్ట్ర మంత్రుల జీతాలు మరియు అలవెన్సులకు సంబంధించిన సబ్జెక్టులు రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 38 మరియు ఎంట్రీ 40 ద్వారా నిర్వహించబడతాయి. జి ఎన్ సి టి డి చట్టం ఈ విషయాలపై చట్టాన్ని రూపొందించడానికి ఎన్ సి టి శాసన సభ యొక్క శాసన అధికారాన్ని గుర్తిస్తుంది. ఈ ఎంట్రీలలో "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణను ఉపయోగించడం వల్ల శాసనసభ అధికార పరిధిని వేరు చేయదు. అధికరణం 239–ఎఎ (3)(ఎ) లోని పదాలు మినహాయింపు లేదా స్వభావాన్ని నిలిపివేసేవి కావు.

463. పైన పేర్కొనబడిన కథనం యొక్క ఉద్దేశ్యం ఏమిటంటే, "రాష్ట్రం" అనే వ్యక్తీకరణ స్వయంగా రాజ్యాంగంలోని నిర్దిష్ట నిబంధన కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుందా లేదా)అనేదానిపై నిర్ణయాత్మకమైనది కాదని సూచించడం. అదేవిధంగా, సాధారణ క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3(58) లో స్టేట్ అనే వ్యక్తీకరణ యొక్క నిర్వచనం (ఇందులో కేంద్రపాలిత ప్రాంతం కూడా చేరి ఉంటుంది) రాజ్యాంగంలోని "రాష్ట్రం"

సంబంధించిన అన్ని సూచనలను తప్పనిసరిగా ప్రభావితం చేయవనికూడా కూడా పేర్కొనవచ్చు . కథా విషయం లేదా సందర్భంలో ప్రతికూలమైనది ఏదైనా ఉంటే, సెక్షన్ 3(58)లో చేరిన నిర్వచనం వర్తించదు. ఈ విషయాన్ని కోర్టు వెలువరించిన నిర్ణయాలలో స్పష్టమైంది. కొన్ని సందర్భాల్లో, "రాష్ట్రం" అనే వ్యక్తీకరణలో కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు చేరి ఉండవని నిర్ధారించారు, ఇతర సందర్భాలలో సెక్షన్ 3(58)లోని నిర్వచనం వర్తింపజేయబడింది. అందువల్ల, "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి విషయం వర్తించేటంత వరకు" అనే వ్యక్తీకరణ మినహాయింపు కాదు లేదా కథా విషయం లేదా సందర్భంతో సంబంధం లేకుండా పరిశీలించబడదు"

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

“కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించేటంతవరకు” అనే పదబంధాన్ని కలుపుకుని ఉన్న పదం మరియు “ఏదీ మినహాయింపు కాదు” అన్న అభిప్రాయాన్ని సమ్మతితో నిర్ధారించిన విషయం సుస్పష్టం . మినహాయించబడిన సబ్జెక్టులు తప్ప , రాష్ట్రం లేదా ఉమ్మడి జాబితాలోని ఏదైనా అంశంపై చట్టం చేసే అధికారం ఎన్ సి టి డి శాసన సభకు ఉంటుందన్న అర్థంలో జస్టిస్ చంద్రచూడ్ ఈ పదాన్ని వివరించారు.

25. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో తన సమ్మతమైన అభిప్రాయంలో, జస్టిస్ భూషణ్ కూడా సదరు పదబంధాన్ని ఈ క్రింది విధంగా వివరించారు:

"551. మినహాయించబడిన ఎంట్రీలు తప్ప రాష్ట్ర జాబితాలో లేదా ఉమ్మడి జాబితాలో పేర్కొనబడిన ఏవైనా అంశాలకు సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించడానికి శాసనసభకు అధికారం ఇచ్చే నిబంధన చాలా స్పష్టంగా ఉంది. ఒక విషయం ఏమిటంటే, రాష్ట్ర జాబితాలో లేదా ఉమ్మడి జాబితాలో చట్టాలను రూపొందించే అధికారం "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు" అనే పదబంధంతో చుట్టుముట్టబడి ఉంది.

552. జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని ఎంట్రీలను పరిశీలించినట్లైతే కేంద్రపాలిత

ప్రాంతం ప్రస్తావన లేదని సూచిస్తుంది. జాబితా II మరియు III లోని ఎంట్రీలను పరిశీలించినట్లైతే వివిధ ఎంట్రీలలో "స్టేట్" అనే పదానికి సంబంధించి నిర్దిష్ట ప్రస్తావన ఉన్నప్పటికీ, ఏ ఎంట్రీలోనూ "యూనియన్ టెరిటరీ" కి సంబంధించి స్పష్టమైన ప్రస్తావన లేదని తెలుపుతోంది. ఉదాహరణకు, జాబితా II ఎంట్రీ 12, 26, 37, 38, 39, 40, 41, 42 మరియు 43లలో "స్టేట్" అనే పదానికి సంబంధించి నిర్దిష్ట ప్రస్తావన

ఉంది. అదేవిధంగా, జాబితా III ఎంట్రీ 3, 4 మరియు 43లలో "స్టేట్" అనే పదం ప్రస్తావన ఉంది. పైన పేర్కొనబడిన "కేంద్రపాలిత ప్రాంతానికి వర్తించేటంతవరకు" అనే పదబంధం అసంబద్ధమైనది. కారణాలు రెండు రెట్లు . రాజ్యాంగం ప్రారంభమైనప్పుడు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల భావన లేదు మరియు పార్ట్ A, B, C ఇంకా D రాష్ట్రాలు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఏడవ రాజ్యాంగ సవరణ తర్వాత, రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూలు అలాగే అధికరణం 2 సవరించబడ్డాయి, ఇందులో అధికరణం 1 మరియు మొదటి షెడ్యూల్‌లో యూనియన్ టెరిటరీ ప్రస్తావన ఉంది. ఆ విధంగా, పైన పేర్కొనబడిన పదబంధం రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలపై ఢిల్లీకి చట్టాలను రూపొందించడానికి అధికారాలను ఆటోమాటిక్ గా అందించడానికి కేంద్రపాలిత ప్రాంతానికి దాని వర్తింపును సూచించే అవకాశాన్ని లేదా ఏదైనా ప్రకటిత రాజ్యాంగ నిబంధనను మినహాయించి ఈ పదబంధాన్ని

ఉపయోగించారు.

553. ఆ విధంగా, అధికరణం 239 ఎఎలో స్పష్టంగా పేర్కొన్న విధంగా ఎన్ సి టి డి శాసనాధికారాన్ని గ్రహించడంలో ఎలాంటి ఇబ్బందీ లేదు..."

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

26. "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించేటంత వరకు" అనే పదబంధాన్ని ఢిల్లీ శాసనసభ శాసన అధికారాన్ని పరిమితం చేయడానికి ఉపయోగించలేమని కూడా జస్టిస్ భూషణ్ అంగీకరించారు. మినహాయించబడిన ఎంట్రీలు తప్ప రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాతో సహా అన్ని విషయాలపై ఢిల్లీకి చట్టాలను రూపొందించడానికి అధికారాలను ఆటోమేటిక్ గా అందించడానికి ఈ పదబంధాన్ని ఉపయోగించారు.

27. సదరు పదబంధం యొక్క వివరణపై మెజారిటీ తీర్పు స్పష్టమైన పరిశీలన చేయలేదు. ఏదేమైనా, ఈ పదబంధాన్ని విశాల దృక్పథంతో పరిశీలించాలని అభిప్రాయం సూచిస్తుంది. మునుపు గుర్తించినట్లుగా, అధికరణం 239ఎఎ (3)(ఎ) ప్రకారం మినహాయించబడిన సబ్జెక్టులు మినహా ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం, సబ్జెక్టులపై దాని శాసన అధికారంతో సమాన పరిధి కలిగి ఉంటుందని మెజారిటీ తీర్పు పేర్కొంది . దీని అర్థం కార్యనిర్వాహక అధికారం శాసనాధికారం నుండి కొనసాగుతుంది , అనగా , జాబితా IIలోని ఒక విషయంపై ఎన్ సి టి డి కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని కలిగి ఉంటే, అది ఆ జాబితాలోని ఎంట్రీల క్రింద శాసన అధికారాన్ని కలిగి ఉంటుంది. "ఢిల్లీ శాసనసభ అధికారం మినహాయించబడిన రాష్ట్ర జాబితాలోని మూడు అంశాలకు" మాత్రమే ఎన్ సి టి డికి సంబంధించి కేంద్రానికి ప్రత్యేక కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉంటుందని మెజారిటీ తీర్పు పేర్కొంది. "అన్ని ఇతర విషయాలకు" సంబంధించి, కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని జి ఎన్ సి టి డి ఉపయోగించాలని నిర్ణయించబడింది. ఎన్ సి టి డికి "అన్ని ఇతర విషయాలపై" కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉందని దీని అర్థం. మెజారిటీ తీర్పు అధికరణం 239ఎ ఎ (3)(ఎ) మరియు "అలాంటి ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతానికి వర్తించేటంత వరకు" అనే పదబంధాన్ని ఎన్ సి టి డికి

మినహాయించి “అన్ని ఇతర విషయాలపై” శాసనపరమైన అధికారాన్ని చేకూర్చిందని ఇది సూచిస్తుంది.

28. 2018 లో రాజ్యాంగ ధర్మాసనంలోని ఐదుగురు జడ్జీలు అధికరణం 239 ఎఎ లోని “కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించే టంతవరకు ”అనే పదబంధాన్ని మినహాయించలేదని పై చర్చ సూచిస్తుంది.

29. అయితే, 2019 లో భిన్న తీర్పులో, తన అభిప్రాయం ప్రకారం, జస్టిస్ భూషణ్ దీనికి విరుద్ధం. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులోని మెజారిటీ అభిప్రాయం "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించేటంత వరకు" అనే పదబంధాన్ని వివరించలేదని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు:

> "187. పైన గమనించినట్లుగా, పైన వుదహరించబడిన 39వ పేరాలో రాజ్యాంగ ధర్మాసనం, అధికరణం 239-ఎ ఎ (3)(ఎ)లోని "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు

వర్తించేటటువంటి ఏదైనా..." అనే పదాలు ఢిల్లీ శాసనసభ యొక్క శాసనాధికారం కేవలం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు మాత్రమే వర్తించే ఎంట్రీలకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది తప్ప అన్నింటికీ కాదు. అప్పటి జస్టిస్ దీపక్ మిశ్రా సి .జె .వ్యక్తం చేసిన మెజారిటీ అభిప్రాయంలో దాని గురించిన సమాధానంపై విస్తృతమైన చర్చ ఏర్పరచలేదు. డాక్టర్ జస్టిస్ డి.వై. చంద్రచూడ్ మరియు నేను రాజ్యాంగ ధర్మాసనంలో ఇతరమైన రెండు అభిప్రాయాలలో చెప్పబడినదానిని గమనించడం ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది.

191. డాక్టర్ డి.వై .చంద్రచూడ్ , జె., ఆ విధంగా, రాజ్యాంగంలోని నిర్దిష్ట నిబంధన కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుందా లేదా అనేదానిపై "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణ దానంతట అదే విస్పష్టమైనది కాదని నిర్ధారించారు. "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించేటంత వరకు" అనే వ్యక్తీకరణ మినహాయింపు కాదు లేదా విషయం లేదా సందర్భంతో సంబంధం లేకుండా దానిని పరిగణించలేమని ఆ ఆ గౌరవనీయులైన జడ్జ్ గారు అభిప్రాయపడ్డారు.

192. నేను 500, 551 మరియు 552 పేరాలలో పై నివేదనను కూడా ఈ క్రింది మాటల్లో వివరించాను [.....]

[---]

193. పైన పేర్కొన్న పేరాలలో , రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాకు సంబంధించిన అంశాలతో సహా అన్ని విషయాలు ఢిల్లీ శాసనసభకు అందుబాటులో ఉన్నాయన్న అభిప్రాయం వ్యక్తీకరించబడింది, ఒక ఎంట్రీ కేంద్రపాలిత ప్రాంతానికి దాని వర్తింపు అంతస్సూచన ద్వారా లేదా ఏదైనా స్పష్టమైన రాజ్యాంగ నిబంధన ద్వారా మినహాయించబడినట్టుగా సూచించడం తప్పిస్తే. ముగింపు ఏమిటంటే, జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని అన్ని ఎంట్రీలు శాసన అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడానికి శాసనసభకు అందుబాటులో ఉంటాయి, ఒక ఎంట్రీ అంతస్సూచనగా లేదా ఏదైనా స్పష్టమైన

నిబంధన ద్వారా మినహాయించబడినప్పుడు తప్పించి .

194. అప్పటి సి.జె .దీపక్ మిశ్రా వెలువరించిన మెజారిటీ అభిప్రాయం “ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంత వరకు" అనే వ్యక్తీకరణతో వ్యవహరించలేదు, కాబట్టి, రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఎటువంటి అభిప్రాయం వ్యక్తం చేయలేదన్న విషయం సుస్పష్టం.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

30. 2019 భిన్న తీర్పులో జస్టిస్ భూషణ్ అభిప్రాయంతో మేము ఏకీభవించలేకపోతున్నాము . మునుపు సూచించినట్లుగా, 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులోని మెజారిటీ నిర్ణయం, మినహాయించబడిన సబ్జెక్టులలో తప్ప విస్తారమైన కార్యనిర్వాహక మరియు సహ–విస్తృత శాసన అధికారాలను ఎన్ సి టి డికి చేకూర్చడానికి అధికరణం 29ఎఎ (3)(ఎ) విస్తృత వివరణను అందించింది. మెజారిటీ అభిప్రాయం మరియు జస్టిస్ చంద్రచూడ్ మరియు జస్టిస్ భూషణ్‌లు ఏకీభవించిన అభిప్రాయాలను కలిపి చదవడం వలన "ఇంతవరకు అటువంటి అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుంది" అనే పదబంధం ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన అధికారాలను పరిమితం చేయదని సూచిస్తుంది.

31. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు " ఏదైనా అంశం కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంత వరకు" అనే పదబంధం యొక్క వివరణపై తగిన స్పష్టతను అందించినప్పటికీ, కేంద్ర ప్రభుత్వం చేసిన వాదనలతో ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికారాన్ని జాబితా IIలోని కొన్ని సబ్జెక్టులపై (ఇప్పటికే మినహాయించబడిన సబ్జెక్టులతోపాటు) ఈ పదబంధాన్ని పరిమితం చేయడానికి నిర్బంధ పద్ధతిలో చదవాలి.

డి. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల ‘వర్గం’

32. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో మెజారిటీ ఎన్ సి టి డి యొక్క ప్రత్యేక హోదాను అంగీకరించింది. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల భావనకు దారితీసిన చారిత్రక నేపథ్యానికి సంబంధించిన సూచన, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో ఒక వర్గం ఉందని కేంద్రం యొక్క వాదనను అంచనా వేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది. భారత రాజ్యాంగం ఆమోదించబడినప్పుడు, భారత దేశంలోని రాష్ట్రాలు పార్ట్ ఎ , పార్ట్ బి మరియు పార్ట్ సి రాష్ట్రాలుగా వర్గీకరించబడ్డాయి. ఢిల్లీ పార్ట్ సి రాష్ట్రంగా ఉంది మరియు పార్ట్ సి స్టేట్స్ యాక్ట్ 1951 ప్రభుత్వ చట్టం ద్వారా పాలించబడుతుంది. ఈ చట్టంలో

పేర్కొనబడిన ఏదైనా అంశాలకు సంబంధించి స్పష్టంగా మినహాయించబడిన సబ్జెక్టులు తప్ప చట్టాలను రూపొందించే అధికారంతో ఢిల్లీకి మంత్రి మండలి మరియు ఎన్నికైన ప్రతినిధుల శాసనసభ కోసం సమకూర్చబడింది. రాష్ట్ర జాబితా లేదా ఉమ్మడి జాబితాలో మినహాయించబడిన సబ్జెక్ట్‌లు అధికరణం 239 ఎ ఎలోని 'మునిసిపల్ కార్పొరేషన్‌ల' సబ్జెక్ట్‌తో పాటుగా ఉంటాయి. ఈ అధికారాలు స్వభావంలో పరిమితం చేయబడ్డాయి మరియు పార్లమెంటు యొక్క శాసన అధికారానికి లోబడి ఉంటాయి.

33. రాజ్యాంగం (ఏడవ సవరణ) చట్టం 1956, (1956 రాజ్యాంగ సవరణ) స్థూలంగా ఫజల్ అలీ కమిషన్ సిఫార్సుల ఆధారంగా మరియు రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం 1956 లోని నిబంధనలను ఇతర విషయాలతో పాటు అమలు చేయడానికి రూపొందించబడింది , పార్ట్ ఎ , పార్ట్ బి, మరియు పార్ట్ సి మునుపటి రాష్ట్రాల వర్గీకరణ రద్దు చేయబడింది. బదులుగా, ఇది రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలను ప్రవేశపెట్టింది. కొత్తగా కల్పించబడిన కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239 ప్రకారం ఒక అడ్మినిస్ట్రేటర్ ద్వారా వ్యవహరించే రాష్ట్రపతిచే నిర్వహించబడాలి.

34. అయితే, ఫజల్ అలీ కమిషన్ ఢిల్లీ యొక్క ప్రత్యేక అవసరాలకు మరియు ఎన్ సి టి డి నివాసితుల స్థానిక అవసరాలు మరియు కోరికల కోసం వివరణ ప్రాముఖ్యతకు సజీవంగా ఉందని గమనించడం ముఖ్యం . అది ఈ విధంగా పేర్కొంది:

> "593. [...] ఈ అంశాలన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత, కొన్ని
>
> ముఖ్యమైన ఫెడరల్ రాజధానుల కంటే ఎక్కువ స్థానిక స్వయంప్రతిపత్తిని అందించే
>
> కార్పొరేషన్ రూపంలో మునిసిపల్ స్వయంప్రతిపత్తి సరైనదని మేము ఖచ్చితంగా
>
> భావిస్తున్నాము, నిజానికి ఢిల్లీ రాష్ట్ర సమస్యకు ఏకైక పరిష్కారం.

35. ఆ తరువాత వెంటనే, 1962లో, రాజ్యాంగం (పద్నాలుగవ సవరణ) చట్టం 1956 ద్వారా రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239 ఎ చేర్చబడింది. ఇది కొన్ని కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు స్థానిక శాసనసభలు లేదా మంత్రి మండ లులు లేదా రెండింటినీ ఏర్పాటు చేయాలని భావించింది. ఆ విధంగా, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు పాలనావ్యవస్థలో గణనీయమైన మార్పును ప్రవేశపెట్టారు. అన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను ఇకపై రాష్ట్రపతి మాత్రమే నిర్వహించాలని కల్పించడంవల్ల అధికరణం 239 ఎ ప్రత్యేక కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను కల్పించింది. అధికరణం 239 ఎ ప్రతిపాదించిన తర్వాత ప్రభుత్వ కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల చట్టం 1963 అనుసరించింది. ప్రస్తుతం, పుదుచ్చేరి కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం ఈ చట్టం ద్వారా రూపొందించబడిన పాలనా నిర్మాణపరంగా నిర్వహించబడుతుంది.

36. రాజ్యాంగం (అరవై తొమ్మిదవ సవరణ) చట్టం 1991 ద్వారా ("1991 రాజ్యాంగ సవరణ") అధికరణం 239 ఎ ఎ రాజ్యాంగంలో చేర్చబడింది. ఇది ఎన్ సి టి డికి కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు సంబంధించి ఒక ప్రత్యేకమైన పాలనా విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టింది.

లక్ష్యాలు మరియు కారణాల స్టేట్‌మెంట్ ఈ క్రింది విధంగా సమకూరుస్తుంది :

"1. ... అటువంటి వివరణాత్మక విచారణ మరియు పరిశీలన తర్వాత, ఢిల్లీని కేంద్ర పాలిత ప్రాంతంగా కొనసాగించాలని మరియు సామాన్యులకు సంబంధించి విషయాలను వివరించడానికి తగిన అధికారాలతో అటువంటి అసెంబ్లీకి ఒక శాసనసభ మరియు మంత్రి మండలి బాధ్యత వహించాలని సిఫార్సు చేసింది. స్థిరత్వం మరియు శాశ్వతత్వాన్ని నిర్ధారించే ఉద్దేశ్యంతో, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో జాతీయ రాజధానికి ప్రత్యేక హోదా కల్పించడానికి రాజ్యాంగంలో ఏర్పాట్లను పొందుపరచాలని కూడా కమిటీ సిఫార్సు చేసింది.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

37. 1991 రాజ్యాంగ సవరణ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల పాలనకు సరికొత్త కోణాన్ని తీసుకొచ్చింది. అధికరణం 239 ఎ ఎ యొక్క నిబంధనల ప్రకారం , ఎన్ సి టి డి రాజ్యాంగబద్ధమైన శాసన సభ మరియు మంత్రిమండలి కలిగి ప్రత్యేక హోదా కలిగిన ఏకైక కేంద్ర పాలిత ప్రాంతంగా అయ్యింది. ఇది కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు మునుపటి పాలనా నమూనాకు వదలిపెట్టడం. అధికరణం 239 ఎ ఎ , దీనికి విరుద్ధంగా, రాజ్యాంగబద్ధంగా శాసనసభను తప్పనిసరి చేస్తుంది మరియు ఎన్ సి టి డి కోసం శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికార పరిధిని నిర్దేశిస్తుంది.

38. అధికరణం 239 ఎ ఎ ఇతర కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలతో పోలిస్తే ఎన్ సి టి డి యొక్క పాలనా వ్యవస్థలలో విస్తృత వైవిధ్యాన్ని కల్పిస్తుంది , శాసన అధికారాలు వాటికి ప్రసాదించిన విధానంలో కూడా తేడాలు ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు, అధికరణం 29 ఎ పుదుచ్చేరి కోసం పార్లమెంటును కల్పించే ఏర్పాటు 'చేయవచ్చు ' అని సూచిస్తుంది.

మరోవైపు, ఎన్ సి టి డి కోసం, రాజ్యాంగం స్వయంగా (అధికరణం 239ఎ ఎ నిబంధనల అనుసారం)ఒక శాసనసభ మరియు మంత్రి మండలిని ఏర్పరచింది. ఇతర రాష్ట్రాలు మరియు

కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలతో పోల్చినప్పుడు ఎన్ సి టి డి యొక్క రాజ్యాంగబద్ధ సంకేతిత హోదా పరిపాలనా వ్యవస్థలో గననీయమైన స్థాయిలో వ్యత్యాసాన్ని కల్పిస్తుంది,

39. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో జస్టిస్ చంద్రచూడ్ ఏకీభవించిన అభిప్రాయం ఈ అంశాన్ని స్పష్టంగా చర్చించింది మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో ఏ ఒక్క సజాతీయ తరగతి కూడా నిష్క్రమించదని పేర్కొంది. బదులుగా, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు వివిధ వర్గాలలోకి వస్తాయి:

> "453. మెజారిటీ తీర్పు [న్యూ ఢిల్లీ మునిసిపల్ కౌన్సిల్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్] కూడా అన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఒకేలా ఉండవని పేర్కొంది. మొదటి శ్రేణిలో శాసనసభ లేని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఉన్నాయి. రెండవ శ్రేణిలో గవర్నమెంట్ ఆఫ్ యూనియన్ టెరిటరీస్ యాక్ట్, 1963 ప్రకారం పార్లమెంట్ రూపొందించిన చట్టం ద్వారా ఏర్పడిన శాసనసభలు ఉన్నాయి..మూడవ శ్రేణి ఢిల్లీ, ఇది అధికరణం 239–ఎఎ ప్రకారం "ప్రత్యేక లక్షణాలను" కలిగి ఉంది.డిల్లీ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం "స్వయంగా ఒక శ్రేణిలో ఉంది", అయినప్పటికి అది "రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 246 లేదా పార్ట్ VI యొక్క అర్థంలో ఖచ్చితంగా రాష్ట్రం కాదు."వివిధ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు – కోర్టు గమనించింది – పరిణామక్రమంలోని వివిధ దశల్లో ఉన్నాయి...
>
> 475.1. రాజ్యాంగంలో అధికరణం 23–ఎ ఎ ప్రవేశపెట్టడం రాజ్యాంగ అధికారాన్ని ఉపయోగించిన పరిణామం. రాజ్యాంగంలోని అరవై తొమ్మిదో సవరణ రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ VIII ద్వారా పాలించబడే కేంద్రపాలిత ప్రాంతంగా ఉన్నప్పటికీ, ఢిల్లీకి జాతీయ రాజధాని ప్రాంతంగా ప్రత్యేక హోదా కోసం ముఖ్యమైన పరిణామాలను కలిగి ఉంది.
>
> (ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

40. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలతో రాజ్యాంగబద్ధంగా వ్యవహరించడంలో ఈ వ్యత్యాసం అలాగే సజాతీయ వర్గం లేకపోవడం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు మాత్రమే ప్రత్యేకమైనది కాదు. నిర్దిష్ట ప్రాంతాలలో రాష్ట్రాల నిర్దిష్ట ప్రాంతీయ అవసరాలకు అనుగుణంగా ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేసిన సందర్భాలతో రాజ్యాంగం నిండి ఉంది. అందువల్ల, ఎన్ సి టి డి అనేది రాజ్యాంగపరమైన నిబంధన

ద్వారా ప్రత్యేక ఉపయోగాన్ని పొందిన మొదటి ప్రాంతం కాదు, కానీ ఇది మరొక ఉదాహరణ – రాజ్యాంగం అవలంబించడానికి అనుగుణంగా – ఫెడరల్ ప్రమాణాలను వాటి నిర్దిష్ట పరిస్థితులను వివరించడానికి ఒకదానికొకటి భిన్నంగా పరిగణించే ఏర్పాట్లు. ఉదాహరణకు, రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 371 వివిధ రాష్ట్రాలలోని కొన్ని ప్రాంతాలకు అలాగే కొన్ని రాష్ట్రాల మొత్తానికి ప్రత్యేక నిబంధనలను కలిగి ఉంది. అధికరణం 371 శీర్షిక క్రింద రూపొందించబడిన వివిధ కథనాలకు నామమాత్ర చిహ్నాలు అనేక రాష్ట్రాల సమీక్షలను చేకూరుస్తాయి , వీటి కోసం అసౌష్టవ ఫెడరలిజం విధాన స్వభావంతో దేశంలోని ప్రాంతాల తేడాలు మరియు నిర్దిష్ట అవసరాలకు అనుగుణంగా ఏర్పాట్లు చేయబడ్డాయి:

"371. [★★★] మహారాష్ట్ర మరియు గుజరాత్ రాష్ట్రాలకు సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాటు

371–ఎ. నాగాలాండ్ రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాటు

371–బి . అస్సాం రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాటు

371–సి . మణిపూర్ రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాటు

371–డి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లేదా తెలంగాణ రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు]

371–ఇ. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ స్థాపన

371–ఎఫ్. సిక్కిం రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు

371–జి . మిజోరం రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాటు

371–హెచ్ . అరుణాచల్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాటు

371–ఐ. గోవా రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాటు

371–జె. కర్ణాటక రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు "

41. మన రాజ్యాంగ రూపకల్పన వివిధ ప్రాంతాల ప్రయోజనాలకు స్థానం కల్పిస్తుంది. వివిధ రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు పెద్ద రాజ్యాంగ ఆధిపత్యాన్ని చేకూరుస్తూ , వివిధ ప్రాంతాల స్థానిక ఆకాంక్షలను కాపాడుతుంది. "భిన్నత్వంలో ఏకత్వం" అనేది సాధారణ పరిభాషలో మాత్రమే ఉపయోగించబడదు, రాజ్యాంగానికి సంబంధించి మన వివరణ అంతర్లీన సూత్రాలకు గణనీయమైన గౌరవం ఇవ్వాలి అని మన రాజ్యాంగ వ్యవస్థలో కూడా పొందుపరచబడింది.

42. అందువల్ల, ఎన్‌సిటిడి యొక్క శాసనాధికారం ఒక వర్గంగా, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అందుబాటులో లేని సబ్జెక్టులకు విస్తరించదు అనే సొలిసిటర్ జనరల్ వాదనతో మేము ఏకీభవించలేకపోతున్నాము ఎందుకంటే అధికరణం 239 ఎ ఎ "ఇటువంటి ఏదైనా విషయం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుంది " అనే పదబంధం ఉపయోగించబడింది. ఈ విభాగంలోని విశ్లేషణ సారూప్యమైన పాలనా వ్యవస్థలతో కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో సజాతీయ వర్గం లేదని స్పష్టం చేసింది.

ఇ. స్థానిక ప్రయోజనాలు మరియు జాతీయ ప్రయోజనాల మధ్య సమతుల్యతను కొనసాగించడం

43. అధికరణం 239 ఎఎ లోని "ఇటువంటి ఏదైనా విషయం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంత వరకు" అనే పదబంధాన్ని చేరుస్తూ వ్యాఖ్యానించలేమని, ఎందుకంటే కేంద్రం జాతీయ రాజధాని పాలనపై ప్రాధాన్యతను కలిగిఉందని మరియు అందువల్ల పదబంధాన్ని నామమాత్రంగానే చదవాలని, డిల్లీ కేంద్ర ప్రభుత్వానికి స్థానం అయినందున, స్థానిక ప్రయోజనాల గురించే కాకుండా జాతీయ ప్రయోజనాలకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుందని కేంద్రం నివేదించింది. అధికరణం 239ఎ ఎ (3) సూత్రం ప్రకటన దృష్ట్యా ఈ వాదనలో యోగ్యత లేదని మేము నిర్ణయించాము. ఈ వాదన ఇప్పటికే 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో ప్రస్తావించబడింది.

44 అధికరణం 239ఎఎ (3) ఎన్ సి టి డికి శాసన అధికారాన్ని ఇస్తుంది .అయినప్పటికిని, ఇది జాబితా II లోని అన్ని ఎంట్రీలపై ఎన్ సి టి డికి శాసన అధికారాన్ని ఇవ్వదు. కేంద్రం యొక్క ప్రయోజనం సంరక్షించబడిందని నిర్ధారించడానికి అనేక రక్షణలను అధికరణం 239 ఎ ఎ (3) చేకూరుస్తుంది. ముందుగా, క్లాజ్ (3) లోని సబ్-క్లాజ్ (ఎ) ఎన్ సి టి డి శాసన (అధికార)పరిధినుండి జాబితా IIలోని మూడు ఎంట్రీలను తొలగిస్తుంది. ఎన్‌సిటిడికి "స్టేట్ లిస్టు లోని 1, 2 మరియు 18 ఎంట్రీలకు సంబంధించిన విషయాలపై మరియు ఆ జాబితాలోని 64, 65 మరియు 66 ఎంట్రీలకు సంబంధించి పేర్కొన్న ఎంట్రీలు 1, 2 మరియు 18కి సంబంధించినంత వరకు చట్టాలను చేసే అధికారం ఉండదు. రెండవది, క్లాజ్ (3)లోని సబ్-క్లాజ్ (బి) కేంద్రపాలిత ప్రాంతం (అధికరణం 239 ఎ ఎ (3) ప్రకారం ఎన్‌సిటిడికి శాసనాధికారం ఉన్న అంశాలతో సహా "ఏదైనా విషయం" పై చట్టం చేసే అధికారం పార్లమెంటుకు ఉందని స్పష్టీకరిస్తుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ఎన్‌సిటిడి కోసం ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని మూడు జాబితాలలో ఏదైనా ఒక అంశంపై శాసనం చేసే సంపూర్ణ అధికారం పార్లమెంటుకు ఉంది. మూడవది, అధికరణం 239ఎ ఎ (3)(సి) ప్రకారం ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ చేసే చట్టం మరియు పార్లమెంట్ ద్వారా చేయబడిన చట్టానికి మధ్య వ్యతిరేకత ఉంటే, రెండోది అమలులో ఉంటుంది మరియు శాసన సభ ద్వారా చేయబడిన చట్టం, " ప్రాతికూల్యం మేరకు, నిరర్ధకం అవుతుంది." అధికరణం 254 వలె కాకుండా ,

ఉమ్మడి జాబితాలోని సబ్జెక్ట్‌లపై మాత్రమే పార్లమెంట్‌కు అధిగమించే అధికారాన్ని చేకూరుస్తుంది, లిస్ట్ II మరియు లిస్ట్ III రెండింటిలోని సబ్జెక్ట్‌లపై ఎన్ సి టి డికి సంబంధించి పార్లమెంట్ అధిగమిస్తుంది. నాల్గవది, అధికరణం 239 ఎ ఎ (సి) లోని రెండవ నిబంధన, ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ చేసిన చట్టాన్ని చేర్చడం , సవరించడం, మార్చడం లేదా రద్దు చేయడంతో సహా అదే విషయానికి సంబంధించి పార్లమెంటు ఎప్పుడైనా ఏదైనా చట్టాన్ని చేయవచ్చు ఐదవది, అధికరణం 239 ఎ ఎ (7)(ఎ) ప్రకారం , అధికరణం 239 ఎ ఎకి ముందున్న క్లాజులలోని నిబంధనలను అమలు చేయడానికి లేదా భర్తీ చేయడానికి మరియు "అన్ని విషయాలకు యాదృచ్ఛిక లేదా పర్యవసానంగా" చట్టం ద్వారా పార్లమెంటు నిబంధనలను చేయవచ్చు. అటువంటి చట్టం రాజ్యాంగాన్ని సవరించే అధికారం మరియు విధానంతో వ్యవహరించే అధికరణం 368 ప్రయోజనాల కోసం రాజ్యాంగ సవరణగా పరిగణించబడదని అధికరణం 239 ఎ ఎ (7)(బి) స్పష్టంగా నిర్దేశిస్తుంది . ఈ విధంగా, అధికరణం 239 ఎ ఎ (3) ఎన్ సి టి డి మరియు యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మధ్య ప్రయోజనాలను సమతుల్యం చేస్తుంది.

45. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో జస్టిస్ చంద్రచూడ్ ఏకీభవించిన అభిప్రాయం ప్రకారం ఈ రాజ్యాంగ సమానీకరణ క్రింది నిబంధనలలో విశ్లేషించబడింది :

> " ప్రజాస్వామ్యం యొక్క ప్రాథమిక రాజ్యాంగ సూత్రాలను [...] దృష్టిలో ఉం
> చుకొన్నట్లయితే , ఎన్ సి టి
> యొక్క ప్రత్యేక హోదాను గుర్తించే పై అంశాలలో రెండవదానితో సమతుల్యత
> ఉండాలి. ఎన్ సి టి దాని భూభాగంలోని నివాసితుల ఆకాంక్షలను సూచిస్తుంది.
> కానీ అది ఒక రాజధాని నగరంగా దాని లక్షణంలో జాతీయ పాలనలో
> మూలాధారమైన
> రాజకీయ ప్రతీకాత్మకతలను రూపొందిస్తుంది.. ఎన్ సి టి పాలనకు సంబంధించిన
> పరిస్థితులు దేశం యొక్క సామూహిక సంక్షేమంపై ప్రత్యక్ష మరియు తక్షణ ప్రభావం
> చూపవచ్చు. పబ్లిక్ ఆర్డర్, పోలీస్ వ్యవస్థ మరియు భూసంబంధిత సబ్జెక్ట్‌లను
> శాసనాధికారంనుండి
> మరియు తప్పనిసరిగా ఎన్ సి టి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం నుండి
> మినహాయించడానికి ఇది కారణం. ఈ పరిశీలనలకు తప్పనిసరిగా రెండు సూత్రాల

మధ్య జాగ్రత్తతో కూడిన సమతుల్యత అవసరం.

46. ఆ ప్రకారంగా , ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనసభ రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీలన్నింటిపైన ప్రత్యేక శాసన అధికారాలను ఉపయోగించదని స్పష్టమవుతోంది. అది తన శాసన అధికారాన్ని వినియోగించుకోగలిగేది రాజ్యాంగ పరిధిలో మాత్రమే. పార్లమెంటు, 1991 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన కొన్ని అంశాలను ఇప్పటికే ప్రత్యేకించుకుంది. ఇంతే కాకుండా, అధికరణం 239 ఎఎ (3) మరియు అధికరణం 239 ఎ ఎ (7)లోని సబ్-క్లాజులు (బి) మరియు (సి) నిబంధనల అనుసారం ఎన్ సి టి డి కి సంబంధించి శాసనాధికారాలను పార్లమెంటు అధిగమించింది. అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(బి) మరియు అధికరణం 239 ఎ ఎ (7) యొక్క ఉద్దేశం మరియు లక్ష్యం ఏమిటంటే, స్పష్టంగా జి ఎన్ సి టి డి విషయానికి వస్తే గనక అది దేశ రాజధాని కావడం మూలాన పార్లమెంటుకు విస్తృతమైన శాసనాధికారం ఇవ్వాలి మరియు వివిధ పరిశీలనలతో వ్యవహరించాల్సిఉంటుంది. ఈ ప్రకారం, అధికరణం 239 ఎ ఎను ప్రవేశపెట్టేటప్పుడు పార్లమెంటు తన రాజ్యాంగ అధికారంలో తగినంత రక్షణలను చేకూర్చింది మరియు జాతీయ ప్రయోజనాలకు సంబంధించిన వ్యవహారాలను పరిరక్షించుకోవాల్సిన ఆవశ్యకతను గురించిన అవగాహన కలిగి ఉంది. రాజ్యాంగాన్ని సవరించేటంత వరకు రాజ్యాంగం పార్లమెంటుకు అధికారాలను ప్రసాదిస్తుంది. చర్చించిన విధంగా, ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికారాలు పరిమితం. “ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంత వరకు” అనే పదబంధాన్ని గనక మనం వివరించినట్లైతే అధికరణం 239ఎ (3) ద్వారా ఇప్పటికే మినహాయించబడిన ఎంట్రీల కంటే ఎక్కువ సంఖ్యలో ఎంట్రీలను మినహాయించే విధంగా వివరించబడింది, ఇది మంజూరు చేసే అత్యంత ఉద్దేశాన్ని నిష్ఫలీకరిస్తుంది.

ఎఫ్ . " కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటటువంటి ఏదైనా అంశం " యొక్క వివరణ

47. “ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంతవరకు” అనే పదబంధం ప్రత్యేకంగా మినహాయింపు పదం తప్ప చేర్చే పదం కాదని కేంద్ర ప్రభుత్వం నివేదించింది. అధికరణం 239 ఎ ఎ ద్వారా స్పష్టంగా మినహాయించబడిన ఎంట్రీల కంటే జాబితా IIలోని ఎంట్రీలపై శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని పరిమితం చేయడానికి ఈ పదబంధాన్ని ప్రవేశపెట్టినట్లు వాదించింది . పై వాదనలను విశ్లేషించడానికి మేము ఇప్పుడు రాజ్యాంగంలోని ఇతర నిబంధనలను ప్రస్తావిస్తాము.

48. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 246 నుండి కేంద్రం జాబితా , రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని ఎంట్రీలపై చట్టాన్ని రూపొందించడానికి పార్లమెంట్ మరియు రాష్ట్రాల శాసనసభల అధికారం విపులీకరిస్తుంది . అధికరణం 246(3) రాష్ట్ర జాబితాలోని అంశాలకు సంబంధించి ఆ రాష్ట్రం కోసం చట్టాలను రూపొందించడానికి రాష్ట్రాల శాసనసభలకు ప్రత్యేక అధికారాన్ని ఇస్తుంది. అధికరణం 246(4) ప్రకారం, అంశం రాష్ట్ర జాబితాలో పేర్కొనబడినదే అయినప్పటికీ, రాష్ట్రంలో

చేర్చబడని భారత భూభాగంలోని ఏదైనా ప్రాంతానికి సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించే అధికారం పార్లమెంటుకు ఉంది.

49. అధికరణం 366 రాజ్యాంగంలో ఉపయోగించిన వివిధ వ్యక్తీకరణల భావాలను సమకూరుస్తుంది, సందర్భం ఇతర విధంగా అవసరమైతే తప్ప. సందర్భం అన్యథా అవసరమైతే తప్ప, అధికరణంలో నిర్వచించబడిన వ్యక్తీకరణలు వరుసగా వాటికి కేటాయించిన భావాలను కలిగి ఉండాలని నిబంధన నిర్దేశిస్తుంది. అధికరణాలు 246ఎ, 268 , 269 , 269ఎ మరియు 279ఎ లకు సంబంధించి 'రాష్ట్రం' శాసన సభతో కూడిన కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాన్ని కలిగి ఉండటాన్ని అధికరణం 366 (26బి) సమకూరుస్తుంది. రాజ్యాంగం (నూట ఒకటవ సవరణ) చట్టం 2016 ద్వారా రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన అధికరణం 366(26బి), 'రాష్ట్రం' యొక్క అర్థాన్ని కేవలం ఐదు ఇతర అధికరణాలకు సంబంధించి వస్తువులు, మరియు సేవల పన్నుల విధానం యొక్క సరియైన పని తీరును సాధ్యం చేయడానికి మాత్రమే సమకూరుస్తుంది. ఏది ఏకమైనప్పటికీ ,అధికరణం 366 ప్రకారం రాష్ట్రానికి విశ్వవ్యాప్త నిర్వచనం సమకూర్చబడలేదు.

50. అధికరణం 367(1) ప్రకారం, సందర్భం అవసరం లేని పక్షంలో, సాధారణ ఖండముల చట్టం 1897 ("జనరల్ క్లాజెస్ యాక్ట్") అధికరణం 372 ప్రకారం ఏదైనా రాష్ట్రపతి ఉత్తరువు ద్వారా చేయబోయే అనుసరణలు మరియు సవరణలకు లోబడి, రాజ్యాంగ నిబంధనలకు అనుగుణంగా తీసుకురావాలంటే రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకోసం దరఖాస్తు చేయాలి:

> "367(1): సందర్భం అవసరం లేని పక్షంలో, సాధారణ నిబంధనల చట్టం, 1897 ,
> అధికరణం 372 ప్రకారం ఏవైనా అనుసరణలు మరియు సవరణలకు లోబడి , భారత
> దేశపు అధినివేశ శాసనసభ చట్టం యొక్క వివరణ కోసం వర్తించబడేలా,
> ఈ రాజ్యాంగం వర్తించబడుతుంది,"

51. రాజ్యాంగంలోని నిబంధనల ప్రకారం, భారత భూభాగంలో అమలులో ఉన్న ఏదైనా చట్టంలోని నిబంధనలకు సవరణలు మరియు అనుసరణలను రాష్ట్రపతి ఉత్తరువు ద్వారా చేయవచ్చునని అధికరణం 372(2) నిర్దేశిస్తుంది. అధికరణం 372(3) ప్రకారం ఈ అధికారం రాష్ట్రపతికి మూడు సంవత్సరాలు మాత్రమే ఇవ్వబడింది మరియు ఆ విధంగా, ఇది 25 జనవరి 1953తో ముగిసింది.

52. రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణను అమలు చేయడానికి రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు అవసరమైన సవరణలు చేయడానికి 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ప్రవేశపెట్టబడింది. 1956 రాజ్యాంగ సవరణకు అనుగుణంగా ప్రవేశ పెట్టబడిన అధికరణం 372ఎ రాజ్యాంగ నిబంధనలకు అనుగుణంగా

తీసుకురావడానికి, సవరణకు ముందు భారతదేశంలో అమలులో ఉన్న చట్టంలోని నిబంధనలలో సవరణలు మరియు అనుసరణలు చేసే అధికారాన్ని రాష్ట్రపతికి చేకూరుస్తుంది.

53. రాష్ట్రపతి సాధారణ నిబంధనల చట్టం, 1897ను చట్టాల అనుసరణ (నంబరు 1) ఆర్డర్ ,1956 ద్వారా సవరించారు. 1956లో సవరణ తర్వాత. సెక్షన్ 3(58) ప్రకారం 'స్టేట్' అనే పదబంధం 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ప్రారంభానికి ముందు ఏ కాలానికి అయినా పార్ట్ ఎ స్టేట్ అని అర్థం, పార్ట్ బి స్టేట్ లేదా పార్ట్ సి స్టేట్, మరియు సవరణ తర్వాతి కాలానికి సంబంధించి రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్‌లో పేర్కొనబడిన రాష్ట్రాన్ని చేర్చాలి మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాన్ని కలిగి ఉండాలి:

> "(58) "స్టేట్"– (ఎ) రాజ్యాంగం (ఏడవ సవరణ) చట్టం, 1956 ప్రారంభానికి ముందు ఏదైనా కాలానికి సంబంధించి , పార్ట్ ఎ రాష్ట్రం, పార్ట్ బి రాష్ట్రం లేదా పార్ట్ సి రాష్ట్రం; మరియు (బి) ఆ ప్రకారంగా ప్రారంభమైన తర్వాత ఏదైనా కాలానికి సంబంధించి, రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్ లో పేర్కొనబడిన రాష్ట్రం అని అర్థం మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతం కూడా కలిగి ఉంటుంది;]"

54. అడ్వాన్స్ ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ గురుదాస్మల్ , [(1970)1 యెస్ సి సి 633]కేసులో ఈ కోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ముందున్న ప్రశ్న ఏమిటంటే, జాబితా I, ఎంట్రీ 80లోని 'స్టేట్' అనే పదాన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను చేర్చడానికి చదవవచ్చా. ఎంట్రీ 80 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది :

> "80. ఏ రాష్ట్రానికి చెందిన పోలీసు బలగాల సభ్యుల అధికారాలు మరియు అధికార పరిధిని ఆ రాష్ట్రం వెలుపల ఏ ప్రాంతానికి విస్తరించడం , కానీ ఒక రాష్ట్రానికి చెందిన పోలీసుల అనుమతి లేకుండా ఆ రాష్ట్రం వెలుపల ఏ ప్రాంతంలోనైనా అధికారాలు మరియు అధికార పరిధిని అటువంటి ప్రాంతం ఉన్న
>
> రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుమతి లేకుండా; ఏదైనా రాష్ట్రానికి చెందిన పోలీసు బలగాల సభ్యుల అధికారాలు
>
> మరియు అధికార పరిధిని ఆ రాష్ట్రం వెలుపల ఉన్న రైల్వే ప్రాంతాలకు విస్తరించడం".

55. జస్టిస్ హిదయతుల్లా రాజ్యాంగ ధర్మాసనం కోసం వ్రాస్తూ , సాధారణ క్లాజుల చట్టం ప్రకారం 'స్టేట్' యొక్క సవరించిన నిర్వచనం రాజ్యాంగ నిబంధనల వివరణకు వర్తించదన్న వాదనను

తిరస్కరించారు. అధికరణం 372ఎ రాష్ట్రపతికి నూతన అనుసరణ శక్తిని చేకూరుస్తుంది మరియు ఈ అధికారం రాష్ట్రపతికి అధికరణం 372(2) ప్రకారం ఉన్న అధికారానికి సమానంగాను మరియు సారూప్యంగాను ఉన్నట్టుగా ఆయన గమనించారు. సందర్భం ఇతరత్రా అవసరమైతే తప్ప, సాధారణ క్లాజుల చట్టం కింద చేకూర్చబడిన నిర్వచనం మరియు అధికరణం 372ఎ కింద ఆర్డర్ ద్వారా సవరించబడిన నిర్వచనం వర్తింపజేయాలని ఈ కోర్టు నిర్ధారించింది.

56. అయితే, ఈ కోర్టులోని ప్రత్యేక రాజ్యాంగ ధర్మాసనం శివ్ కిర్పాల్ సింగ్ వర్సెస్ వి వి గిరి (ఎ ఐ ఆర్ 1970 యెస్ సి 2097) కేసులో అధికరణం 372ఎ కింద అందించబడిన అధికారం ద్వారా సర్దుబాటు ఉత్తరువు ప్రకారం రాష్ట్రపతి సవరించిన సాధారణ క్లాజుల చట్టం కింద నిర్వచనాలు రాజ్యాంగ వివరణకు వర్తించవని నిర్ధారించింది. ఈ కేసులో, "రాష్ట్రాల శాసనసభలకు ఎన్నికైన సభ్యులు" అనే పదబంధం అధికరణం 54(రాష్ట్రపతి ఎన్నిక కోసం నియోజక గణం (ఎలక్టోరల్ కాలేజీ) నియోగిస్తుంది) లోని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల శాసనసభల ఎన్నికైన సభ్యులను కలిగి ఉంటుందా అనేది వాదాంశం. దీనిపై కోర్టు ప్రతికూలంగా స్పందించింది. అధికరణం 372ఎ ప్రకారం సవరణలు కేవలం పార్లమెంటు చట్టాల వివరణకు మాత్రమే పరిమితమని, రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు వర్తించదని ఎందుకంటే అధికరణం 367 సాధారణ నిబంధనల చట్టం అధికరణం 372 ప్రకారం చేసిన అటువంటి అనుసరణలకు లోబడి రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు వర్తిస్తుందని ఈ కోర్టు నిర్ధారించింది. అధికరణం 372ఎ కింద చేసిన అనుసరణకు కూడా వివరణ తప్పనిసరిగా లోబడి ఉండాలని నిబంధన చేకూర్చలేదు. శివ్ కిర్పాల్ సింగ్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసులోని తీర్పు ద్వారా కల్పించబడిన క్రమరాహిత్యానికి పార్లమెంటు ప్రతిస్పందించింది మరియు రాజ్యాంగం (పదిహేడవ సవరణ) చట్టం 1992 ద్వారా 54వ అధికరణానికి వివరణను చేర్చింది. అధికరణాలు 54 మరియు 55 లో 'స్టేట్ ' ప్రసావన లో రాష్ట్రపతి ఎన్నికలకోసం నియోజక గణం (ఎలెక్ట్రో రల్ కాలేజీ) ఏర్పాటు చేయడానికి జాతీయ రాజధాని డిల్లీ మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతం పాండిచ్చేరీలు చేర్చబడతాయని వివరణ స్పష్టీకరిస్తుంది. శివ్ కిర్పాల్ సింగ్ (పైన పేర్కొనబడినది)కేసులో అడ్వాన్స్ ఇన్సూరెన్స్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసులోని తీర్పును ఈ కోర్టు ప్రస్తావించలేదు . ఈ విధంగా, అధికరణం 372ఎ యొక్క వివరణ మేరకు శివ్ కిర్పాల్ సింగ్ తీర్పుపై దృష్టి పెట్టడంలో విఫలమైంది (పర్ ఇన్క్యూ రియమ్).

57. అధికరణం 372ఎ కింద అధికారాన్ని ఉపయోగించి రాష్ట్రపతి సవరించిన సాధారణ క్లాజుల చట్టంలోని నిబంధనలు రాజ్యాంగ వివరణకు వర్తిస్తాయి. అధికరణం 372ఎ ను అధికరణ 367 సూచించనందున ఇది ఇతర విధంగా నిర్వహించబడదు . అధికరణం 367ను ఈ విధంగా అర్థం చేసుకోవడం అధికరణం 372ఎ మరియు 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగంలోని సవరణలను సూచిస్తుంది. 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా సవరించబడిన రాజ్యాంగానికి అనుగుణంగా చట్ట నిబంధనలను తీసుకురావడానికి అధికరణం 372ఎ ద్వారా అనుసరణలు

మరియు సవరణలు చేసే అధికారం రాష్ట్రపతికి ఇవ్వబడింది . అధికరణం 372ఎ కింద సవరణలు మినహాయించబడినట్లుగా అధికరణం 367ను గనక వ్యాఖ్యానించినట్లయితే రాజ్యాంగం మరియు శాసనాల వివరణ మధ్యన స్పష్టమైన వైరుధ్యం ఉంటుంది. మునుపటి విచారణాంశంలో, 1956 సవరణకు ముందు రాష్ట్రం యొక్క నిర్వచనం వర్తిస్తుంది, తరవాతి విచారణాంశంలో , 1956 సవరణ ద్వారా సవరించబడిన నిర్వచనం వర్తిస్తుంది. ఆ ప్రకారంగా, అధికరణం 367 యొక్క అక్షరాక్షర వివరణ రాజ్యాంగాన్ని నిర్వీర్యమొనరిస్తుంది మరియు 1956 రాజ్యాంగ సవరణను అమలుపర్చలేదు.ఈ కోర్టుతప్పనిసరిగా అధికరణం 367 యొక్క ఉద్దేశపూర్వక వివరణ చేయాలి. అధికరణం 367 మరియు అధికరణం 372ఎ ప్రకారం సవరించబడిన సాధారణ క్లాజుల చట్టం, కింద అనుసరణ మరియు సవరణ ఉత్తర్వుల ద్వారా సవరించబడిన సాధారణ క్లాజుల చట్టం , సందర్భం అవసరం లేని పక్షంలో, రాజ్యాంగ వివరణకు వర్తిస్తుందన్న అర్థంలో అధికరణం 367ను చదవాలి. ఆ విధంగా, సందర్భం అవసరం లేని పక్షంలో, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను చేర్చడానికి రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ ఎఫ్‌లోని "స్టేట్" అనే పదాన్ని తప్పనిసరిగా చదవాలి. తదనుసారం, అడ్వాన్స్ ఇన్సూరెన్స్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసులో ఈ కోర్టు వ్యాఖ్యానించిన అధికరణం 367 యొక్క వివరణతో మేము ఏకీభవిస్తున్నాము.

58. అడ్వాన్స్ ఇన్సూరెన్స్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసులో నిర్ణయాలను ఈ కోర్టు ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసులో ఈ కోర్టులోని నలుగురు జడ్జీ లతో కూడిన ధర్మాసనం అధికరణం 372ఎ రాజ్యాంగ సవరణను ఆచరణలో పెట్టడానికి ప్రవేశపెట్టిన ప్రత్యేక నిబంధన అని నిర్ధారించింది :

> "7. [...] 1956 నవంబర్ 1కి ముందు ఉన్న "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణ యొక్క నిర్వచనం 1956 నవంబర్ 1 నుండి రాజ్యాంగం (ఏడవ సవరణ) చట్టం, 1956 అమలులోకి రావడానికి అనుచితమైనది మరియు భ్రమ కల్పించేదిగా మారింది మరియు అది స్పష్టమైన కారణాల దృష్ట్యా, ఇది రాబోయే కాలానికి వర్తించేలా కొనసాగాలని మరియు "స్టేట్ యొక్క తుది నిర్వచనం"గా మిగిలిపోయిందని వాదించడం నిష్ఫలమే అవుతుంది. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 372 లోని క్లాజ్ (3)(ఎ) ద్వారా చేకూర్చబడిన మూడు సంవత్సరాల వ్యవధి ముగిసిపోయింది మరియు ఆ క్లాజ్ సవరణ ద్వారా పొడిగించబడలేదు లేదా ఏడవ సవరణ చట్టం ద్వారా అధికరణం 367(1) సవరించబడనందున "అధికరణం 372(2) ప్రకారం కాకుండా సాధారణ క్లాజుల చట్టంలో చేసిన అనుసరణలు రాజ్యాంగ వివరణకు వర్తిస్తాయని చెప్పడానికి".[....]

ఇది ఒక ప్రత్యేక నిబంధన, మరియు ఇది ఏడవ సవరణ చట్టం కార్యరూపం దాల్చడానికి ఉద్దేశించబడింది . మేనేజ్ మెంట్ ఆఫ్ అడ్వాన్స్ ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్ వర్సెస్

శ్రీ గురుదాస్మాల్ [(1970) 1 యెస్ సి సి 633 : (1970) 3 యెస్ సి ఆర్ 881] కేసులో ఈ కోర్టు నిర్ధారించినట్టు అధికరణం 372-ఎ రాష్ట్రపతికి తాజా అధికారాన్ని ప్రసాదించింది , ఇది అధికరణం 372(2) కింద ఉన్న అధికారానికి సమానమైనది మరియు సారూప్యమైనది .

59. అధికరణం 246 లోని 'స్టేట్' అనే వ్యక్తీకరణలో కేంద్రపాలిత ప్రాంతం లేదని పేర్కొనబడిన ఈ కోర్టు నిర్ణయాలతో ఇప్పుడు మేము వ్యవహరిస్తాము . టి.ఎం.కన్నియన్ వర్సెస్ సిట్ [(1968)2యెస్ సి ఆర్ 103] కేసు లో, ఈ కోర్టులోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం అధికరణం 246 నుండి సాధారణ క్లాజుల చట్టం 1897లోని సెక్షన్ 3(58) వర్తింపు గురించి చర్చించింది మరియు దీని యొక్క సమగ్ర నిర్వచనం సాధారణ క్లాజుల చట్టం కింద 'స్టేట్' అనేది అధికరణం 246 కు వర్తించదు. అటువంటి వివరణ, అధికరణం 246 యొక్క విషయం మరియు సందర్భానికి ప్రతికూలంగా ఉంటుంది:

"4. ఏదైనా విషయానికి సంబంధించి కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు చట్టాలు చేసే సంపూర్ణ అధికారం పార్లమెంటుకు ఉంది. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు సంబంధించి శాసన అధికారాల పంపిణీ లేదు. అధికరణం 246(4) "రాష్ట్ర జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశం అయినప్పటికీ, రాష్ట్రంలో చేర్చబడని భారతదేశంలోని భూభాగంలోని ఏదైనా భాగానికి సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించే అధికారం ఆర్టికల్ 367 కి పార్లమెంటుకు ఉంది" అని శాసనం చేస్తుంది." ఆర్‌కె సేన్ వర్సెస్ యూనియన్, కేసులో అధికరణం 367కు సంబంధించి, జనరల్ క్లాజుల చట్టం, 1897లోని సెక్షన్ 3(58) లోని "స్టేట్" యొక్క నిర్వచనం విషయం మరియు సందర్భంలో ఏదైనా ప్రతికూలంగా ఉంటే తప్ప, రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు వర్తిస్తుందని సూచించబడింది. ఆ నిర్వచనం ప్రకారం, రాజ్యాంగం (ఏడవ సవరణ) చట్టం, 1956 ప్రారంభమైన తర్వాత ఏదైనా కాలానికి సంబంధించి "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణ "రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్‌లో పేర్కొన్న రాష్ట్రం అని అర్థం మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాన్ని కలిగి ఉంటుంది". కానీ కూడిన ఈ నిర్వచనం అధికరణం 246 యొక్క విషయం మరియు సందర్భానికి విరుద్ధమైనది.

అక్కడ, "రాష్ట్రాలు" అనే వ్యక్తీకరణ అంటే మొదటి షెడ్యూల్‌లో పేర్కొన్న రాష్ట్రం. పార్లమెంటు మరియు రాష్ట్రాల శాసనసభల మధ్య శాసనాధికారాల పంపకం ఉంది.

రాష్ట్ర జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి చట్టాన్ని రూపొందించే ప్రత్యేక అధికారం పార్ట్ VI ద్వారా స్థాపించబడిన రాష్ట్రాల శాసనసభలకు కేటాయించబడింది. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు సంబంధించి శాసన అధికారాల పంపిణీ లేదు. అందుకే రాష్ట్ర జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి కూడా చట్టాన్ని రూపొందించడానికి అధికరణం 246(4) ద్వారా పార్లమెంటుకు అధికారం ఇవ్వబడింది.

సెక్షన్ 3(58) లోని "స్టేట్" యొక్క సమగ్ర నిర్వచనం అధికరణం 246(4) కి వర్తింపజేస్తే , రాష్ట్ర జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు చట్టాన్ని రూపొందించే అధికారం పార్లమెంటుకు ఉండదు. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల కోసం అధికరణం 239–ఎ కింద ఆ విషయాలపై శాసనం చేసే అధికారం ఉన్న శాసనసభ ఏర్పడే వరకు , శాసనసభ ఉండదు ఆ విషయాలపై శాసనం చేయడానికి ఏ శాసన సభకు కూడా అర్హత లేదు; అంతేకాకుండా, పార్ట్ ఎఫ్ అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవులు వంటి నిర్దిష్ట భూభాగాల కోసం అధికరణం 239–ఎ ప్రకారం ఎటువంటి శాసనసభను సృష్టించలేరు మరియు అటువంటి భూభాగాలకు రాష్ట్ర జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి చట్టాన్ని రూపొందించడానికి సమర్ధాధికారం ఉండదు. అటువంటి అన్వయం అధికరణం 246 యొక్క విషయం మరియు సందర్భానికి విరుద్ధమైనది.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

60. సాధారణ క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3(58) అధికరణం 246 కి వర్తించదని ఈ కోర్టులోని తొమ్మండుగురు జడ్జీల ధర్మాసనం ఎన్ డి ఎం సి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ (1997(7)యెస్ సి సి 339) కేసులో పునరుద్ఘాటించింది. ఏడవ షెడ్యూల్ అధికరణం 246 కింద చేర్చబడింది. కన్నియన్ (పైన పేర్కొనబడినది) మరియు ఎన్‌డిఎంసి (పైన పేర్కొనబడినది), కేసులలో నిర్దేశించబడిన స్థితి కారణంగా ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని ఎంట్రీలలో ఉపయోగించిన "స్టేట్" అనే పదం కూడా కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో చేరదు. ఆ విధంగా, ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సామర్థ్యం 'స్టేట్ ' అని పేర్కొనబడిన ఎంట్రీలకు విస్తరించదు. అటువంటి పర్యవసానాన్ని నివారించడానికి "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి విషయం వర్తిస్తుంది" అనే పదబంధాన్ని ఉపయోగించడం జరిగింది. "స్టేట్" అనే పదాన్ని ఉపయోగించే జాబితా IIలోని అన్ని ఎంట్రీలకు ఈ పదబంధం ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన అధికారాన్ని విస్తరించింది.

61. రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాకు ఏదైనా సవరణ, ఏడవ షెడ్యూల్‌కు సవరణ అయినందున అది రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 368 కి అనుగుణంగా ఉండాలి. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 368(2) లోని నిబంధన ప్రకారం ఏడవ షెడ్యూల్ సవరణకు మరియు వోటుకు పార్లమెంటు ప్రతి సభ లోని మూడింట రెండు వంతుల సభ్యుల ప్రత్యేక సంఖ్యా బలం అవసరం. ఈ స

వరణకు కనీసం సగంకంటే తక్కువ లేని రాష్ట్రాల శాసనసభలు కూడా ఆమోదించాల్సి ఉంటుంది. అధికరణం 239ఎ ఎ లో "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించే విధంగా" అనే పదబంధం చేర్చబడకపోతే , స్టేట్ మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలుగా ఉపయోగించిన ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని అన్ని ఎంట్రీలను సవరించడానికి పార్లమెంటు మరియు రాష్ట్రాల శాసనసభలకు అవసరం. దీనికి ప్రత్యేక మెజారిటీ అవసరం ఉండేది. సమయం తీసుకునే ఈ ప్రక్రియను నివారించడానికి, అధికరణం 239ఎ ఎలో "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి విషయం వర్తిస్తుంది" అనే విస్తృతమైన పదబంధం ఉపయోగించబడింది.

62. అధికరణం 239ఎ ఎ ఎన్ సి టి డి శాసన సభ యొక్క శాసన సామర్థ్య పరిధి నుండి జాబితా IIలోని 1,2 మరియు 18 ఎంట్రీలను స్పష్టంగా మినహాయించింది. అధికరణం 239ఎ ఎ కూడా ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికార ఎంట్రీలు 1,2 మరియు 18కి సంబంధించి జాబితా IIలోని ఎంట్రీలు 64,65 మరియు 66 లకు సంబంధించి మినహాయించబడిందని నిర్దేశిస్తుంది. ఎంట్రీ 1 ప్రజా వ్యవస్థ తో వ్యవహరిస్తుంది, ఎంట్రీ 2 పోలీసులతో వ్యవహరిస్తుంది, మరియు ఎంట్రీ 18 భూమితో వ్యవహరిస్తుంది. ఎంట్రీ 64 "ఈ జాబితాలోని ఏదైనా అంశాలకు సంబంధించి చట్ట వ్యతిరేక నేరాలు"తో వ్యవహరిస్తుంది, ఎంట్రీ 65 "ఈ జాబితాలోని ఏదైనా అంశాలకు సంబంధించి సుప్రీం కోర్టు మినహా అన్ని కోర్టుల అధికార పరిధి మరియు అధికారాలు" మరియు ఎంట్రీ 66 "ఈ జాబితాలోని ఏవైనా అంశాలకు సంబంధించి ఫీజులు, కానీ ఏ కోర్టులో ను తీసుకున్న ఫీజులతో సహా కాదు" అని పేర్కొంది. ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సామర్థ్యం నుండి ఎంట్రీలు 1,2 మరియు 18కి సంబంధించినంత వరకు 64,65 మరియు 66 ఎంట్రీలను మినహాయించడం, ఎన్ సి టి డికోసం అధికరణం 239ఎ ఎ లో నిర్దిష్ట ఎంట్రీలు 1, 2 మరియు 18లను మినహాయించడం మాత్రమే అని సూచిస్తుంది. "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటటువంటి అంశం" అనే పదబంధాన్ని చదవడం, కొన్ని ఇతర ఎంట్రీలకు సంబంధించి ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన అధికారాలను సూచించే మినహాయింపును ప్రవేశ పెట్టడం అనేది నిబంధన యొక్క సామాన్య అర్థానికి విరుద్ధంగా ఉంటుంది.

63. అధికరణం 239ఎ ఎ ఎన్ సి టి డి కోసం శాసనసభను ఏర్పాటు చేస్తుంది. శాసనసభ లోని సీట్లు ఎన్ సి టి డి నియోజకవర్గాల నుండి ప్రత్యక్ష ఎన్నికల ద్వారా భర్తీ చేయబడతాయి. ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనసభ రాష్ట్ర శాసనసభ వలె ప్రాతినిధ్యం గల ప్రజాస్వామ్యం యొక్క రాజ్యాంగ సూత్రాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనసభ సభ్యులు వారి ప్రయోజనాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించడానికి ఢిల్లీ ఓటర్లచే ఎంపిక చేయబడతారు. అధికరణం 239ఎ ఎ ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్య సూత్రాన్ని మరింతగా వివరించబడాలి. (2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనంలోని జస్టిస్ చంద్రచూడ్ అభిప్రాయాన్ని చూడండి) "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించేటంత వరకు" అనే పదబంధాన్ని పరిమిత

పద్ధతిలో అర్థం చేసుకోవడం శాసన సభలో ఎన్నికైన సభ్యుల శాసనాధికారాన్ని పరిమితం చేస్తుంది. శాసనసభ సభ్యులను ఓటర్లు వారి వారి స్థానాలలో పని చేయడానికి ఎన్నుకున్నారు. కాబట్టి, ఎన్‌సిటిడి యొక్క శాసన సభకున్న శాసనం చేసే అధికారం తప్పనిసరిగా ఓటర్ల సంకల్పానికి పూర్తి ప్రేరణనిస్తుంది.

64. అధికరణం 239ఎ ఎ (3) లో 'కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించే టంత వరకు' అనే పదబంధాన్ని రాష్ట్ర జాబితా లేదా ఉమ్మడి జాబితాలోని నిబంధన ద్వారా స్పష్టంగా మినహాయించబడిన విషయాలున్న ఎంట్రీలపై ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన అధికారాన్ని మరింతగా మినహాయించేలా మేము గమనించాము .

జి . "నిబంధనలకు లోబడి": పరిమితి?

65. అధికరణం 239 ఎ ఎ ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ అధికారాలను "ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంత వరకు" అనే పదబంధం ద్వారా మాత్రమే కాకుండా "ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుంది" అనే పరిమిత పదబంధం ద్వారా కూడా ఉద్ఘాటించబడింది.

66. "ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి" అనే పదబంధం అధికరణం 239 ఎ ఎకి ప్రత్యేకమైనది కాదు. ఇది రాజ్యాంగంలోని ఇరవై రెండు నిబంధనలలో ఉపయోగించబడింది. ప్రముఖంగా పార్లమెంటు మరియు రాష్ట్ర శాసన సభల శాసనాధికారం (అధికరణం 245) (పార్లమెంటు మరియు రాష్ట్రాల శాసన సభలు చేసిన చట్టాల పరిధి-(1) ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి, భారత దేశం మొత్తం లేదా ఏదైనా భాగానికి పార్లమెంటు చట్టాలను చేయవచ్చు మరియు ఒక రాష్ట్ర శాసన సభ రాష్ట్రం మొత్తం లేదా ఏదైనా భాగానికి చట్టాలను చేయవచ్చు [.....] కేంద్రం కార్యనిర్వాహక అధికారంతో వ్యవహరించే నిబంధనలలోకూడా ఈ పదబంధం ఉపయోగించబడింది (కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికార పరిధి-(1) ఈ రాజ్యాంగ నిబంధనలకు లోబడి, కేంద్ర కార్యనిర్వాహక అధికారం విస్తరించబడుతుంది. [...]) మరియు రాష్ట్రాలకు సంబంధించి (అధికరణం 162(3) [రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అడికారపరిధి ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి, రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహకాధికారం రాష్ట్ర శాసన సభకు చట్టాలను రూపొందించే అధికారం ఉన్న అంశాలకు విస్తరించబడుతుంది [....](2019)17 యెస్ సి సి ఆర్ 1089] శాసన సభ నిర్వహించే శాసనాధికారం మరియు యోగ్యత తప్పనిసరిగా రాజ్యాంగం నిర్దేశించిన పరిమితుల్లోనే ఉండాలని సూచించడానికి ఈ పదబంధం ఉపయోగించబడుతుంది, ఆ సరిహద్దు రేఖలు సందర్భానుసారంగా మారవచ్చు. ఉదాహరణకు , శాసన సభ చేసిన చట్టం పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘించదు. మరొక ఉదాహరణ ఏమిటంటే, పార్లమెంటుకున్న శాసనం చేసే అధికారానికి సంబంధించిన విషయాలపై మాత్రమే చట్టాలను చేయగలదు . అంతే

కాకుండా పార్లమెంటు లేదా రాష్ట్ర శాసన సభ చేసిన ఏదైనా చట్టం అధికరణం 32 లేదా అధికరణం 226 ప్రకారం న్యాయ సమీక్ష అధికారానికి లోబడి ఉంటుంది.రాజేంద్ర దివాన్ వర్సెస్ ప్రదీప్ కుమార్ రాణి బాలా [(2019)17 యెస్ సి ఆర్ 1089 కేసులో ఈ కోర్టులోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం నిర్ధారించింది:

> "పార్లమెంట్ మరియు రాష్ట్ర శాసన సభలు భారత రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 245(1) నుండి చట్టాలను రూపొందించే అధికారాన్ని పొందాయి మరియు అటువంటి అధికారం రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి మరియు/లేదా పరిమితం చేయబడింది. భారతదేశం యొక్క మొత్తం లేదా ఏదైనా భాగానికి పార్లమెంటు చట్టం చేయగలిగినప్పటికీ, భారత రాజ్యాంగంలోని పరిమితులకు లోబడి రాష్ట్ర శాసనసభ రాష్ట్రానికి లేదా దానిలోని ఏదైనా భాగానికి మాత్రమే చట్టాలను చేయగలదు...
>
> అయితే రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 246(1) ప్రకారం యూనియన్ లిస్టు లో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించడానికి పార్లమెంటుకు ప్రత్యేక అధికారం ఉండగా, అధికరణం 246లోని (1) మరియు (2) క్లాజులకు లోబడి రాష్ట్ర జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించడానికి రాష్ట్ర శాసన సభకు ప్రత్యేక అధికారం ఉంది. యూనియన్ లెజిస్లేచర్‌తో పాటు, స్టేట్ లెజిస్లేచర్ కూడా ఉమ్మడి జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి అధికరణం 246(1)లోని నిబంధనలకు లోబడి చట్టాలను చేయగల సామర్థ్యం కలిగి ఉంటుంది.....
>
> .ఒక ఎంట్రీలో ఉపయోగించిన భాషకు విస్తృత వ్యాప్తిని ఇవ్వాల్సిఉండగా , దాని కంటెంట్‌లను ఇతర ఎంట్రీలతో సమన్వయం చేయడానికి అన్నిప్రయత్నాలు చేయాలి, తద్వారా తర్వాతిది నిరర్థకం కాబోదు."
>
> (ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది.)

అధికరణం 245(1) ప్రకారం పార్లమెంటు మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలకు కూడా చట్టాన్ని చేసే అధికారం సంపూర్ణమైనది కాదని తీర్పు సూచిస్తుంది. అది రాజ్యాంగ పరిమితుల్లోనే ఉండాలి. డిడి బసు , భారత రాజ్యాంగంపై వ్యాఖ్యానంలో శాసన అధికారంపై రాజ్యాంగ పరిమితులపై చర్చించారు:

(డాక్టర్ డిడి బసు, భారత రాజ్యాంగంపై భాష్యం, 8వ ముద్రణ, 2012, సంపుటి 8, పేజీలు 8749–8753)

“ అధికరణం 245(1)లోని ప్రారంభ పదాలు తెలిపినట్లుగా కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలు రెండింటి యొక్క శాసన అధికారాలు రాజ్యాంగంలోని ఇతర నిబంధనలకు లోబడి ఉంటాయి, అయినప్పటికి వాటి అధికారాలు వరుసగా రాజ్యాంగం ద్వారా వారికి కేటాయించబడిన రంగాలలో సంపూర్ణంగా ఉంటాయి ... చట్టం ఈ పరిమితుల్లో దేనినైనా అతిక్రమించిందా లేదా అనేది న్యాయస్థానం నిర్ధారించాలి మరియు అది అతిక్రమించినట్లు తేలితే, న్యాయస్థానం చట్టం చెల్లుబాటు కాదని ప్రకటిస్తుంది.

ఈ పరిమితులు వివిధ వర్గాల క్రిందకు వస్తాయి:

I. మొదటి మరియు ప్రధానమైనది చట్టపరమైన అధికారం లేదా శాసన సామర్థ్యానికి సంబంధించిన ప్రశ్న... II. శాసనపరమైన సామర్థ్యం లేకపోవడమే కాకుండా, రాజ్యాంగం విధించిన కొన్ని సానుకూల పరిమితులను ఉల్లంఘించినందున చట్టం చెల్లదు. అటువంటి సందర్భాలలో, ఆక్షేపించబడిన చట్టం యొక్క అంశానికి సంబంధించి చట్టాన్ని రూపొందించే అధికారం శాసనసభకు ఉన్నప్పటికీ, రాజ్యాంగం విధించిన కొన్ని నిర్దిష్ట నిషేధం లేదా పరిమితిని ఉల్లంఘించినందున అది చెల్లదు.

ఇటువంటి పరిమితులు రెండు శీర్షికల క్రిందకు వస్తాయి–

(i) పార్ట్ IIIలో ఉన్న ప్రాథమిక హక్కులు. ప్రాథమిక హక్కు ఉల్లంఘన యొక్క ప్రభావాలు అధికరణం 13 కింద క్రింద పూర్తిగా చర్చించబడ్డాయి .

(ii) పార్ట్ IIIలో చేర్చబడిన నిబంధనలే కాకుండా , రాజ్యాంగంలో ఉన్న ఏదైనా ఇతర నిబంధన (ఇది ఏ ప్రాథమిక హక్కు ఇవ్వనప్పటికి) రెండు షరతులపై శాసనాధికారంపై పరిమితిని ఏర్పరుస్తుంది:

(ఎ) సంబంధిత నిబంధన న్యాయబద్ధమైనది, అనగా, న్యాయబద్ధంగా అమలు చేయడానికి ఉద్దేశించబడి తగిన సామర్థ్యం కలిగి ఉన్నది.

(బి) నిబంధన తప్పనిసరి, ఉదాహరణ ., అధికారణాలు 255: 286, 301, 303–4.

III. రాష్ట్ర శాసనం విషయంలో, మరిన్ని పరిమితులు ఉన్నాయి, అనగా (ఎ) ప్రాదేశిక సంబంధం లేనప్పుడు దాని నిర్వహణ రాష్ట్ర సరిహద్దులను దాటి విస్తరించదు; శాసనాధికారం లేదా రాజ్యాంగేతర విషయంపై మరొక

పరిమితి ఏమిటంటే, సంబంధిత శాసనసభ రాజ్యాంగం ద్వారా తనకు సంక్రమించిన దాని ముఖ్యమైన శాసన విధులను త్యాగం చేసింది మరియు ఆ అధికారాన్ని వేరొక సంస్థకు అధికారికంగా అప్పగించింది. (బి) అది రాష్ట్ర ప్రయోజనాల కోసం ఉండాలి."

అధికరణం 239 ఎఎ లోని "ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి" అనే పదబంధానికి పైన సూచించిన అదే అర్థాన్ని వర్తింపజేయాలి .

67. కాబట్టి అధికరణం 239 ఎఎ (3) ప్రకారం ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికారం రాజ్యాంగంలోని విస్తృత సూత్రాలు మరియు నిబంధనల ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయబడుతుందని మేము భావిస్తున్నాము. రాజ్యాంగంలోని మూలాధారమైన సూత్రాలను అమలు చేయడానికి అధికరణం 239 ఎ ఎ (3) లో పేర్కొనబడిన పదబంధం తప్పనిసరిగా గ్రహించాలి.. ఈ నేపథ్యంలో కేంద్రం చేసిన తదుపరి వినతిని మేము పరిశీలిస్తాము.

హెచ్ . రాజ్యాంగం కేంద్రీకృతమైనది కాదు

68. భారత రాజ్యాంగం తరచుగా బలమైన కేంద్రీకృత దురభిప్రాయంతో కూడిన సమాఖ్య రాజ్యాంగంగా సూచించబడుతుందని మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు సంబంధించినంతవరకు, రాజ్యాంగం రూపంలో మరియు స్ఫూర్తిలో కేంద్రీకృతమైనదని కేంద్ర ప్రభుత్వం వాదించింది. రాష్ట్రాలకు వర్తించే విధంగా ఫెడరలిజం యొక్క సాధారణ భావన కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించదని నివేదించబడింది.

అందువల్ల, "ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి" మరియు "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అటువంటి అంశం వర్తించే టంత వరకు" అనే పదబంధాలను తదనుగుణంగా అర్థం చేసుకోవాలని వాదించారు.

69. పై వాదనను విశ్లేషించడానికి, రాజ్యాంగ పరిషత్తు సభ్యులు ఊహించిన విధంగా ఫెడరలిజం యొక్క భావాన్ని అర్థం చేసుకోవడం తప్పనిసరి. రాజ్యాంగ పరిషత్తు ముందు డాక్టర్ బి .ఆర్ .అంబేద్కర్ తన ప్రభావశీల ప్రసంగాలలోని ఒకదానిలో రాజ్యాంగం ప్రకారం ఏర్పాటు చేయబడిన ద్వంద్వ రాజకీయ సమాఖ్య ఆదర్శాన్ని వివరించారు:[(రాజ్యాంగ పరిషత్తు చర్చలు, సంపుటం 7 33వ పేజీవద్ద (4 నవంబరు,1948]

"ప్రతిపాదిత రాజ్యాంగం ప్రకారం ద్వంద్వ రాజకీయాలు కేంద్రంలోని యూనియన్ మరియు పరిధిలోని రాష్ట్రాలను కలిగి ఉంటాయి, ప్రతి ఒక్కటి రాజ్యాంగం ద్వారా వారికి కేటాయించిన రంగంలో అమలు చేయడానికి సార్వభౌమాధికారాలను కలిగి ఉంటాయి...

ముసాయిదా రాజ్యాంగంలో ప్రతిపాదించబడిన భారత రాజ్యాంగం రాష్ట్రాల సమితి కాదు లేదా రాష్ట్రాల పరిపాలనా విభాగాలు లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వ ఏజన్సీలు కాదు"

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

70. ఇంకా, రాజ్యాంగం యొక్క కేంద్రీకృత ధోరణిపై రాజ్యాంగ పరిషత్తులో డాక్టర్ అంబేద్కర్‌ను ప్రశ్నించినప్పుడు ఆయన ఈ విధంగా ప్రతిస్పందించారు :[(రాజ్యాంగ పరిషత్తు చర్చలు, సంపుటం 11పేజీ976దగ్గర(25నవంబర్,1949)

> "మన రాజ్యాంగం ప్రకారం రాష్ట్రాలు తమ శాసన లేదా కార్యనిర్వాహక అధికారం కోసం ఏ విధంగానూ కేంద్రంపై ఆధారపడవు. ఈ విషయంలో కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాలు రెండూ ఒకే స్థితిని కలిగి ఉంటాయి... రాజ్యాంగం కేంద్రానికి చాలా పెద్ద క్షేత్రం కేటాయించి ఉండవచ్చు, ఏ ఇతర ఫెడరల్ రాజ్యాంగంలోనూ ఏర్పరచబడని దాని యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహకాధికారం యొక్క కార్యక్షేత్రం, మిగిలిన అధికారాలు కేంద్రానికి ఇవ్వబడ్డాయి తప్ప రాష్ట్రాలకు కాదు. కానీ, ఈ లక్షణాలు ఫెడరలిజమ్ సారాంశాన్ని ఏర్పరచవు.ఫెడరలిజం దాని శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల నిర్వహణకు ఇతర సమాఖ్య రాజ్యాంగంలో లేనంత పెద్ద క్షేత్రాన్ని కేంద్రానికి కేటాయించి ఉండవచ్చు, ఏ ఇతర ఫెడరల్ రాజ్యాంగంలోనూ ఏర్పరచబడని దాని యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారం యొక్క కార్య క్షేత్రం, మిగిలిన అధికారాలు కేంద్రానికి ఇవ్వబడ్డాయి తప్ప రాష్ట్రాలకు కాదు. కానీ ఈ లక్షణాలు ఫెడరలిజం యొక్క సారాంశాన్ని ఏర్పరచవు. ఫెడరలిజం యొక్క ప్రధాన సంకేతం, నేను చెప్పినట్లుగా, కేంద్రం మరియు రాజ్యాంగం యూనిట్ల మధ్య శాసన మరియుకార్యనిర్వాహక అధికారాల విభజన. ఇది మన రాజ్యాంగంలో పొందుపరిచిన సూత్రం.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

71. రాజ్యాంగ పరిషత్తులో డాక్టర్ అంబేద్కర్ చేసిన ప్రసంగాలలో భారతదేశం ఒక ఫెడరల్ నమూనాను అవలంబించిందని, ఇందులో కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాలు తమకు కేటాయించబడిన శాసనపరిధులలో నడిపించడానికి ఉద్దేశించబడ్డాయని అవగతమౌతోంది. రాష్ట్రాలు కేంద్రానికి లోబడి ఉండవు. రాష్ట్రాల శాసన పరిధి ప్రత్యేకమైనది మరియు కేంద్రం జోక్యం చేసుకోదు. ఈ కోర్టు తీర్పులలో ఈ సూత్రం పునరుద్ఘాటించబడింది.

72. జస్టిస్ బిపి జీవన్ రెడ్డి, తన ప్రత్యేక అభిప్రాయంలో, ఎస్ఆర్ బొమ్మై వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా [(1994) 3 యెస్ సి సి 1] కేసు , ఫెడరలిజం మౌలిక వ్యవస్థలో భాగమని రాష్ట్రాలు

తమకు కేటాయించిన పరిధిలో స్వతంత్రమైనవి మరియు సర్వోన్నతమైనవని నిర్ధారించారు, రాజ్యాంగం ఒక కేంద్రీకృత దిశ అయినప్పటికీ:

> "276. మన రాజ్యాంగం యొక్క పథకం ప్రకారం, రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే కేంద్రానికి ఎక్కువ అధికారం ఇవ్వబడింది అంటే రాష్ట్రాలు కేంద్రానికి కేవలం ఉపాంగాలు అని కాదు. వారికి కేటాయించిన పరిధిలో, రాష్ట్రాలు సర్వోన్నతమైనవి. కేంద్రం వారి అధికారాలలో జోక్యం చేసుకోదు. మరీ ప్రత్యేకంగా, రాష్ట్రాలకు రిజర్వు చేయబడిన అధికారాలను తగ్గించే ప్రభావాన్ని కలిగిఉన్న లేదా కలిగిఉండే విధానాన్ని, వివరణను కోర్టులు అవలింబించకూడదు. తారుమారు చేయకూడదు. మరీ ముఖ్యంగా, రాష్ట్రాలకు రిజర్వు చేయబడిన అధికారాలను తగ్గించే ప్రభావాన్ని కలిగి ఉన్న లేదా కలిగి ఉండే విధానాన్ని, వివరణను కోర్టులు అవలంబించకూడదు.

73. రాజ్యాంగ పరిషత్తులో పై చర్చ మరియు ఈ కోర్టు తీర్పు ప్రకారం, రాజ్యాంగం ద్వారా లిఖించబడిన ప్రాంతంలో స్వతంత్రంగా పనిచేసే అధికారం రాజ్యాంగం రాష్ట్రాలకు చేకూర్చినట్లుగా స్పష్టమవుతుంది. రాష్ట్రాలు ఫెడరల్ వ్యవస్థలోని ఒక ప్రాంతీయ సంస్థ. రాష్ట్రాలు తమ శాసన అధికారాన్ని వినియోగించుకుంటూ తమ వోటర్ల డిమాండ్లను మరియు ఆ ప్రత్యేక రాష్ట్రంలో నివసిస్తున్న ప్రజల ప్రాంతీయ ఆకాంక్షలను సంతృప్తిపరుస్తాయి. ఆ ఆశయంతో, ఫెడరలిజం మరియు ప్రజాస్వామ్యం యొక్క సూత్రాలు ఒకదానితో ఒకటి అనుసంధానించబడి ఉన్నాయి మరియు పౌరులందరికీ న్యాయం , స్వేచ్ఛ, సమానత్వం మరియు గౌరవం మరియు వారి మధ్య సోదరభావాన్ని పెంపొందించడానికి సామరస్యంతో కలిసి పని చేస్తాయి. ప్రజల యొక్క ప్రభుత్వ ఎంపిక వారి సంక్షేమం కోసం నిర్ణయాలు తీసుకునే ఆ ప్రభుత్వ సామర్థ్యంతో ముడిపడి ఉంటుంది.

74. ప్రజాస్వామ్యం మరియు ఫెడరలిజం సూత్రాలు మన రాజ్యాంగం యొక్క ప్రధాన లక్షణాలు మరియు మౌలిక నిర్మాణంలో భాగం. [(యెస్ఆర్ బొమ్మై వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా , (1994) 3 యెస్ సి సి 1]. భారతదేశం వంటి బహుళ–సాంస్కృతిక, బహుళ–మత, బహుళ–జాతి మరియు బహుళ–భాషా దేశంలో ఫెడరలిజం విభిన్న ప్రయోజనాల ప్రాతినిధ్యాన్ని నిర్ధారిస్తుంది. ఇది స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి కోరికతో పాటు సారూప్యత యొక్క కోరికను పునరుద్దరించటానికి మరియు బహుత్వ వాద సంబంధిత సమాజంలో విభిన్న అవసరాలకు అనుగుణంగా ఉండే సాధనం. ప్రాంతీయ ఆకాంక్షలను గుర్తించడం దేశ ఐక్యతను బలపరుస్తుంది మరియు ప్రజాస్వామ్య స్ఫూర్తిని ప్రతిబింబిస్తుంది. ఈ విధంగా, ఏదైనా ఫెడరల్ రాజ్యాంగంలో, కనిష్టంగా, ద్వంద్వ రాజకీయాలు ఉన్నాయి, అంటే, రెండు స్థాయిల ప్రభుత్వాలు పనిచేస్తాయి: ఒకటి జాతీయ ప్రభుత్వం స్థాయిలో మరియు రెండవది ప్రాంతీయ ఫెడరల్ యూనిట్ల స్థాయిలో. రెండు వేర్వేరు ఎన్నికలకు సంబంధించిన ప్రక్రియలలో "వియ్ ది పీపుల్" ద్వారా ఎన్నుకోబడిన ఈ ద్వంద్వ ప్రభుత్వాలు ప్రజా సంకల్పానికి

ద్వంద్వ లక్షణం . ఫెడరల్ వ్యవస్థలో వ్యక్తమయ్యే ఈ రెండు స్థాయిల ప్రభుత్వాల ప్రాధాన్యతలు వేర్వేరుగా ఉండటమే కాకుండా విభిన్నంగా ఉండాలనే ఉద్దేశంతో ఉంటాయి.

75. ఎన్ సి టి డి పూర్తిగా అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రం కానప్పటికీ, రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని విషయాలపై శాసనం చేసే అధికారం దాని శాసనసభకు రాజ్యాంగబద్ధంగా అప్పగించబడింది. ఇది రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్‌లో ఉన్న రాష్ట్రం కాదు, అయినప్పటికీ ఎన్ సి టి డి ప్రజల ఆకాంక్షలను అమలు చేయడానికి జాబితా II మరియు IIIలోని విషయాలపై శాసనం చేసే అధికారం దీనికి ఇవ్వబడింది. ఇది ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నుకోబడిన ప్రభుత్వాన్ని కలిగి ఉంది, ఇది ఎన్ సి టి డి ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉంటుంది. అధికరణం 239ఎఎ (3) లో పేర్కొన్న రాజ్యాంగ పథకం ప్రకారం , ఎన్ సి టి డికి శాసనపరమైన అధికారం ఇవ్వబడింది, ఇది పరిమితమైనప్పటికీ, అనేక దశలలో రాష్ట్రాలకు సమానంగా ఉంటుంది. ఆ ఆశయంతో, అదనంగా అధికరణం 239ఎ ఎ ద్వారా రాజ్యాంగం కేంద్ర ప్రభుత్వం కేంద్రంగాను మరియు ప్రాంతీయ స్థాయిలో ఎన్ సి టి డితో ఫెడరల్ నమూనాను రూపొందించింది. ఇది ఎన్ సి టి డి కోసం స్వీకరించబడిన అసమాన ఫెడరల్ మోడల్. ఎన్ సి టి డి కేంద్ర పాలిత ప్రాంతంగా మిగిలిపోయినప్పటికీ, కేంద్రం మరియు ఎన్ సి టి డి మధ్య సంబంధాన్ని అర్థం చేసుకునే ఉద్దేశ్యంతో దానికి అందించబడిన ప్రత్యేక రాజ్యాంగ హోదా దానిని ఫెడరల్ సంస్థగా చేస్తుంది. 2018 రాజ్యాంగ బెంచ్ తీర్పులో మెజారిటీ ఎన్ సి టి డికి రాష్ట్ర హోదా కల్పించలేనప్పటికీ, ఫెడరలిజం భావన ఇప్పటికీ ఎన్ సి టి డికి వర్తిస్తుందని 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం మెజారిటీ తీర్పు నిర్ధారించింది:

> "122. ఫెడరల్ సహకారం యొక్క సంభావిత ఆవశ్యకతతో మేము వ్యవహరించాము, ఎందుకంటే ఇది రాజ్యాంగ తత్వశాస్త్రం యొక్క జీవనోపాధిపై స్థిరమైన పాత్రను కలిగి ఉంది. పైన పేర్కొనబడిన అధికారులు "స్టేట్" అనే పదం యొక్క రాజ్యాంగ భావనలో కేంద్ర ప్రభుత్వం మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు చెందినవారని మేము ఇంకా జోడించవచ్చు. అయినప్పటికీ, ఈ భావన డిల్లీ ఎన్ సి టికి ప్రత్యేక హోదాకు సంబంధించి మరియు అధికరణం 239 ఎఎ ఇంకా ఇతర నిబంధనలలో ఉపయోగించిన భాష వర్తిస్తుంది."
>
> (ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

76. మా ఫెడరలిజం నమూనా కేంద్రంలోని యూనియన్ మరియు ప్రాంతీయ రాజ్యాంగపరంగా గుర్తింపు పొందిన ప్రజాస్వామిక యూనిట్ల మధ్య సహకార భావాన్ని ఆశిస్తోంది. సహకార ఫెడరలిజం స్ఫూర్తికి రెండు స్థాయిల ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాలు పాలనా ఆచరణలో తలెత్తే విభేదాలను తొలగించడం మరియు పరస్పరం సహకరించుకోవడం అవసరం. కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల మాదిరిగానే కేంద్రం మరియు ఎన్ సి టి డి సహకరించాలి. రాజ్యాంగం యొక్క మన వివరణ

ఫెడరలిజం మరియు ప్రజాస్వామ్యం యొక్క స్ఫూర్తిని కలిపి ఉండాలి. ఈ వివరణ విధానం 2018 రాజ్యాంగ బెంచ్ తీర్పులో ఉంది, దీనిలో మెజారిటీ అభిప్రాయం ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

> "284.7. మన రాజ్యాంగం ఫెడరలిజం మరియు ప్రజాస్వామ్యం యొక్క అర్ధవంతమైన అమరికను సమసామాజిక వ్యవస్థను, సమకాలీన భిన్నత్వంలో సాంప్రదాయ ఐక్యతను మరియు గుర్తింపును కోల్పోకుండా చివరికి ఐక్యతలో బహుళత్వ పరిసరాలను ఉంచడానికి ఉద్దేశించబడింది. ఈ రెండు ప్రక్రియలపై పూర్తి స్థాయిలో ప్రభావం చూపేలా నెరవేర్చడానికి చిత్తశుద్ధితో ప్రయత్నించాలి"

77. కోఆపరేటివ్ ఫెడరలిజం స్ఫూర్తితో, భారత ప్రభుత్వం రాజ్యాంగం ఏర్పరచిన పరిధులలోనే తన అధికారాలను వినియోగించుకోవాలి. అసమానమైన ఆదర్శవంతమైన స్థితి (సూయి జనరిస్) తో ఫెడరల్ మోడల్‌ని కలిగి ఉన్న ఎన్ సి టి డి తప్పనిసరిగా రాజ్యాంగం ద్వారా దాని కోసం చేయబడిన ప్రణాళికా పరిధిలో పనిచేయడానికి అనుమతించబడాలి. కేంద్రం మరియు NCTD ఒక ప్రత్యేక సమాఖ్య బాంధవ్యాన్ని పంచుకుంటాయి. ఎన్ సి టి డి కేవలం "స్టేట్" కానందున కేంద్రం ప్రణాళికలో చేర్చబడిందని దీని అర్థం కాదు. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో మెజారిటీ అభిప్రాయం నిర్ధారించింది:

> "ఇటువంటి వివరణ రాజ్యాంగం విధించిన పరిమితులకు లోబడి ఢిల్లీలోని ఎన్ సి టి ప్రభుత్వానికి కొంత అవసరమైన స్థాయిసా తంత్ర్యం ఇవ్వడం ద్వారా ఆచరనాత్మక ఫెడరలిజం మరియు ఫెడరల్ సమతుల్యత భావనలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది. " అధికరణం 239 ఎఎ (3)(ఎ) యొక్క వివరణ విస్తృతమైన పద్ధతిలో ఫెడరలిజం యొక్క మౌలిక వ్యవస్థను మరింతగా పెంచుతుంది.

I. యూనియన్ మరియు ఎన్ సి టి డి మధ్య శాసన మరియు కార్యనిర్వాక అధికారాల పరిధి

78. అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ) ఢిల్లీ శాసనసభకు రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీలు 1,2, మరియు 18 ఇంకా ఎంట్రీలు 1,2, మరియు 18కి సంబంధించి ఎంట్రీలు 64, 65 మరియు 66 తప్ప రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని అంశాలకు సంబంధించి NCTD మొత్తం లేదా ఏదైనా భాగానికి సంబంధించి చట్టాలను రూపొందించే అధికారం ఉందని సూచిస్తుంది. అందువల్ల, ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికారం చట్టం చేయడానికి సమర్ధత కలిగిన ఎంట్రీలకు మాత్రమే పరిమితం చేయబడింది.

79. అధికరణం 239ఎఎ (3) (బి) పార్లమెంటు కేంద్రపాలిత ప్రాంతం లేదా దానిలోని ఏదైనా భాగానికి సంబంధించి "ఏదైనా విషయానికి సంబంధించి చట్టాలు చేయవచ్చు" అని పేర్కొంది.. కాబట్టి, పార్లమెంట్ యొక్క శాసనాధికారం ఎన్ సి టి డికి సంబంధించి రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని అన్ని సబ్జెక్టులకు, అయితే యూనియన్ జాబితాతోకూడా విస్తరించబడుతుంది.

పార్లమెంటు ద్వారా రూపొందించబడిన చట్టం మరియు ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ రూపొందించిన చట్టం పరస్పర విరుద్ధమైన పక్షంలో, మునుపటిది అధికరణం 239ఎ ఎ (3)(డి) ప్రకారం అమలవుతుంది. .

80. అధికరణం 239 ఎ ఎ (3) నుండి తెలుస్తున్న విషయం ఏమిటంటే, జాబితా II లోని పరిమితులతో (నిబంధన ద్వారా మినహాయించబడినట్లుగా) ఎంట్రీలపై ఎన్ సి టి డికి శాసనాధికారం ఉంది, అయితే ఎన్ సి టి డికి సంబంధించి మూడు జాబితాలలోని సబ్జెక్టులపై పార్లమెంటు యొక్క శాసనాధికారం విస్తరించింది మరియు గతంలో గుర్తించినట్టుగా ఎన్ సి టి డి మధ్య శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల విభజన పరిధి 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో పరిశీలనకు వచ్చింది. అధికరణం 239 ఎఎ (4) ను వివరిస్తూ , జి ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికారంతో కలిసి సహ–విస్తృతమైనదని 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో నిర్ధారించబడింది .

81. కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం పార్లమెంటుకు చట్టాలను చేసే అధికారం ఉన్న అంశాలకు విస్తరించబడుతుందని రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 73(1) నిర్దేశిస్తుంది. అధికరణం 73(1) లోని నిబంధన ప్రకారం కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం,రాష్ట్ర శాసన సభకు కూడా అధికారం ఉన్న అంశాలకు సంబంధించి రాజ్యాంగంలో లేదా పార్లమెంటు చేసిన ఏదైనా చట్టంలో స్పష్టంగా చేకూర్చిన విధంగా మినహాయించి “ఏ రాష్ట్రంలోనూ” చట్టాలు చేయడానికి విస్తరించదు:

> “అధికరణం 73. కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం యొక్క విస్తృతి – (1) ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి, కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం విస్తరించబడుతుంది –
>
> పార్లమెంటుకు చట్టాలు చేసే అధికారం ఉన్న అంశాలకు;
>
> [...] సబ్‌క్లాజ్ (ఎ)లో పేర్కొనబడిన కార్యనిర్వాహక అధికారం, ఈ రాజ్యాంగంలో లేదా పార్లమెంటు చేసిన ఏదైనా చట్టంలో స్పష్టంగా అందించిన విధంగా మినహాయించి, రాష్ట్ర శాసనసభకు కూడా అధికారం ఉన్న అంశాలకు సంబంధించి చట్టాలు చేయడానికి ఏ రాష్ట్రానికి విస్తరించదు.

82. అధికరణం 162 ప్రకారం రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి, రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అధికారం రాష్ట్ర శాసనసభకు చట్టాలు చేసే అధికారం ఉన్న అంశాలకు విస్తరించబడుతుంది. రాష్ట్ర శాసనసభ మరియు పార్లమెంటు రెండింటికి చట్టాలను చేసే అధికారం కలిగి ఉన్న ఏ

విషయంలోనైనా, రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అధికారం రాజ్యాంగం ద్వారా లేదా పార్లమెంటు చేసిన ఏదైనా చట్టం ద్వారాస్పష్టంగా అందించబడిన కార్యనిర్వాహక అధికారానికి లోబడి ఉంటుందని నిబంధన నిర్దేశిస్తుంది:

> "అధికరణం 162. రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అధికారం యొక్క విస్తీర్ణం.– ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి, రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అధికారం రాష్ట్ర శాసనసభకు చట్టాలు చేసే అధికారం ఉన్న అంశాలకు విస్తరించబడుతుంది.
>
> అయితే, రాష్ట్ర శాసనసభ మరియు పార్లమెంటు చట్టాలను రూపొందించే అధికారం కలిగి ఉన్న ఏ విషయంలోనైనా, రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అధికారం ఈ రాజ్యాంగం ద్వారా లేదా ఏదైనా చట్టం ద్వారా స్పష్టంగా అందించబడిన కార్యనిర్వాహక అధికారానికి లోబడి ఉంటుంది మరియు కేంద్రం లేదా దాని అధికారులపై పార్లమెంటు ద్వారా పరిమితం చేయబడుతుంది".

83. అధికరణాలు 73 మరియు 162 యొక్క సంయుక్త పఠనం జాబితా I లోని ఎంట్రీలపై కేంద్రానికి ప్రత్యేక కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉందని సూచిస్తుంది. జాబితా IIలోని ఎంట్రీలపై రాష్ట్రాలకు ప్రత్యేక కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉంటుంది. జాబితా IIIకి సంబంధించి, అంటే, ఉమ్మడి జాబితాకు సంబంధించి, రాజ్యాంగం లేదా పార్లమెంటు చట్టం ద్వారా సమకూర్చిన పక్షంలో మాత్రమే కేంద్రం కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని కలిగి ఉంటుంది. జాబితా IIIలోని ఎంట్రీలపై రాష్ట్రాలకు కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉంటుంది. అయితే, జాబితా III సబ్జెక్ట్‌కు సంబంధించి కేంద్ర చట్టం లేదా రాజ్యాంగంలోని నిబంధన కేంద్రానికి కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని ఇస్తే గనక, రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక అధికారం అటువంటి చట్టం లేదా నిబంధనకు లోబడి ఉంటుంది. రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం రెండూ చట్టాలు చేసే (అంటే ఉమ్మడి జాబితా) విషయాలపై కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం "ఒక రాష్ట్రంలో" అని పేర్కొనబడింది, రాష్ట్రాల పాలనను కేంద్రం స్వాధీనం చేసుకోకుండా చూసుకోవడానికి. ఇది సమాఖ్య పాలనా వ్యవస్థను మరియు ప్రాతినిధ్య ప్రజాస్వామ్య సూత్రాన్ని పూర్తిగా రద్దు చేస్తుంది. ఈ లక్ష్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని రాజ్యాంగ పరిషత్ సభ్యులు రాష్ట్రానికి శాసనపరమైన సామర్థ్యం ఉన్న విషయాలపై రాష్ట్రంలో కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని పరిమితం చేయడం సముచితమని భావించారు.

84. అధికరణాలు 73 మరియు 162 లోని సూత్రం కేంద్రం మరియు జి ఎన్ సి టి డి రెండింటి యొక్క శాసన సామర్థ్యానికి సంబంధించిన విషయాలపై కార్యనిర్వాహక అధికార పరిధికి సమానంగా వర్తిస్తుంది. ఎందుకంటే, ఫెడరల్ విభాగం యొక్క ఎన్నికైన ప్రభుత్వం ఉన్న ప్రాదేశిక పరిమితుల్లో కేంద్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని పరిమితం చేయడం నిబంధనల లక్ష్యం.

85. పార్లమెంట్ మరియు ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనసభ రెండూ జాబితా II మరియు జాబితా IIIపై శాసనపరమైన సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. ఎన్ సి టి డి ప్రయోజనాల కోసం, జాబితా II మరియు జాబితా III రెండూ "ఉమ్మడి జాబితాలు". అందువల్ల, జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని ఎంట్రీలకు సంబంధించి పార్లమెంట్ మరియు ఎన్ సి టి డి ప్రభుత్వం మధ్య కార్యనిర్వాహక అధికారం యొక్క పరిమితి ఈ సూత్రాల ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయబడుతుంది. పార్లమెంటు మరియు ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనసభ రెండూ జాబితా IIకి సంబంధించి చట్టాలను చేసే అధికారం కలిగి ఉంటాయి (1, 2, మరియు 18 నమోదు చేసే హెచ్చరికకు లోబడి; మరియు ఎంట్రీలు 64, 65 మరియు 66 ఇంకా ఎంట్రీలు 1, 2, మరియు 18కి సంబంధించినంతవరకు, జి ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ అధికార పరిధినుండి వేరు చేయబడింది) ఇంకా జాబితా IIIకి సంబంధించికూడా. ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం అధికరణం 239ఎఎ (3)లో స్పష్టంగా మినహాయించబడిన ఎంట్రీలు కాకుండా జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని అన్నీ ఎంట్రీలకు విస్తరించబడుతుంది. కేంద్రానికి రాజ్యాంగం లేదా పార్లమెంటు చట్టం ద్వారా అటువంటి అధికారం ఇచ్చినప్పుడు మాత్రమే అటువంటి అధికారం యూనియన్ (లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ద్వారా) కార్యనిర్వాహక అధికారానికి లోబడి ఉంటుంది. కాబట్టి, ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం, పార్లమెంటు ద్వారా చట్టం లేనప్పుడు, అది చట్టాన్ని రూపొందించే అధికారం ఉన్న అన్ని అంశాలకు విస్తరించబడుతుంది.

86. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ యొక్క చట్ట సభకు సంబంధించిన పరిధిలోకి వచ్చే అంశాలకు సంబంధించి, అనుబంధం 239 ఎ ఎ (4) నిబంధనలో సమకూర్చబడిన పరిమిత క్రమంలో అతను వినియోగించే సందర్భంలో తప్ప కార్యనిర్వాహక అధికారాలను వినియోగించేటప్పుడు అధికరణం 239 ఎ ఎ (4) ప్రకారం మంత్రి మండలి మద్దతు మరియు సూచనలకు కట్టుబడి ఉండాలని 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో పేర్కొనబడింది. నిబంధన ప్రకారం ఈ పరిమిత విచక్షణాధికారాన్ని, రాజ్యాంగ ధర్మాసనం నిర్ధారించిన ప్రకారం, జాతీయ ప్రయోజనాలు మరియు ఆర్థిక విషయాల వంటి అరుదైన పరిస్థితులలో జాగ్రత్తగా ఉపయోగించి ఉండాల్సింది. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ప్రతి విషయాన్ని రాష్ట్రపతికి సూచించలేరు. [పేరా284.18 (మెజారిటీ అభిప్రాయం); పేరా 475 (జస్టిస్ చంద్రచూడ్ సమ్మతించిన అభిప్రాయం)] అధికరణం 239 ఎ ఎ (4) లోని నిబంధనలను విశ్లేషించిన తర్వాత, గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఎన్ సి టి డి యాక్ట్ 1991 ("జి ఎన్ సి టి డి యాక్ట్"), మరియు వర్తించదగ్గ ట్రాన్సాక్షన్ ఆఫ్ బిజినెస్ రూల్స్ 1993, ప్రకారం మెజారిటీ ద్వారా నిర్ధారించబడింది :

> "284.16. ఒక సహజ పరిణామంగా, ఢిల్లీ శాసన సభ యొక్క అధికారం మినహాయించబడిన రాష్ట్ర జాబితాలోని మూడు అంశాలకు సంబంధించి ఢిల్లీ ఎన్ సి టి

సందర్భంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని కలిగి ఉంది వాటికి సంబంధించి, డిల్లీ శాసనసభ అధికారం మినహాయించబడింది. ఇతరవాటికి సంబంధించి, కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని ఢిల్లీలోని ఎన్ సి టి ప్రభుత్వం ఉపయోగించాలి. అయితే ఇది రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239ఎ ఎ (4)కి లోబడి ఉంటుంది ...

284.17. అధికరణం 239 ఎ ఎ (4) లో ఉపయోగించబడిన "మద్దతు మరియు సూచన" యొక్క అర్థం ఢిల్లీలోని ఎన్ సి టి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ మంత్రి మండలి యొక్క మద్దతు మరియు సూచనకు కట్టుబడి ఉంటారని అర్థం చేసుకోవాలి మరియు అధికరణం 239–ఎ ఎ లోని నిబంధన (4) ప్రకారం లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన అధికారాన్ని వినియోగించనంత వరకు ఈ స్థితి వాత్సవం. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్‌కు ఎలాంటి స్వతంత్ర నిర్ణయాధికారం అప్పగించబడలేదు. అతను మంత్రి మండలి యొక్క "మద్దతు మరియు సూచన " ప్రకారం చర్య తీసుకోవాలి లేదా అతను చేసిన సూచనపై రాష్ట్రపతి తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని అమలు చేయడానికి కట్టుబడి ఉందాలి .

284.18. అధికరణం 239–ఎ ఎ లోని క్లాజ్ (4)లోని నిబంధనలో "ఏదైనా విషయం" అనే పదాలు "ప్రతీ విషయం" గా అర్థం చేసుకోరాదు .

87. ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన అధికారాలకు వెలుపల ఉన్న విషయాలలో, "మద్దతు మరియు సూచన" సిద్ధాంతం వర్తించదు. ఆ విషయాలలో, జి ఎన్ సి టి డి చట్టం మరియు ట్రాన్సాక్షన్ ఆఫ్ బిజినెస్ రూల్స్ ఆఫ్ ద గవర్నమెంట్ ఆఫ్ నేషనల్ కాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ ("ట్రాన్సాక్షన్ ఆఫ్ బిజినెస్ రూల్స్") అధికార వినియోగానికి మార్గదర్శకంగా పనిచేస్తాయి. జి ఎన్ సి టి డి చట్టంలోని సెక్షన్ 41 ప్రకారం, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తనకు అధికరణం 239 ప్రకారం రాష్ట్రపతి అప్పగించిన అధికారాలు లేదా విధులకు సంబంధించి తన విచక్షనాధికారంతో వ్యవహరించాల్సి ఉంటుంది లేదా నిర్దిష్ట చట్ట ప్రకారం తన విచక్షణాధికారంతో వ్యవహరించాల్సిన అవసరం ఉన్న చోట లేదా న్యాయపరమైన లేదా న్యాయ విధులవంటివి నిర్వర్తించే చోట వ్యవహరించాల్సిఉంటుంది.

" 41, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన స్వంత విచక్షణతో వ్యవహరించే అంశాలు:

(1) లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఈ విషయంలో తన స్వంత విచక్షణతో వ్యవహరిస్తారు–

(i) శాసన సభకు ప్రదానం చేయబడిన అధికారాల పరిధికి వెలుపల ఉంటుంది, అయితే రాష్ట్రపతి ద్వారా అతనికి అప్పగించబడిన లేదా బదలాయించబడిన అధికారాలు లేదా విధులకు సంబంధించి ; లేదా

(ii) అతను తన అభీష్టానుసారం వ్యవహరించడానికి లేదా ఏదైనా న్యాయపరమైన లేదా పాక్షిక–న్యాయపరమైన విధులను నిర్వర్తించడానికి ఏదైనా చట్టం ద్వారా లేదా దాని ప్రకారం అవసరం.

(2) లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన అభీష్టానుసారం పని చేయడానికి అవసరమైన ఏదైనా చట్టం ద్వారా లేదా దాని ప్రకారం ఏదైనా విషయం లేదా కాదా అనేదానిపై ఏదైనా ప్రశ్న తలెత్తితే, దానిపై లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ నిర్ణయమే అంతిమంగా ఉంటుంది.

(3) లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఏదైనా న్యాయపరమైన లేదా పాక్షిక–న్యాయపరమైన విధులను నిర్వర్తించడానికి ఏదైనా చట్టం ద్వారా కోరబడిన అంశాలకు సంబంధించి ఏదైనా అంశం లేదా కాదా అనే విషయంలో ఏదైనా ప్రశ్న తలెత్తితే, దానిపై లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్

నిర్ణయమే అంతిమంగా ఉంటుంది. ”

88. ఆ ప్రకారంగా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ రెండు రకాల విషయాలలో మాత్రమే తన విచక్షణతో వ్యవహరించవచ్చు. మొదటగా, శాసన సభ అధికారాలకు మించిన అంశాలకు సంబంధించి మరియు అటువంటి విషయానికి సంబంధించి రాష్ట్రపతి అధికారాలు మరియు విధులను లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్‌కు అప్పగించిన సందర్భంలో ; మరియు రెండవది, అతను తన అభీష్టానుసారం వ్యవహరించాలని చట్టం ద్వారా కోరే విషయాలు లేదా అతను న్యాయపరమైన లేదా పాక్షిక–న్యాయపరమైన విధులను నిర్వర్తిస్తున్న సందర్భంలో.

89. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన మంత్రిమండలి యొక్క సహాయం మరియు సలహా మేరకు వ్యవహరించాల్సిన మంత్రులకు వ్యాపార కేటాయింపులకు సంబంధించి నియమాలను రూపొందించే అధికారాన్ని జి ఎన్ సి టి డి చట్టంలోని సెక్షన్ 44 రాష్ట్రపతికి అందిస్తుంది. ఇది లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ మరియు మంత్రిమండలి లేదా మంత్రి మధ్య అభిప్రాయ భేదాలు ఏర్పడితే అనుసరించాల్సిన విధానం తో సహా మంత్రులతో సహా వ్యాపార లావాదేవీల సౌలభ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి నిబంధనలను కూడా అందిస్తుంది. సెక్షన్ 44 కింద అధికారాన్ని వినియోగించుకుంటూ, రాష్ట్రపతి 1993లో ఢిల్లీలోని నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ప్రభుత్వ వ్యాపార నియమాల లావాదేవీలను రూపొందించారు. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో జస్టిస్ చంద్రచూడ్ తను ఏకీభవించిన అభిప్రాయం ప్రకారం, ఈ నియమాలు జి ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక విధులకు సంబంధించిన విషయాలలో అనుసరించబడేలా ఒక యంత్రాంగాన్ని అందిస్తాయని నిర్ధారించారు. జి ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక విధులకు సంబంధించిన విషయాలలో అనుసరించబడింది. ఈ విధంగా నిర్ధారించబడింది:

"428. నిబంధనల యొక్క ముఖ్యమైన అంశం ఏమిటంటే, ఎన్ సి టి ప్రభుత్వం యొక్క కార్యనిర్వాహక విధుల పరిధిలోకి వచ్చే విషయాలపై, ముఖ్యమంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రిమండలితో కూడిన ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకోవడం....మంత్రి ఆమోదించిన ఒక ఉత్తరువు ప్రకారం కాకుండా తదుపరి చర్య తీసుకోవాల్సిందిగాను లేదా చర్య తీసుకోవలసిఉంటుందని లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ అభిప్రాయపడినప్పుడు ఒక సంఘటనతో రూల్ 24 వ్యవహరిస్తుంది. అలాంటప్పుడు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన స్వంత నిర్ణయం తీసుకోరు. అతను ప్రతిపాదన లేదా విషయాన్ని మంత్రిమండలి పరిశీలనకు సూచించాలి... లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్‌కు మంత్రి మండలి అందించే సహాయం మరియు సలహాలకు భిన్నంగా స్వతంత్రంగా నిర్ణయం తీసుకునే అధికారం ఇవ్వబడలేదు. . అతను సహాయం మరియు సలహాతో విభేదిస్తే, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఆ విషయాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సూచించాలి (మంత్రి లేదా మంత్రిమండలితో తీర్మానానికి ప్రయత్నించినా పరిష్కారం లభించలేదు). వ్యత్యాసం ఉన్న అంశంపై రాష్ట్రపతి నిర్ణయం తెలియజేయబడిన తర్వాత, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఆ నిర్ణయానికి కట్టుబడి ఉండాలి. ఈ సూత్రం నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ప్రభుత్వానికి కేటాయించిన కార్యనిర్వాహక విధుల పరిధి మరియు పరిధిలో సరిగ్గా ఉండే ప్రాంతాలను నియంత్రిస్తుంది.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక పరిధిలోని విషయాలలో, ఎన్ సి టి డి యొక్క ఎన్నికైన ప్రభుత్వం నిర్ణయాలు తీసుకునే అధికారం కలిగి ఉంటుందని పై వివరణ సూచిస్తుంది. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఆ నిర్ణయాన్ని పునఃపరిశీలించాలని మంత్రిని లేదా మంత్రిమండలిని అభ్యర్థించవచ్చు. తీర్మానం కోసం ప్రయత్నించిన తర్వాత కూడా విభేదాలు కొనసాగితే మాత్రం అతను విషయాన్ని రాష్ట్రపతికి సూచించవచ్చు మరియు నిర్ణయం కోసం వేచి ఉండవచ్చు.

90. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన కార్యనిర్వాహక విధులను నిర్వర్తించడంలో అధికరణం 230 ఎఎ లోని క్లాజులు (3) మరియు (4) పరిధిలోనే వ్యవహరించాలని , అంటే, అతను ఎన్ సి టి డికి శాసనాధికారం ఉన్న విషయాలపై మంత్రి మండలి “సహాయం మరియు సలహా " కు కట్టుబడి ఉండాలి. నియమం 45 సమకూరుస్తుంది:

"లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్, వ్రాతపూర్వక స్టాండింగ్ ఆర్డర్‌ల ద్వారా, తన కార్యనిర్వాహక విధులకు సంబంధించిన వ్యాపార లావాదేవీల వినియోగాన్ని నియంత్రించవచ్చు:

అయితే, స్టాండింగ్ ఆర్డర్‌లు ఈ అధ్యాయం, చాప్టర్ V యొక్క నిబంధనలకు మరియు ఎప్పటికప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసే సూచనలకు అనుగుణంగా ఉండాలి.

అయితే, ఇంకా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ 'పబ్లిక్ ఆర్డర్', 'పోలీస్' మరియు 'ల్యాండ్ 'కి సంబంధించిన విషయాలకు సంబంధించి ముఖ్యమంత్రితో సంప్రదించి రాష్ట్రపతి తనకు అప్పగించిన మేరకు రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 230 ప్రకారం రాష్ట్రపతి జారీ చేసిన ఏదైనా ఉత్తరువు ప్రకారం తన కార్యనిర్వాహక విధులను నిర్వర్తించాలి.

అయితే, ఇంకా 'స్టాండింగ్ ఆర్డర్‌లు' వ్యాపార లావాదేవీలకు సంబంధించిన నియమాలకు విరుద్ధంగా ఉండకూడదు.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

91. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ "అతని కార్యనిర్వాహక విధులకు" సంబంధించి స్టాండింగ్ ఆర్డర్‌లను జారీ చేయవచ్చని నియమం అందిస్తుంది, ఇది మొత్తం వ్యాపార నియమాలకు అనుగుణంగా ఉండాలి. నియమానికి మినహాయింపుగా, అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ) ప్రకారం ఎన్ సి టి డి చట్ట సభకు సంబంధించిన పరిధి వెలుపల ఉన్న "పబ్లిక్ ఆర్డర్', 'పోలీస్' మరియు 'ల్యాండ్'కి సంబంధించిన విషయాలకు సంబంధించి మాత్రమే, అతను “తన కార్యనిర్వాహక విధులను రాష్ట్రపతి అతనికి అప్పగించిన మేరకు వినియోగించాలి." ఇంకా రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239 ప్రకారం రాష్ట్రపతి జారీ చేసిన ఏదైనా ఉత్తర్వు ప్రకారం, ఎన్ సి టి డి చట్టసభకు సంబంధించిన పరిధి వెలుపలి విషయాలలో, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ముఖ్యమంత్రితో సంప్రదించవలసి ఉంటుందని ఈ నిబంధన యొక్క రెండవ భాగం సూచిస్తుంది . లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన కార్యనిర్వాహక పనితీరును ఎన్ సి టి డి చట్ట సభకు సంబంధించిన పరిధికి వెలుపలి విషయాలకు సంబంధించి "రాష్ట్రపతి తనకు అప్పగించిన మేరకు" మాత్రమే నిర్వహించవచ్చని ఈ నియమం స్పష్టం చేస్తుంది. సూత్రప్రాయంగా, ఎన్ సి టి డి పరిధిలోని కార్యనిర్వాహక విధులను నిర్వర్తించడంలో, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ నియమాలలో సూచించిన పద్ధతిలో మంత్రిమండలి యొక్క "సహాయం మరియు సలహా" కు కట్టుబడి ఉండాలి. ఆ ప్రకారం రూల్ 46 ను తదనుగుణంగా అర్థం చేసుకోవాలి.

92. రూల్ 46 ఎన్ సి టి డి యొక్క "అడ్మినిస్ట్రేషన్"కి సంబంధించి పనిచేస్తున్న వ్యక్తులకు సంబంధించి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ యొక్క అధికారంతో వ్యవహరిస్తుంది. రూల్ 46 ఈ విధంగా సమకూరుస్తుంది :

"46. (1) నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ యొక్క పరిపాలనకు సంబంధించి పనిచేస్తున్న ఉద్యోగస్తులకు సంబంధించి, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తనకు అప్పగించబడిన

సదరు వ్యక్తుల ఉద్యోగ (నియమ) నిబంధనలను నియత్రించే నియమాలు మరియు ఉత్తర్వుల అధికారాలను లేదా రాష్ట్రపతి యొక్క ఏదైనా ఇతర ఉత్తరువు ద్వారా ముఖ్యమంత్రితో సంప్రదించి, అది రాజ్యాంగంలోని అనుబంధం 239 ప్రకారం రాష్ట్రపతి జారీ చేసిన ఏదైనా ఉత్తరువు ప్రకారం సమకూర్చబడినట్లైతే విధులను నిర్వహించాల్సిఉంటుంది.

(2) సబ్–రూల్ (1)లో ఏది ఉన్నప్పటికి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ అధికరణం 320, క్లాజు (3) ప్రకారం సంప్రదించాల్సిన అన్ని విషయాలపై యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్‌ను సంప్రదించాలి ; మరియు అటువంటి ప్రతి సందర్భంలోనూ యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్ కమీషన్ యొక్క సలహాకు అనుగుణంగా కాకుండా ఏ విధమైన ఉత్తరువు చేయకూడదు, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆ విధంగా చేయాల్సిందని అధికారికంగా సూచిస్తే తప్ప.

(3) నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ పరిపాలనకు సంబంధించి ఉద్యోగం చేస్తున్న వ్యక్తుల నియామకం మరియు ఉద్యోగ (నియమ) నిబంధనలకు సంబంధించి యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్ మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో సమస్త ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు సంబంధిత శాఖ ముఖ్య కార్యదర్శి లేదా కార్యదర్శిద్వారా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ నిర్దేశంలో నిర్వహించబదాలి.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

ఎన్ సి టి డి యొక్క పరిపాలనకు సంబంధించి పని చేస్తున్న వ్యక్తులకు సంబంధించి, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తనకు అప్పగించబడిన సదరు వ్యక్తుల ఉద్యోగ (నియమ) నిబంధనలను నియంత్రించే నియమాలు మరియు ఉత్తరువుల అధికారాలను లేదా రాష్ట్రపతి యొక్క ఏదైనా ఇతర ఉత్తరువు ద్వారా విధులను నిర్వహించాలి. ఈ రూల్ లోని “పరిపాలన” అనే పదాన్ని తప్పనిసరిగా అధికరణం 239 ఎఎ (3) మరియు జి ఎన్ సి టి డి చట్టంలోని సెక్షన్ 41 సందర్భంలో పరిశీలించాలి. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ యొక్క కార్యనిర్వాహక పరిపాలన, తన అభీష్టానుసారం, శాసన సభకు ఇవ్వబడిన అధికారాల పరిధికి వెలుపల ఉన్న విషయాలకు మాత్రమే విస్తరించవచ్చు, అయితే అది రాష్ట్రపతిచే అతనికి అప్పగించబడిన లేదా బదలాయించబడిన అధికారాలు లేదా విధులకు విస్తరించబడుతుంది” లేదా “ఇందులో అతను తన అభీష్టానుసారం వ్యవహరించడానికి లేదా ఏదైనా న్యాయపరమైన లేదా పాక్షిక–న్యాయపరమైన విధులను ఏదైనా చట్టం ద్వారా లేదా దాని ప్రకారం నిర్వర్తించడం అవసరం” “పరిపాలన” అన్న పదం జి ఎన్ సి టి డి యొక్క మొత్తం పరిపాలనగా అర్థం చేసుకోవడానికి లేదు. కాకపోతే, రాజ్యాంగబద్ధంగా గుర్తింపు పొందిన,

ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నికైన ప్రభుత్వానికి అధికారాలు ఇవ్వడంవల్ల ప్రయోజనం తగ్గిపోతుంది.

93. కాబట్టి, రూల్ 46లోని " నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ యొక్క పరిపాలనకు సంబంధించి పని చేస్తున్న వ్యక్తులకు సంబంధించి" అనే పదబంధం ఎన్ సి టి డి పరిధికి వెలుపల ఉండే "పబ్లిక్ ఆర్డర్", "పోలీస్" మరియు "ల్యాండ్"కి సంబంధించిన విషయాలతో ముడిపడి ఉన్న వ్యక్తులను మాత్రమే సూచిస్తుంది.

94. అయితే, 2018లోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో జస్టిస్ చంద్రచూడ్ ఏకీభవించిన అభిప్రాయం ప్రకారం , జి ఎన్ సి టి డి చట్టంలోని సెక్షన్ 49 రాష్ట్రపతికి సాధారణ నియంత్రణ అధికారాన్ని ఇస్తుంది. సెక్షన్ 49 ప్రకారం, "లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ మరియు అతని మంత్రిమండలి సాధారణ నియంత్రణలో ఉండాలి మరియు అటువంటి నిర్దిష్ట ఆదేశాలు ఏమైనా ఉంటే, రాష్ట్రపతి ఎప్పటికప్పుడు ఇవ్వవచ్చు." రాష్ట్రపతి ఆదేశాలు యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (భారత ప్రభుత్వం) మంత్రి మండలి "సహాయం మరియు సలహా"కు అనుగుణంగా ఉంటాయి.

95. ఈ విధంగా, ఈ సెక్షన్ లో చర్చించబడిన యూనియన్ మరియు ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పరిధి అనేక రెట్లు ఉంటుంది. అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ) ప్రకారం , మినహాయించబడిన ఎంట్రీలు తప్ప రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని అన్ని సబ్జెక్టులకు ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికారం విస్తరిస్తుంది . 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు ప్రకారం, జి ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం దాని శాసన అధికారంతో కలిసి ఉంటుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, జి ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం దాని శాసనసభకు శాసనం చేసే అధికారం ఉన్న అన్ని విషయాలకు విస్తరిస్తుంది. యూనియన్ యొక్క శాసనాధికారం యూనియన్ జాబితాతో పాటు రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితా కింద ఉన్న అన్ని ఎంట్రీలకు విస్తరిస్తుంది. యూనియన్ యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం, రాష్ట్ర జాబితాలోని ఏదైనా అంశానికి సంబంధించిన కార్యనిర్వాహక అధికారంపై చట్టం లేనప్పుడు, ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన పరిధినుండి మినహాయించబడిన మూడు ఎంట్రీలకు సంబంధించిన విషయాలను మాత్రమే నివేదిసుంది. పర్యవసానంగా, రాజ్యాంగంలోని చట్టం లేదా నిబంధన లేనప్పుడు, కేంద్ర ప్రభుత్వం తరపున పనిచేసే లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం అధికరణం 73లోని పరిమితులకు లోబడి ఆర్టికల్ 239 ఎ ఎ (3)(ఎ) లో పేర్కొన్న మూడు ఎంట్రీలకు సంబంధించిన అంశాలకు మాత్రమే విస్తరిస్తుంది. ఇంకా, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ జి ఎన్ సి టి డి మంత్రి మండలితో విభేదిస్తే, అతను ట్రాన్సాక్షన్ ఆఫ్ బిజినెస్ రూల్స్ లో నిర్దేశించిన విధానానికి అనుగుణంగా వ్యవహరించాలి. . ఏది ఏమైనప్పటికీ, ఎన్ సి టి డి పరిధిలో ఉన్న ఏదైనా విషయంపై కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని మంజూరు చేస్తూ పార్లమెంటు చట్టాన్ని రూపొందించినట్లయితే, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్

యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం ఆ చట్టంలో సమకూర్చినంత మేరకు సవరించబడుతుంది. ఇంకా, జి ఎన్ సి టి డి చట్టంలోని సెక్షన్ 49 ప్రకారం, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ మరియు మంత్రి మండలి నిర్దిష్ట సందర్భాలలో రాష్ట్రపతి జారీ చేసిన నిర్దిష్ట ఆదేశాలను తప్పనిసరిగా అమలు పరచాలి.

96. ఇప్పుడు, రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41 కింద "సేవలు"పై ఎన్ సి టి డి మరియు యూనియన్ యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పరిధికి సంబంధించి మా ముందున్న ప్రస్తుత సూచనను మేము పరిశీలిస్తాము. ఈ సెక్షన్‌లోని చర్చ ఆధారంగా, "సేవల"పై చట్టాలను రూపొందించడానికి ఎన్ సి టి డికి శాసనాధికారం ఉంటుంది. ఎందుకంటే అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ)లో "సేవలు" (అంటే ఎంట్రీ 41) స్పష్టంగా మినహాయించబడలేదు . దీనికి శాసనాధికారం ఉన్నందున, ఎన్ సి టి డి లోని "సేవలను" నియంత్రించడానికి దానికి కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉంటుంది. అయితే, ఈ వాదాంశంపై నిశ్చిత అభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచడానికి రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలు ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక నియంత్రణ నుండి భారత యూనియన్ యొక్క "సేవల" మినహాయింపు వాదనను మనం పరిష్కరించాల్సిఉంటుంది. పై ప్రశ్నలకు సంబంధించి ఈ తీర్పు యొక్క తదుపరి భాగాలు వ్యవహరిస్తాయి.

జె. త్రిగుణిత వరస జవాబుదారీతనం : క్యాబినెట్ తరహా ప్రభుత్వంలో ప్రభుత్వోద్యోగులు

97. ఎన్ సి టి డికి పార్ట్ XIV వర్తింపు గురించిన ప్రశ్నను చర్చించే ముందు, పార్ట్ XIVపై మా విశ్లేషణకు మార్గనిర్దేశం చేసే సూత్రాలను చర్చించడం సముచితంగా ఉంటుంది. వెస్ట్‌మినిస్టర్ తరహా క్యాబినెట్ ఫామ్ ఆఫ్ గవర్నమెంట్ రూపంలో ప్రభుత్వ సేవల పాత్రపై చర్చ జరగాల్సిన అవసరం ఉంది.

(ఎ) ఆధునిక ప్రభుత్వంలో పౌర సేవల పాత్ర

98. ఆధునిక ప్రభుత్వంలో పౌర సేవలు అంతర్భాగంగా ఉన్నాయి. ప్రొఫెసర్ హెర్మన్ ఫైనర్, "ది థియరీ అండ్ ప్రాక్టీస్ ఆఫ్ మోడర్న్ గవర్నెన్స్" పేరుగల తన క్లాసిక్ రచనలో, "ఆధునిక రాష్ట్రంలో పౌర సేవ యొక్క పనితీరు కేవలం ప్రభుత్వ అభివృద్ధి కాదు; ఎందుకంటే అది లేకుండా, వాస్తవానికి, ప్రభుత్వమే తప్పనిసరిగా అసాధ్యం. [(హెర్మన్ ఫైనర్, ద థియరి అండ్ ప్రాక్టీస్ ఆఫ్ మాడ్రన్ గవర్నెన్స్ (న్యూ యార్క్ : ద డయల్ ప్రెస్, 1932) 1163 పేజీవద్ద] రాష్ట్రం యొక్క సమర్థత మరియు బాధ్యతాయుతమైన ప్రభుత్వ వ్యవస్థ చాలా వరకు సమర్థ మరియు స్వతంత్ర పౌర సంస్థను కలిగి ఉన్న వృత్తి నిపుణులపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

99. ప్రభుత్వ విధానాలు ప్రజలు, పార్లమెంటు, మంత్రివర్గం, లేదా వ్యక్తిగత మంత్రులు కూడా కాదు, పౌర సేవా అధికారులచే అమలు చేయబడతాయి.

పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో, ప్రభుత్వ సేవల యొక్క అనివార్య స్థానం గురించి వివరిస్తూ, డిడి బసు భారత రాజ్యాంగంపై తన వ్యాఖ్యానంలోఈ విధంగా పేర్కొనా : "పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో ప్రముఖ లక్షణం ఏమిటంటే, పరిపాలనా విధానం శాసన సభకు బాధ్యత వహించే మంత్రులచే నిర్ణయించబడుతుంది మరియు నిర్దేశించబడుతుంది, ఆ విధానాన్ని అమలు పరచడం మరియు దేశం యొక్క పరిపాలన వాస్తవానికి రాజకీయాలతో సంబంధం లేని పెద్ద అధికారులచే నిర్వహించబడుతుంది." (డాక్టర్ డి డి బసు, కామెంట్రీ ఆన్ ద కాన్స్టిట్యూ ఆఫ్ ఇండియా, నైన్త్ ఎడిషన్, 2018, వాల్యూమ్ 13, పేజీ 13991)

100. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ తులసీరామ్ పటేల్ [(1985) 3 యెస్ సి సి 398]కేసులో ఈ కోర్టులోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం పౌర సేవ యొక్క సర్వవ్యాపి స్వభావంపై వక్కానిస్తూ పేర్కొన్నారు :

"34. పరిపాలనా సేవ యొక్క భావన కొత్తది కాదు లేదా ఇటీవలి మూలం కాదు. ప్రభుత్వాలు – రాచరికం , నియంతృత్వం లేదా రిపబ్లికన్ అయినా – పనిచేయాలి; మరియు పరిపాలన మరియు వివిధ విధులను కొనసాగించడానికి ప్రభుత్వం తరఫు సేవ చేయ గల వ్యక్తుల సంఖ్య అవసరం మరియు వారు సివిల్ సర్వీస్ రూపంలో ఏర్పాటు చేసినా, చేయకపోయినా అవసరం.

101. భారత రాజ్యాంగంలో, పార్ట్ మొత్తం, పార్ట్ XIV, 'సేవలకు' అంకితం చేయబడింది, ఇది రాజ్యాంగ పరిషత్తు సభ్యులు పరిపాలనా సేవ అధికారులలో ఉన్న గొప్ప ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తుంది. రాజ్యాంగ పరిషత్తు చర్చల సమయంలో, పరిపాలనా సేవలను "పరిపాలన యొక్క ఆత్మ"గా సూచిస్తారు మరియు "పరిపాలనా సేవల యొక్క ప్రాముఖ్యతను కాదనలేము" అని చెప్పబడింది, (మునిస్వామి పిళ్లై అండ్ బి ఎన్ మునావల్లి ఇన్ కాన్స్టిట్యుఎంట్ అసెంబ్లి డిబేట్స్, వాల్యూమ్ 9 (22 ఆగష్టు 1949) . పార్ట్ XIV "యూనియన్ మరియు రాష్ట్రాల సేవలు"తో వ్యవహరిస్తుంది. అధికారణాలు 308 నుండి 313 వరకు ఉన్న అధ్యాయం I సేవలకు సంబంధించినది మరియు 315 నుండి 323 అధికారణాలతో కూడిన అధ్యాయం II యూనియన్ మరియు రాష్ట్రాల కోసం పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్‌లతో వ్యవహరిస్తుంది. పార్ట్ XIV యొక్క విస్తృతమైన నిబంధనల ప్రభావశీలత చాలా వరకు పరిపాలనా అధికారుల మధ్య గల బాంధవ్యంపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

(బి) వెస్ట్ మినిస్టర్ పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రభుత్వోద్యోగుల జవాబుదారీతనం

102. ప్రజాస్వామ్యంలో, జవాబుదారీతనం అంతిమ సార్వభౌమాధికారం కలిగిన వ్యక్తులపై ఉంటుంది. భారతదేశంలో పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా ఆమోదించబడింది,

పార్లమెంటు మరియు ఎన్నికైన ప్రతినిధులతో కూడిన ప్రభుత్వం ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉండాలి. ఎన్నకొనే ప్రతినిధులతో కూడిన మంత్రివర్గం దేశంలోని సరైన పరిపాలనకు సమష్టిగా బాధ్యత వహిస్తుంది మరియు దాని చర్యలకు శాసనసభకు జవాబుదారీగా ఉంటుంది. రాజ్యాంగం చట్టాలను రూపొందించే అధికారాన్ని శాసనసభకు మరియు చట్టాలను అమలు చేయడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇచ్చింది. ప్రతి ఐదేళ్లకోసారి నిర్వహించే ఎన్నికలలో ప్రభుత్వ ప్రవర్తనను నిర్ణీత సమయంలో ఓటర్లు అంచనా వేస్తారు. శాసనసభలో ఎన్నికైన మెజారిటీ సభ్యుల మద్దతుతో ప్రభుత్వం ఏర్పడుతుంది. శాసనసభకు బాధ్యత వహించే ప్రభుత్వం ప్రతిరోజూ శాసనసభలో బిల్లులపై చర్చలు లేదా ప్రశ్నోత్తరాల సమయంలో లేవనెత్తే ప్రశ్నలు, తీర్మానాలు, చర్చలు మరియు అవిశ్వాస తీర్మానాల ద్వారా అంచనా వేయబడుతుంది. మంత్రులలో ప్రతి ఒక్కరి మరియు వారి వారి శాఖల నిర్ణయాలు మరియు విధానాలకు ప్రభుత్వం బాధ్యత వహిస్తుంది. ఇది జవాబుదారీతనాన్ని అంచనా వేసే మల్టీ–లింక్డ్ యొక్క బహుళ–లింక్డ్ గొలుసును సృష్టిస్తుంది, అక్కడ శాసనసభ వారిని ఎన్నుకున్న ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉంటుంది మరియు ప్రభుత్వం శాసనసభకు సమష్టిగా బాధ్యత వహిస్తుంది. ఇది నియోజకవర్గానికి మరియు ప్రభుత్వానికి మధ్య సంబంధాన్ని ఏర్పరుస్తుంది. ప్రభుత్వం తన చర్యలకు సమష్టి బాధ్యత వహిస్తుంది. మంత్రి మండలి శాసనసభకు మరియు నియోజకవర్గానికి జవాబుదారీగా ఉంటుంది. పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యాలలో ఉమ్మడి బాధ్యత ఒక ముఖ్యమైన భాగం.[కృష్ణ కుమార్ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్, (2017)3 యెస్ సి సి 1; అమరీందర్ సింగ్ వర్సెస్ పంజాబ్ విధాన్ సభా, (2010)6 యెస్ సి సి 113; 2018 కాన్ స్టిట్యూషన్ బెంచ్ జడ్జ్ మెంట్.]

103. ప్రభుత్వోద్యోగులు రాజకీయంగా తటస్థంగా ఉండాలి. మంత్రిమండలి యొక్క రోజువారీ నిర్ణయాలు మంత్రుల పరిపాలనా నియంత్రణలో తటస్థ పరిపాలనా సేవ ద్వారా అమలు చేయబడతాయి. ప్రభుత్వ పనితీరు ఎన్నుకోబడిన మంత్రుల ప్రాధాన్యతలను ప్రతిబింబించేలా మరియు వారి ద్వారా ప్రజల అభీష్టం, పరిపాలనా సేవల వృత్తి నిపుణులు మరియు వారిని పర్యవీక్షించే ఎన్నికైన మంత్రుల మధ్య జవాబుదారీతనం యొక్క సంబంధాన్ని పరిశీలించడం చాలా అవసరం. పరిపాలనా సేవల అధికారులు ఆధునిక సంక్షేమ రాజ్య ప్రజాస్వామ్యాలలో గణనీయమైన ప్రభావాన్ని కలిగి ఉన్నందున, సమర్థవంతమైన జవాబుదారీతనానికి రెండు లావాదేవీలు అవసరమవుతాయి: "తమ కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన వివరణ ఇచ్చే బ్యూరోక్రసీవంటి అధికారుల సెట్ ఒకటి , శాసనసభ్యులు వంటి మరొక సమితికి, వారు సముచితంగా పరిగణించి, వారి స్వంత ఖాతాని తిరిగి రాజకీయ వ్యవస్థలోకి మరియు ఆ యంత్రాంగం ద్వారా ప్రజలకు అందించారు. " [(ఆడమ్ ప్రజ్వోర్ స్కీ , సుసాన్ సి .స్టోక్స్ , బామర్డ్ మానిన్, డెమాక్రసీ, అక్కౌంటబిలిటీ , అండ్ రిప్రజెంటేషన్ (కేంబ్రిడ్జ్ యునివర్సిటీ ప్రెస్ 2012), పేజీ 298].

104. సెక్రటరీ, జైపూర్ డెవలప్‌మెంట్ అథారిటీ వర్సెస్ దౌలత్ మల్ జైన్ , [(1997) 1 యెస్ సి సి 35] కేసులో వ్యక్తిగతంగా ఒక మంత్రి తన కింద పనిచేసే అధికారులు చేసే చర్యలకు ప్రజలకు

సమాధానం చెప్పేలాగాను మరియు జవాబుదారీగాను ఉంటాడని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. ఈ కోర్టు నిర్ధారించింది :

> "సామాజిక స్థిరత్వం మరియు సామాజికంగా, ఆర్థికంగా మరియు రాజకీయంగా పురోగమించడానికి తన సామాజిక, ఆర్థిక మరియు పరిపాలనా విధానాలను రూపొందించే దాని బ్యూరోక్రాట్ల ద్వారా ప్రభుత్వం పనిచేస్తుంది... మంత్రి తన చర్యలకు మాత్రమే కాకుండా తనకింద పని చేసే లేదా పనిచేసిన బ్యూరోక్రాట్ల ఉద్యోగానికి కూడా బాధ్యత వహిస్తాడు. తాను అధిపతిగా ఉన్న శాఖకు సంబంధించి గవర్నర్ పేరుతో అతను చేసిన చర్యలన్నింటికీ అతను నియోజకులకు బాధ్యత వహిస్తాడు. తన మంత్రివర్గ బాధ్యత కింద డిపార్ట్ మెంట్ పనిలో నైతిక బాధ్యత వహించడం మాత్రమే కాకుండా అతని కింద పనిచేసే బ్యూరోక్రాట్ల అన్ని చర్యలకు సంబంధించి కూడా బాధ్యత వహిస్తాడు.

105. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనమిచ్చిన తీర్పుతో ఏకీభవించిన అభిప్రాయంలో, జస్టిస్ చంద్రచూడ్ ప్రభుత్వ జవాబుదారీతనం మరియు ఉమ్మడి బాధ్యత సూత్రం మధ్య అంతర్గత సంబంధాన్ని ప్రముఖంగా పేర్కొన్నారు. వ్యక్తిగత మంత్రి పర్యవేక్షించే డిపార్టుమెంటు లోని ప్రభుత్వ అధికారులు చేపట్టే ఏదైనా మరియు ప్రతి చర్యకు శాసన సభకు వ్యక్తిగత మంత్రి బాధ్యత అని తీర్పు దర్పణం పట్టింది:

> "327. మంత్రులకు తమ శాఖల అధీనంలో ఉన్న కింది అధికారులు తీసుకునే చర్యలపై అవగాహన లేని పరిస్థితుల్లో సమష్టి బాధ్యత కూడా ఆచరణలో ఉంది.
>
> 343. ... ఆధునిక ప్రభుత్వం, దానికూడా ఉన్న క్లిష్టతలు, అనేక భాగాలు మరియు రాజ్యాంగ అంశాలను కలిగి ఉంటుంది. వాటిలో శాసనసభ సభ్యులుగా ఎన్నికైన మంత్రులు మరియు రోజువారీ పాలనకు సంబంధించిన సమస్యలపై పనిచేసే ప్రభుత్వ అధికారులు ఎన్నిక కానివారు ఉన్నారు... వారిలో ఒకరు లేదా వారి డిపార్ట్ మెంట్లు తీసుకున్న నిర్ణయానికి కట్టుబడి ఉంటారు."

106. ఈ విధంగా సివిల్ సర్వీస్ అధికారులు ఎన్నికైన ప్రభుత్వ మంత్రుల ఆధ్వర్యంలో వారు ఎవరిదగ్గరైతే పని చేస్తున్నారో వారికి జవాబుదారీగా ఉంటారు. మంత్రులు వరుసగా పార్లమెంటుకు జవాబుదారీగా ఉంటారు లేదా సందర్భానుసారంగా, రాష్ట్ర శాసన సభలకు ఉంటారు. వెస్ట్ మిన్స్టర్ పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం కింద, ప్రజాస్వామ్య జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించే ట్రిపుల్ చైన్ ఆఫ్ కమాండ్‌లో సివిల్ సర్వీసులు ముఖ్యమైన భాగం. ట్రిపుల్ చైన్ ఆఫ్ కమాండ్ ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

ఎ. సివిల్ సర్వీస్ అధికారులు మంత్రులకు జవాబుదారీగా ఉంటారు;

బి. మంత్రులు పార్లమెంట్‌కు /శాసన సభకు జవాబుదారీగా ఉంటారు; మరియు

సి . పార్లమెంటు/శాసనసభ ఓటర్లకు జవాబుదారీగా ఉంటుంది.

107. జవాబుదారీతనం లేని మరియు ప్రతిస్పందన లేని సివిల్ సర్వీస్ ప్రజాస్వామ్యంలో పాలనలో తీవ్రమైన సమస్యను ముందుంచుతుంది. ప్రభుత్వ విధానాన్ని అమలు చేయడంలో నిర్ణయాత్మక పాత్ర పోషిస్తున్న ఎన్నుకోబడని సివిల్ సర్వీస్ అధికారులతో కూడిన శాశ్వత కార్యనిర్వాహకుడు, నియోజకవర్గ అభీష్టాన్ని విస్మరించే విధంగా వ్యవహరించే అవకాశాన్ని ఇది కల్పిస్తుంది.

(సి) ఫెడరల్ ప్రభుత్వ విధానంలో సివిల్ సర్వీస్ అధికారుల జవాబుదారీతనం

108. మన రాజ్యాంగం ఫెడరల్ లక్షణంగలది. ఫెడరల్ ప్రభుత్వ విధానంలో తలెత్తే ముఖ్యమైన ప్రశ్న , సివిల్ సర్వీస్ అధికారులు ఎవరికి జవాబుదారీగా ఉండాలనేది.

109. ముందు చర్చించినట్లుగా, ఫెడరల్ రాజ్యాంగం యొక్క ప్రధాన లక్షణం యూనియన్ మరియు ప్రాంతీయ యూనిట్ల మధ్య శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పంపిణీ. భారతీయ ఫెడరలిజం యొక్క ముఖ్యమైన లక్షణం ఏమిటంటే, దేశాన్ని మొత్తం కేంద్ర ప్రభుత్వ నియంత్రణలో ఉంచడం, అయితే ప్రాంతీయ లేదా ఫెడరల్ యూనిట్లు తమ శాసన మరియు సహ–విస్తృత కార్యనిర్వాహక మరియు పరిపాలనా రంగాలలో తమదైన ప్రత్యేక అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడానికి అనుమతించబడతాయి. [(యెస్ ఆర్ బొమ్మయ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (1994) 3 యెస్ సి సి 1]

110. ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వ ఏర్పాటులో , రాజ్యాంగం యొక్క పరిమితులకు లోబడి, రాజ్యాంగబద్ధంగా స్థిరపడిన మరియు ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నికైన ప్రభుత్వం తన పరిపాలనపై నియంత్రణను కలిగి ఉండవలసి ఉంటుంది. (2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం) పరిపాలన అనేక మంది ప్రభుత్వ అధికారులను కలిగి ఉంటుంది, వారు ఒక నిర్దిష్ట ప్రభుత్వ సర్వీసులలో పోస్ట్ చేయబడతారు, ఆ ప్రభుత్వం వారి రిక్రూట్‌మెంట్‌లో చేరిందా లేదా అనే దానితో సంబంధం లేకుండా. ఉదాహరణకు, ఒక నిర్దిష్ట ప్రభుత్వంచే నియమించబడిన అధికారి మరొక ప్రభుత్వంలో డిప్యూటేషన్‌పై పనిచేయవచ్చు. ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నికైన ప్రభుత్వానికి తన పరిధిలో నియమించబడిన అధికారులను నియంత్రించే అధికారాన్ని సమకూర్చకపోతే, ఉమ్మడి బాధ్యత యొక్క ట్రిపుల్–చైన్‌లో అంతర్లీనంగా ఉన్న సూత్రం పనికిరానిదవుతుంది.. అంటే, ప్రభుత్వం తన సర్వీస్‌లో నియమించబడిన

అధికారులను నియంత్రించలేకపోతే మరియు ఖాతాలో ఉంచుకోలేకపోతే, చట్టసభతో పాటు ప్రజల పట్ల దాని బాధ్యత పలచనవుతుంది.. ఉమ్మడి బాధ్యత సూత్రం అధికారుల బాధ్యతకు విస్తరించింది, వారు వరుసగా మంత్రులకు నివేదిస్తారు. అధికారులు మంత్రులకు నివేదించడం ఆపివేస్తే లేదా వారి ఆదేశాలకు కట్టుబడి ఉండకపోతే, ఉమ్మడి బాధ్యత సూత్రం మొత్తం ప్రభావితమవుతుంది. ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నికైన ప్రభుత్వం పనితీరును అమలు చేయకుంటే ఎదురయ్యే పర్యవసానాలపై అధికారుల్లో అవగాహన ఉన్నప్పుడే తన పనితీరును కనబరుస్తుంది. అధికారులు తాము సేవలందిస్తున్న ఎన్నుకోబడిన ప్రభుత్వ నియంత్రణ నుండి తప్పించబడినట్లుగా భావిస్తే, వారు జవాబుదారీగా మారవచ్చు లేదా బాధ్యత వహించలేనివారు లేదా వారి పనితీరు పట్ల నిబద్ధతను కనబరచకపోవచ్చు..

111. కేంద్రం మరియు ఎన్ సి టి డి మధ్యన బాంధవ్యం అసమాన ఫెడరల్ మోడల్‌ను పోలి ఉంటుందని మేము ఇప్పటికే నిర్ధారించాము, ఇక్కడ తరవాతది రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలో పేర్కొన్న ప్రాంతాలలో దాని శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక నియంత్రణను అమలు చేస్తుంది. అధికరణం 239 ఎ ఎ ఎన్ సి టి డి కి ప్రత్యేక హోదాను ఇచ్చింది మరియు రాజ్యాంగబద్ధంగా ప్రభుత్వ ప్రాతినిధ్యం గల రూపాన్ని రాజధాని నగర నివాసితులు తాము ఎలా పాలించబడాలన్న దానిలో తప్పనిసరిగా గొంతు వినిపించాలనే లక్ష్యంతో ఫెడరలిజం స్ఫూర్తితో రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడింది. ఎన్ సి టి డిని ఎన్నుకున్న ఢిల్లీ ప్రజల అభీష్టాన్ని వ్యక్తీకరించడం ప్రభుత్వ బాధ్యత. అందువల్ల, జి ఎన్ సి టి డి దాని శాసన పరిధిలో లేని సబ్జెక్ట్‌లను మినహాయిస్తే, "సేవలు" పై నియంత్రణను కలిగి ఉండాలనేది ఆదర్శవంతమైన ముగింపు. దాని చట్ట సభకు సంబంధించిన మరియు కార్యనిర్వాహక పరిధినుండి సేవలను మినహాయిస్తే, ఎన్ సి టి డి టెరిటరీలో విధానాలను రూపొందించే బాధ్యత కలిగిన మంత్రులు మరియు కార్యనిర్వాహకులు అటువంటి కార్యనిర్వాహక నిర్ణయాలను అమలు చేసే సివిల్ సర్విస్ అధికారులను నియంత్రించకుండా మినహాయించబడతారు.

112. జి ఎన్ సి టి డికి “సేవల” నియంత్రణను సమకూర్చాల్సిన ఆవశ్యకతపై పై చర్చ నేపథ్యంలో, పార్ట్ XIV కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు “సేవలను” ఊహించడం లేదని యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క తదుపరి వాదనను మేము పరిశీలిస్తాము.

కె. బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదిక

113.యూనియన్ టెరిటరిలకు "సేవలు" అందుబాటులో లేవని వాదించేందుకు 1991 రాజ్యాంగ సవరణ మరియు అధికరణం 239 ఎ ఎ చేర్చడానికి దారితీసిన బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికపై యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా ఆధారపడింది . సవరణ చట్టం యొక్క దృష్టాంతాలు మరియు కారణాల ప్రతిపాదన కమిటీ నివేదికకు సూచించబడింది:

“దృష్టాంతాలు మరియు కారణాల ప్రతిపాదన కేంద్రపాలిత ప్రాంతమైన ఢిల్లీలో అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సెటప్ పునర్వ్యవస్థీకరణ ప్రశ్న కొంతకాలంగా ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది. భారత ప్రభుత్వం 24–12–1987న ఢిల్లీ పరిపాలనకు సంబంధించిన వివిధ సమస్యలను పరిశీలించడానికి మరియు పరిపాలనా వ్యవస్థను క్రమబద్ధీకరించే దిశగా ఇతర విషయాలతో పాటు చర్యలను సిఫారసు చేయడానికి ఒక కమిటీని [బాలకృష్ణన్ కమిటీ] నియమించింది. వివిధ వ్యక్తులు, సంఘాలు, రాజకీయ పార్టీలు మరియు ఇతర నిపుణులతో చర్చలు జరిపి, ఫెడరల్ ఏర్పాటుతో పాటు ఇతర దేశాల జాతీయ రాజధానుల ఏర్పాట్లను మరియు చర్చలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత కమిటీ చాలా వివరంగా ఈ అంశాన్ని పరిశీలించింది. రాజ్యాంగ పరిషత్తులో మునుపటి కమిటీలు మరియు కమిషన్ల నివేదికలు కూడా ఉన్నాయి. అటువంటి వివరణాత్మక విచారణ మరియు పరిశీలన తర్వాత, ఢిల్లీని కేంద్ర పాలిత ప్రాంతంగా కొనసాగించాలని మరియు సామాన్యులకు సంబంధించిన విషయాలను ఎదుర్కోవటానికి తగిన అధికారాలతో అటువంటి పరిషత్తుకు బాధ్యత వహించే శాసనసభ మరియు మంత్రిమండలిని సమకూర్చాలని సిఫార్సు చేసింది. స్థిరత్వం మరియు శాశ్వతత్వాన్ని నిర్ధారించే ఉద్దేశ్యంతో, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో జాతీయ రాజధానికి ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వడానికి రాజ్యాంగంలో ఏర్పాట్లను పొందుపరచాలని కూడా కమిటీ సిఫార్సు చేసింది.

2. పై ప్రతిపాదన పార్ట్ లను అమలు చేయడానికి బిల్లు ప్రయత్నిస్తుంది.

114. బాలకృష్ణన్ కమిటీ ప్రత్యేకంగా రాష్ట్ర జాబితా యొక్క ఎంట్రీ 41 (సేవలకు సంబంధించినది)తో వ్యవహరించింది. ఎంట్రీ 41 కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అందుబాటులో లేదని దాని నివేదిక పేర్కొంది, ఎందుకంటే (i) ఎంట్రీ 'స్టేట్' అని మాత్రమే పేర్కొంది, 'కేంద్రపాలిత ప్రాంతం' కాదు; (ii) రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV కేవలం రాష్ట్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి మరియు కేంద్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించిన సేవలను మాత్రమే సూచిస్తుంది; మరియు (iii) కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల నిర్వహణ అనేది కేంద్రం యొక్క బాధ్యత మరియు ఆ విధంగా అది 'కేంద్ర వ్యవహారాల' పరిధిలోకి వస్తుంది. నివేదిక ఈ ప్రకారంగా ఉంది :

8.1 ఢిల్లీ పరిపాలనలో ప్రభుత్వ సేవలు

8.1.2 రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41 "స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్: స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్ కమీషన్" అని పేర్కొంది. సహజంగానే, ఈ ఎంట్రీ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించదు ఎందుకంటే ఇది "రాష్ట్రం" అని మాత్రమే ప్రస్తావిస్తుంది, "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు" కాదు. భారతదేశంలోని ప్రభుత్వ సేవలను రాజ్యాంగం రెండు వర్గాలుగా విభజిస్తుంది, అవి కేంద్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించిన సేవలు మరియు రాష్ట్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించిన సేవలు అని రాజ్యాంగం పార్ట్ XIVలోని వివిధ నిబంధనల నుండి స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల సేవలను కవర్ చేసే మూడవ వర్గం సేవలు ఏవీ లేవు. స్పష్టమైన కారణం ఏమిటంటే, కేంద్రపాలిత పరిపాలన అనేది అధికరణం 239 ప్రకారం యూనియన్ యొక్క రాజ్యాంగ బాధ్యత మరియు "కేంద్ర వ్యవహారాలు" కిందకు వస్తుంది. తత్ఫలితంగా , ఏదైనా కేంద్రపాలిత పరిపాలన కోసం పబ్లిక్ సర్వీసులు కేంద్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి పబ్లిక్ సర్వీసెస్‌లో భాగంగా ఉండాలి.

115. మంత్రి మండలితో కూడిన శాసనసభను ఏర్పాటు చేయడం, పైన చర్చించిన స్థితికి భంగం కలిగించదని బాలకృష్ణన్ కమిటీ అభిప్రాయపడింది. నివేదిక ప్రకారం:

"సేవలు
9.3.4. రాజ్యాంగంలోని నిబంధనల ప్రకారం, మంత్రిమండలితో కూడిన శాసనసభను ఏర్పాటు చేసిన తర్వాత కూడా ఢిల్లీ కేంద్రపాలిత ప్రాంత పరిపాలనకు సంబంధించిన సేవలు యూనియన్ సేవల్లో భాగంగా ఉంటాయి. ఈ రాజ్యాంగ స్థానం అసాధారణమైనది, భంగం కలిగించకూడదు. అయితే, పేర్కొన్న కేటగిరీల సేవలు లేదా పోస్టులకు సంబంధించి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్‌కు తగిన అధికారాల ప్రతినిధి బృందం ఉండాలి. అటువంటి అధికారాల క్రింద తన విధులను నిర్వర్తించడంలో లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన విచక్షణతో వ్యవహరించవలసి ఉంటుంది, అయితే వీలైనప్పుడల్లా ముఖ్యమంత్రితో సంప్రది ంపుల సమావేశం ఉండాలి."

116. బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికలోని అంశాలపై ఆధారపడి తన 2019 భిన్న తీర్పులో జస్టిస్ భూషణ్ ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభకు జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41 ప్రకారం చట్టాలు చేసే అధికారం లేదని పేర్కొన్నారు.

117. ఎంట్రీ 41 (సేవలు)పై ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన అధికార పరిధిని తోసిపుచ్చడానికి బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికపై ఆధారపడటాన్ని మేము అంగీకరించం. 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనంలోని మెజారిటీ అభిప్రాయంలో వ్యక్తీకరించబడిన అభిప్రాయాన్ని మేము పునరుద్ఘాటిస్తున్నాము, ఎందుకంటే అధికరణం 239 ఎఎ ను అర్థం చేసుకోవడానికి నివేదికను సూచించాల్సిన అవసరం లేదు , ఎందుకంటే తీర్పు అధికారికంగా పేర్కొన్న అధికరణం యొక్క పరిధికి సంబంధించినది. ఈ విధంగా నిర్ధారించబడింది :

"277. ఒక చట్టాన్ని రూపొందించే కమిటీ నివేదికలు చట్టాన్ని రూపొందించడానికి లేదా అర్థం చేసుకోవడానికి బాహ్య సహాయంగా ఉపయోగపడతాయనే ప్రతిపాదనపై ఎలాంటి తగాదాలు ఉండకూడదు. అయితే, తక్షణ సందర్భంలో, వివరణ కోసం పిలుపునిచ్చే రాజ్యాంగ నిబంధనపై ఇవ్వాల్సిన అర్థాన్ని మేము విపులంగా పరిష్కరించాము కాబట్టి, కమిటీ నివేదిక ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయవలసిన అవసరం లేదు.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

118. నివేదికలోని సూచనకు విరుద్ధంగా, 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు ప్రకారం అధికరణం ఆర్టికల్ 239 ఎ ఎ (3)(సి) లో సమకూర్చబడినవాటిలో మినహాయించబడిన సబ్జెక్టులు మినహా, జాబితా IIలోని అన్ని విషయాలపై ఎన్ సి టి డికి శాసనాధికారం ఉంటుంది.

119. బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదిక 1991 రాజ్యాంగ సవరణ యొక్క ఆబ్జెక్ట్స్ అండ్ రీజన్స్ స్టేట్‌మెంట్‌లో ప్రస్తావించబడింది. ఆబ్జెక్ట్స్ అండ్ రీజన్స్ స్టేట్‌మెంట్‌ను పరిమిత స్థాయిలో మాత్రమే , నేపథ్యం, మునుపటి వ్యవహారాల స్థితి, సవరణకు సంబంధించి చుట్టుపక్కల పరిస్థితులు మరియు సవరణ యొక్క ఉద్దేశం గురించి మాత్రమే సూచించవచ్చు. [స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ వర్సెస్ సుబోధ్ గోపాల్ బోస్, ఎ ఐ ఆర్ 1954 యెస్ సి 92, భాయిజీ వర్సెస్ సబ్-డివిజినల్ ఆఫీసర్ తాండ్ల, (2003)1యెస్ సి సి 692]. ఆర్ యెస్ నాయక్ వర్సెస్ ఎ ఆర్ అంతులే [(1984) 2 యెస్ సి సి 183] కేసులో చట్టం చేయడానికి ముందు ఉన్న కమిటీ నివేదికలు, సంయుక్త పార్లమెంటరీ కమిటీల ఈ కోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఒక చట్టాన్ని రూపొందించడానికి ముందు ఉన్న కమిటీ నివేదికలు, సంయుక్త పార్లమెంటరీ కమిటీల నివేదికలు, చట్టానికి దారితీసిన సమాచారాన్ని సేకరించేందుకు ఏర్పాటు చేసిన కమిషన్ నివేదికలు నిర్మాణానికి అనుమతించదగిన బాహ్య సహాయాలని ఈ కోర్టులోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం నిర్ధారించింది. ఆ విధంగా అధికరణం 239 ఎ ఎ ప్రవేశపెట్టడం వెనుక ఉన్న ఉద్దేశాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికపై ఈ కోర్టు ఆధారపడవచ్చు . అయితే, ఈ కోర్టు నిర్దిష్ట పదబంధాలను అన్వయించడానికి కమిటీ నివేదికకు కట్టుబడి ఉండదు. ఈ కారణంగానే 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికపై ఆధారపడకుండా ఎన్‌సిటిడి కోసం ఉద్దేశించిన రాజ్యాంగ వ్యవస్థను సూచిస్తూ అధికరణం 239 ఎ ఎ సూత్రాన్ని సందర్భోచితంగా అన్వయించింది. .

120. అంతే కాకుండా, ఎన్ సి టి డి కోసం "సేవలు" చేర్చడాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికలో చేసిన వాదనలను ఈ కోర్టు తిరస్కరించింది. బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికలో 'స్టేట్' అనే పదాన్ని ఒక ఎంట్రీలో ఉపయోగించడమన్నది 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఈ క్రింది నిబంధనలలో జస్టిస్ చంద్ర చూడ్ తీర్పులో ఏకీభవించిన అభిప్రాయం ప్రకారం, ఒక కేంద్రపాలిత ప్రాంతం యొక్క శాసన సభకు ఎంట్రీ అందుబాటులో ఉండకపోవడానికి ఒక ఎంట్రీ స్వయంగా దారి చూపుతుంది:

> "461. [---] "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటటువంటి ఏదైనా అంశం" అనే వ్యక్తీకరణకు, ఎన్ సి టి యొక్క శాసనసభకు రాష్ట్రంలో లేదా ఉమ్మడి జాబితాలోని ఏదైనా అంశంపై చట్టం చేసే అధికారం ఉండదు అని అర్థం కాదు కేవలం నిర్దిష్ట ఎంట్రీలో "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణను ఉపయోగించడం ద్వారా. ఇది అధికరణం 239-ఎ ఎ (3)(ఎ) లోని పై పదాలను సరిగ్గా చదవడమన్నది కాదు . :

ఏకగ్రీవ అభిప్రాయం జాబితా II లోని 38 మరియు 40 ఎంట్రీలను సూచిస్తుంది, అది ఈ విధంగా ఉంది:

"38. రాష్ట్ర శాసనసభ సభ్యుల జీతాలు మరియు భత్యాలు, శాసనసభ స్పీకర్ మరియు డిప్యూటీ

స్పీకర్ మరియు శాసన మండలి గనక ఉంటే, దాని ఛైర్మన్ మరియు డిప్యూటీ ఛైర్మన్.

[---]

40. రాష్ట్ర మంత్రుల జీతాలు మరియు భత్యాలు.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

ఈ ఎంట్రీలతో వ్యవహరించే జిఎన్సిటిడి చట్టంలోని నిబంధనలను ప్రస్తావిస్తూ, జస్టిస్ డి వై చంద్రచూడ్ తన సమ్మతమైన అభిప్రాయంలో, పార్లమెంటు కూడా 'స్టేట్' అనే పదాన్ని ఒక ఎంట్రీలో ఉపయోగించడాన్ని అది కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అందుబాటులో లేదన్న అంశాన్ని అర్థం చేసుకోలేదన్న విషయాన్ని గమనించారు, ఎందుకంటే, జి ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభకు సదరు విషయాలతో వ్యవహరించే అధికారాన్ని ఇది గుర్తించింది. పై పరిశీలనతో మేము ఏకీభవిస్తున్నాము. ఎంట్రీలలో 'స్టేట్' అనే పదాన్ని ఉపయోగించడం వల్ల ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సామర్థ్యాలు మినహాయించబడవు. ఆ తర్కం ప్రకారం, జాబితా IIలోని అన్ని ఎంట్రీలు ఏడవ షెడ్యూల్ లోని జాబితా IV 'స్టేట్ లిస్ట్' అని పేరు పెట్టబడినందున ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన యోగ్యతనుండి పరోక్షంగా మినహాయించబడింది.

121. ఇంకా, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల సేవలను కవర్ చేసే మూడవ కేటగిరీ సేవలను రాజ్యాంగం ఊహించనందున ఏడవ షెడ్యూల్ స్టేట్ లిస్ట్ లోని ఎంట్రీ 41 కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు అందుబాటులో లేదని బాలకృష్ణన్ నివేదిక ముగింపు ఈ కోర్టు తీర్పుకు విరుద్ధం, ఆ కేసులో ఈ కోర్టు ఎన్ సి టి డి సేవలను సమర్థించింది. ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసు తీర్పు 1989 బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదికకంటే ముందు వెలువరించబడింది. బాలకృష్ణన్ కమిటీ సదరు తీర్పును ప్రస్తావించలేదు. అలాగ, బాలకృష్ణన్ కమిటీ నివేదిక ఎన్ సి టి డికి "సేవలు" అందుబాటులో ఉందో లేదోనన్న నిర్ణయంపై ఆధారపడలేము.

ఎల్. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు పార్ట్ XIV వర్తింపు .

122. రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు సంబంధించిన ఎటువంటి సేవల గురించి ఆలోచించినందున, జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41పై ఎన్ సి టి డికి శాసనపరమైన సామర్థ్యం లేదని యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా సమర్పించింది. అధికరణం 239 ఎఎ "రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి" అనే పదబంధంతో ప్రారంభమైనందున పార్ట్ XIV కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు సేవలను ఉద్దేశించకపోతే ఎన్.సి టి డి శాసనాధికారం పరిమితం చేయబడుతుందని వాదించబడింది.

(ఎ) రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV ప్రయోజనం నిమిత్తం "రాష్ట్రం" అర్థం

123. రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV లో "రాష్ట్రం" అనే పదబంధంలో కేంద్రపాలిత ప్రాంతం ఉందో లేదోచూడాలి.అధికరణం308రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV కోసం 'రాష్ట్రం' యొక్క నిర్వచనాన్ని చేకూరుస్తుంది. రాజ్యాంగం (ఏడవ సవరణ) చట్టం 1956 ("1956 సవరణ")కి ముందు ఉన్న అధికరణం308ఈక్రిందివిధంగాఉంది:

"308. ఈ పార్ట్ లో, సందర్భానికి వేరే విధంగా అవసరమైతే తప్ప వ్యక్తీకరణ 'స్టేట్' కి అర్థం

1వ షెడ్యూల్ లోని పార్ట్ ఎ లేదా పార్ట్ బిలో పేర్కొనబడిన స్టేట్."

124. రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం 1956 మరియు పర్యవసానంగా 1956 సవరణలు 1వ షెడ్యూల్ లోని నిబంధనలను మార్చాయి. 1956లో సవరణకు ముందు, రాజ్యాంగంలోని 1వ షెడ్యూల్ లోని ఎ, బి మరియు సి పార్టులలో పేర్కొన్న విధంగా రాష్ట్రాలను మూడు వర్గాలుగా విభజించారు. ఏడవ సవరణ ద్వారా, అధికరణం 308 సవరించబడింది మరియు పార్ట్ XIV ప్రయోజనాలకోసం రాష్ట్రం ఈ క్రింది విధంగా నిర్వచించబడింది: "308. ఈ పార్ట్ లో ," ఆర్టికల్ 312 ప్రయోజనం కోసం "రాష్ట్రం" యొక్క నిర్వచనంలో కేంద్రపాలిత సందర్భానికి వేరే విధంగా అవసరమైతే తప్ప, "రాష్ట్రం" అనే వ్యక్తీకరణ జమ్ము మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రాన్ని కలపదు." 125. సవరించని అధికరణం 308 ప్రకారం, 'స్టేట్' యొక్క నిర్వచనం 1వ షెడ్యూల్ లోని పార్ట్ ఎ మరియు పార్ట్ బి రాష్ట్రాలను కలిగి ఉంది మరియు పార్ట్ సి రాష్ట్రాలను కలిగి లేదు, ఎందుకంటే అవి యూనియన్ ద్వారా పాలించబడుతున్నాయి. 1956 రాజ్యాంగ సవరణ తరువాత, అధికరణం 308 జమ్ము మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రాన్ని మినహాయించడం ద్వారా 'రాష్ట్రం'కి మినహాయింపు నిర్వచనాన్ని సమకూరుస్తుంది. పార్ట్ XIV ప్రయోజనాలకోసం "రాష్ట్రం"లో కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఉన్నాయా లేదా అనేదానిపై అధికరణం 308 ఎలాంటి స్పష్టత ఇవ్వలేదు. 126. అధికారణాలు 246–ఎ, 268, 269–ఎ మరియు అధికరణం 279–ఎ లకు సూచనగా "రాష్ట్రం" ను అధికరణం 366 నిర్వచిస్తుంది. రాజ్యాంగం లోని పార్ట్ XIV లోని ఏ విధమైన నిబంధనల వివరణకు అధికరణం 366 వర్తించదు. కాబట్టి, మనం అధికారణం 367పై వెనక్కి తగ్గాలి. సందర్భానికి వేరే విధంగా అవసరమైతే తప్ప, అధికరణం 367 రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకోసం సాధారణ క్లాజుల చట్టం వర్తిస్తుంది. సాధారణ

క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3(58) “రాష్ట్రం” ను 1వ షెడ్యూల్ లో పేర్కొన్న రాష్ట్రంగా నిర్వచిస్తుంది మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాన్ని కలిగిఉంటుంది. 127. ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసులో ఈ కోర్టు రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 312 ప్రయోజనంకోసం “రాష్ట్రం” నిర్వచనంలో కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను కలిగిఉంటుందని ఉద్ఘాటించడం ద్వారా యూనియన్ టెరిటరి సేవల ఉనికిని పవిత్రీకరించిందని జి ఎన్ సి టి డి వాదించింది. అల్ ఇండియా సర్వీసెస్ యాక్ట్ , 1951తో కలిపి చదవబడిన ఐ ఎ యెస్ (క్యాడర్) రూల్స్ 1954 (1954 క్యాడర్ రూల్స్) ప్రయోజనంకోసమే ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ కేసులోని తీర్పు పరిమితమని యూనియన్ వాదించింది. ఇంకా, అధికరణం 308 కి సంబంధించి ఎటువంటి వివక్ష ప్రస్తావన లేకుండా అందులో అధికరణం 312 ప్రస్తావన ఉందని వాదించారు. ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ నిష్పత్తిని విస్తృత కోణంలో వివరించడమన్నది రాజ్యాంగం పార్ట్ XIVలో ఊహించిన వ్యవస్థకి హింసను ప్రేరేపించవచ్చునని యూనియన్ వాదన.

128. ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ కేసులో, ఐ ఎ యెస్‌లోని కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు ప్రత్యేకంగా ఉమ్మడి క్యాడర్‌ను ఏర్పాటు చేయడాన్ని రద్దు చేస్తూ ఢిల్లీ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు సవాలు చేయబడింది. అధికరణం 312 ప్రకారం పార్లమెంట్ చట్టం ద్వారా కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాలకు ఉమ్మడిగా " అల్ ఇండియా సర్వీసెస్ " సృష్టించవచ్చని నిర్దేశిస్తుంది. ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీస్ (క్యాడర్) రూల్స్ 1954లోని రూల్ 3(1) ప్రకారం అన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల సంయుక్త కేడర్ సృష్టించబడింది. (“1954 క్యాడర్ రూల్స్”) కొత్త సంయుక్త కేడర్ ఏర్పాటు రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 312 కివిరుద్ధమని హైకోర్టులో సవాలు చేయబడింది. అధికరణం 312 కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు ఉమ్మడిగా ఉన్న అల్–ఇండియా సర్విస్ కు ఉద్దేశించబడలేదని ఎందుకంటే నిబంధనలో “స్టేట్” అన్న పదం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను కలిగి లేదని వాదించారు. రాష్ట్రం అంటే “రాజ్యాంగంలోని 1వ షెడ్యూల్ లో పేర్కొన్న రాష్ట్రం మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాన్ని కలిగి ఉంటుంది” అన్నదాన్ని సమకూర్చే 1954 కేడర్ రూల్స్ లోని రూల్ 2(సి) ప్రకారం “స్టేట్” నిర్వచనంకూడా సవాలు చేయబడింది.

129. ఆ సందర్భంలో, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను "రాష్ట్రాలు"గా పేర్కొనలేమని హైకోర్టు నిర్ధారించింది మరియు కేడర్ రూల్స్‌లోని రూల్ 2(సి) ప్రకారం "స్టేట్" యొక్క నిర్వచనం రాజ్యాంగం మరియు అల్ ఇండియా సర్వీసెస్ యాక్ట్ 1951కు న్యాయ విరుద్ధమని నిర్ధారించింది.రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 308లోని “రాష్ట్రం” నిర్వచనాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV ప్రయోజనంకోసం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు “రాష్ట్రాలు” కాదని, సవరణకు ముందు పార్ట్ సి రాష్ట్రాలను చేర్చని రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 308లోని “రాష్ట్రం” నిర్వచనాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV ప్రయోజనంకోసం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు “రాష్ట్రాలు” కాదని హైకోర్టు నిర్ధారించింది. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు పార్ట్ సి రాష్ట్రాల వారసులని హైకోర్టు హేతుబద్ధమైన ఆలోచన మరియు తదనుగుణంగా పార్ట్ XIVలోని 'రాష్ట్రం'

నిర్వచనం నుండి కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు మినహాయించబడ్డాయి. 1956లో సవరించబడిన జనరల్ క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3(58)(బి) లోని 'స్టేట్' అనే పదం యొక్క నిర్వచనంపై ఆధారపడటానికి హైకోర్టు నిరాకరించింది. అధికరణం 372(2) కింద సాధారణ క్లాజుల చట్టంలో చేసిన అనుసరణలు మాత్రమే అధికరణం 367(1) దృష్ట్యా రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు వర్తింపజేయబడిందని హైకోర్టు హేతుబద్ధమైన ఆలోచన మరియు తదనుగుణంగా, ఆ తర్వాత, అధికరణం 372ఎ ద్వారా చేయబడిన అనుసరణలు వర్తించవు. హైకోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది:

> ‘(7) కాబట్టి, అధికరణం 312(1) ప్రయోజనం కోసం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు "రాష్ట్రాలు" కాదా అనేది తదుపరి ప్రశ్న . అధికరణం 312 అనేది రాజ్యాంగంలోని XIV అధ్యాయంలో ఒక భాగం, దీనికి "కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల క్రింద సేవలు" అనే అర్థవంతమైన పేరు ఉంది. పార్ట్ XIV అల్ ఇండియా సర్వీస్ ను కల్పించలేదు. [...] అధికారణాలు 309 మరియు 312(1)లను కలుపుకుని పార్ట్ XIVలో ఉపయోగించబడిన “స్టేట్” అన్న పదానికి కీలకమైన అర్థం అధికరణం 308లోని వివరణ క్లాజు ద్వారా సమకూర్చారు. రాజ్యాంగ సవరణ (సవరణ VII) చట్టం, 1956కంటే ముందు అధికరణం 308 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది: "ఈ పార్ట్ లో, సందర్భానికి వేరేవిధంగా అవసరమైతే తప్ప, “స్టేట్” అన్న మాటకి అర్థం షెడ్యూల్ I లోని పార్ట్ ఎ లేదా పార్ట్ బి లో నిర్దేశించబడిన రాష్ట్రం అని అర్థం".

ఈ నిర్వచనం, ఆ ప్రకారంగా, పార్ట్ XIVలోని "స్టేట్" అనే పదం పార్ట్ సి స్టేట్స్‌ని కలపకూడదని స్పష్టం చేసింది. కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు పార్ట్ సి రాష్ట్రాల వారసులు. అందువల్ల, వారు పార్ట్ XIVలోని "స్టేట్" యొక్క నిర్వచనం నుండి కూడా స్పష్టంగా మినహాయించబడడాన్ని ఇది అనుసరిస్తుంది . అధికరణం 313 కు సంబంధించి అందులో కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాన్ని చేర్చడానికి ప్రత్యేకించి "రాష్ట్రం" అనే పదం అవసరం ఏమీ లేదు.

---రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 367(1) రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 372(2) ప్రకారం సాధారణ క్లాజుల చట్టం యొక్క నిబంధనను రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు వర్తిస్తుంది. అధికరణం 372(2)(ఎ) ప్రకారం రాజ్యాంగం ప్రారంభమైన మూడు సంవత్సరాలలోపు అటువంటి అనుసరణ జరగాలి. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 372(2) కింద జారీ చేయబడిన అడాప్టేషన్ ఆఫ్ లాస్ ఆర్డర్, 1950 ద్వారా స్వీకరించబడిన సాధారణ క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3(58) లోని "రాష్ట్రం" యొక్క నిర్వచనం [...]”
(ప్రాముఖ్యత వివరన చేర్చబడినది)

130. అప్పీల్‌లో, ఈ కోర్టు ఢిల్లీ హైకోర్టు తీర్పును పక్కకు పెట్టింది. ముందుగా, ఈ కోర్టు సాధారణ క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3(58) కింద ప్రకారం "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణ యొక్క సవరించిన నిర్వచనం దృష్ట్యా, అడాప్టేషన్ ఆఫ్ లాస్ ఆర్డర్ 1956 ద్వారా అనుసరించబడినట్లుగా, విషయానికి లేదా సందర్భానికి విరుద్ధంగా ఆ నిర్వచనాన్ని వర్తించకుండా చేయడానికి ఏమి లేదని నిర్ధారించింది. 1956 రాజ్యాంగ సవరణకు అనుగుణంగా అమలులో ఉన్న ఏదైనా చట్టంలోని నిబంధనలను వెంటనే అమలులోకి తీసుకురావడానికి రాష్ట్రపతికి అధికరణం 372కు సమానమైన అధికారాన్ని ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉందని పార్లమెంటు భావించినందున అధికరణం 372 ఎ రాజ్యాంగంలో చేర్చబడిందని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. అధికరణం 372(2)తో సమానమైన మరియు పోలినటువంటి నూతన అధికారం అధికరణం 372–ఎ ద్వారా రాష్ట్రపతికి ఇవ్వబడిందని నిర్ధారించేందుకు ఈ కోర్టు అడ్వాన్స్ ఇన్సూరెన్స్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసుపైన ఆధారపడింది.ఈ కోర్టు ఈ విధంగా నిర్ధారించింది:

> "8. అందువల్ల, నవంబర్ 1, 1956 నుండి, రాజ్యాంగం (ఏడవ సవరణ) చట్టం, 1956 అమలులోకి వచ్చినప్పుడు, అమలులో ఉన్న ఏదైనా చట్టంలోని నిబంధనలను రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు అనుగుణంగా భారత దేశంలో అమలులోకి తీసుకురావడానికి చట్టాలను అనుసరించే అధికారం రాష్ట్రపతికి ఉంది. ఆ అధికారం కింద రాష్ట్రపతి అడాప్టేషన్ ఆఫ్ లాస్ (నెంబర్ 1) ఆర్డర్, 1956ను జారీ చేశారు, ఇది చూపబడినట్లుగా, సాధారణ క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3లో కొత్త నిబంధన (58)ను , ఇతర విషయాలతో పాటు, ప్రత్యామ్నాయంగా, "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణ రాజ్యాంగం (ఏడవ సవరణ) చట్టం, 1956,ప్రారంభమైన తర్వాత ఏదైనా కాలానికి సంబంధించి ఉంటుంది. అంటే, "రాజ్యాంగం లోని షెడ్యూల్ Iలో పేర్కొనబడిన రాష్ట్రం మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాన్ని కలిగిఉంటుంది" అని చెప్పలేము. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 372ఎ (1) ప్రకారం ఆ నిర్వచనాన్ని అన్వయించలేని విషయం లేదా సందర్భం విరుద్ధంగా ఉందని అది నవంబర్, 1956 మొదటి రోజునుండి అమలులోకి వచ్చిన 'రాష్ట్రం' అనే పదానికి సంబంధించిన నిర్వచనం, మరియు రాజ్యాంగం 'ఏ కోర్టులోనూ ప్రశ్నించబడదు' అని స్పష్టీకరించింది." రాజ్యాంగంలోని అధికరణం " 312(1) మరియు 1951 చట్టం యొక్క పీఠిక ప్రకారం "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు 'రాష్ట్రాలు' కావు అని విరుద్ధమైన అభిప్రాయానికి రావడంలో హై కోర్టు తప్పిదానికి పాల్పడింది. అందుకే కేడర్ రూల్స్ లో "స్టేట్" యొక్క నిర్వచనం అల్ ఇండియా సర్వీసెస్ చట్టం,1951 మరియు రాజ్యాంగానికి న్యాయ విరుద్ధమని మరియు యూనియన్ టెరిటరీస్ కేడర్ సర్వీస్ రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 312(1) ప్రకారం "యూనియన్ కు మరియు రాష్ట్రాలకు సాధారణం కాదని", మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీస్ (కేడర్)నియమాలను "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణకు "ఒక రాష్ట్రం" అని అర్థం రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్‌లో పేర్కొనబడింది మరియు ఒక కేంద్ర

పాలిత ప్రాంతాన్ని కలిగి ఉంటుంది". ఆ నిర్వచనాన్ని అన్వయించకుండా చేయడానికి విషయం లేదా సందర్భంలో అసహ్యకరమైనది ఏదైనా ఉందని ఎటువంటి సమర్థనతో చెప్పలేము. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 372A(1) ప్రకారం, ఇది నవంబర్, 1956 మొదటి రోజు నుండి అమలులోకి వచ్చిన "స్టేట్" అనే వ్యక్తీకరణ యొక్క నిర్వచనం మరియు దానిని "ఏ కోర్టులోనూ ప్రశ్నించలేము" అని రాజ్యాంగం స్పష్టంగా అందించింది. చట్టం". అందువల్ల హైకోర్టు విరుద్ధమైన అభిప్రాయాన్ని తీసుకొని, " రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 312(1) మరియు 1951 చట్టం యొక్క ఉపోద్ఘాత ప్రయోజనాల కోసం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు 'రాష్ట్రాలు' కావు" అని పేర్కొనడంలో తప్పు చేసింది. అందుకే కేడర్ రూల్స్‌లోని "స్టేట్" యొక్క నిర్వచనం ఆల్ ఇండియా సర్వీసెస్ యాక్ట్, 1951 మరియు రాజ్యాంగానికి అతి వైరమని మరియు యూనియన్ టెరిటరీస్ కేడర్ ఆఫ్ సర్వీస్ "యూనియన్‌కు సాధారణం కాదని" హైకోర్టు తప్పుపట్టింది. మరియు రాష్ట్రాలు" రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 312(1) అర్థంలో, మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీస్ (కేడర్) నియమాలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో సంప్రదింపులు జరిపి రూపొందించలేదు, 1954లో కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల్లో అలాంటి ప్రభుత్వాలు లేనందున.

(ప్రాముఖ్యతవివరణచేర్చబడినది)

131. ప్రేమ్ కుమార్ జైన్ (పైన పేర్కొనబదినది) కేసులో, రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV లేదా అధికరణం 312 లోని విషయానికి లేదా సందర్భానికి ప్రత్యేకంగా ఏదైనా 'రాష్ట్రం' యొక్క నిర్వచనాన్ని సవరించిన జనరల్ క్లాసెస్ సెక్షన్ 3(58) ప్రకారం వర్తించదనడానికి విరుద్ధంగా ఈ కోర్టు ఏదీ కనుగొనలేదు. అందువల్ల, పార్ట్ XIVలో కనబడే 'స్టేట్' అనే వ్యక్తీకరణ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను చేర్చడానికి నిర్వహించబడింది. ఈ తీర్పు యొక్క మునుపటి విభాగంలో, మేము అడ్వాన్స్ ఇన్సూరెన్స్ (పైన పేర్కొనబడినది)కేసులోని తీర్పును ఆమోదించాము మరియు అడాప్టేషన్ ఆఫ్ లాస్ (నం. 1) ఆర్డర్, 1956 ద్వారా సవరించబడిన సాధారణ క్లాజుల చట్టం సెక్షన్ 3 (58) లోని "స్టేట్" యొక్క నిర్వచనాన్ని, సందర్భానికి వేరే విధంగా అవసరమైతే తప్ప, రాజ్యాంగం యొక్క వివరణ కోసం అన్వయించవచ్చునని నిర్ధారించాము.

132. డెఫినిషన్ క్లాజ్ ఆర్టికల్‌లో సమకూర్చబడిన నిర్వచనం రాజ్యాంగంలోని సంబంధిత భాగం యొక్క ప్రయోజనాల కోసం వర్తింపజేయాలి మరియు అమలు చేయాలి. ఏది ఏమైనప్పటికీ, డెఫినిషన్ క్లాజ్‌కు ముందు 'సందర్భానికి వేరే విధంగా అవసరం అయితే తప్ప' అనే పదబంధాన్ని కలిగి ఉన్నప్పుడు, నిర్వచనం అన్వయించకూడదని చూపించడానికి అటువంటి వ్యక్తీకరణ సంభవించే సందర్భంలో ఏదైనా ఉంటే సాధారణ నియమం నుండి వైదొలగాల్సిన అవసరం పడవచ్చు. [యెస్ కె గుప్తా వర్సెస్ కె పి జైన్, (1979) 3 యెస్ సి సి 54; ఇచ్ఛాపూర్ ఇండస్ట్రియల్ కోఆపరేటివ్ సొసైటి లిమిటెడ్ వర్సెస్ కాంపిటెంట్ అథారిటి, ఆయిల్ అండ్ నేచురల్ గ్యాస్ కమీషన్, (1997)2 యెస్ సి సి

42; రత్నప్రోవా దేవి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఒరిస్సా, (1964) 6 యెస్ సి ఆర్ 301] సాధారణ క్లాజుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3(58) , రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 367(1) ప్రకారం , రాజ్యాంగంలో 'స్టేట్' అనే వ్యక్తీకరణ అన్వయించడానికి వర్తిస్తుంది, రాజ్యాంగంలోని నిర్దిష్ట నిబంధనకు సంబంధించిన అంశం లేదా సందర్భంలో విరుద్ధమైనది ఏదైనా ఉంటే తప్ప. సందర్భానికి వేరే విధంగా అవసరమైన పక్షంలో , రాజ్యాంగ నిబంధన యొక్క వివరణ నిరూపించడానికి, సాధారణ క్లాజుల చట్టం కింద నిర్వచనాన్ని వర్తింపజేయడాన్ని వ్యతిరేకించే పార్టీపై బాధ్యత ఉంది. పార్ట్ XIV యొక్క సందర్భం మరో విధంగా సూచిస్తుందని యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా సూచించడంలో అసమర్థత కనబరచింది. రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIVలోని అంశం లేదా సందర్భంలో కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు దాని వినియోగం మినహాయించడమంటూ ఏదీ లేదు.బహుశా, క్లాజు 3(58)లో సమకూర్చబడిన విధంగా “రాష్ట్రం” యొక్క సంభవనీయమైన స్పష్టమైన నిర్వచనం యొక్క అన్వయం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకోసం ఉద్దేశించబడిన రాజ్యాంగ పధకం అమలు చేయదగినది.

(బి) 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా పార్ట్ XIVలో తొలగింపు

133. పార్ట్ XIVలో 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా జాగరూక తొలగింపు కారణంగా రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIVలో కేంద్రపాలిత ప్రాంతం కోసం సేవలు ఉద్దేశించబడలేదని కేంద్ర ప్రభుత్వం వాదించింది. ఈ వాదనకు రెండు పార్శ్వాలు ఉన్నాయి: (i) ఆర్టికల్ 308 లోని “పార్ట్ ఎ స్టేట్స్” మరియు “పార్ట్ బి స్టేట్స్” అనే పదాలు రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు బదులుగా “స్టేట్”, అనే సులభమైన పదంతో భర్తీ చేయబడ్డాయి; మరియు (ii) పార్ట్ XIVలోని వ ివిధ కథనాలలో 'రాజ్ ప్రముఖ్' అనే పదం తొలగించబడినప్పటికీ, 'అడ్మినిస్ట్రేటర్' అనే పదం చేర్చబడలేదు .

134. మునుపటి అధికరణం 239 ప్రకారం, పార్ట్ ఎ రాష్ట్రాలలో గవర్నర్ మరియు పార్ట్ బి రాష్ట్రాలలో రాజ్‌ప్రముఖ్ హోదాకు సమానమైన హోదాను పార్ట్ సి రాష్ట్రాలకు సంబంధించి రాష్ట్రపతి పొందారు. సవరించని అధికరణం 239 చీఫ్ కమీషనర్ లేదా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ద్వారా పార్ట్ సి రాష్ట్రాల రాష్ట్రపతి పరిపాలనను ఊహించింది, వారు గాని లేదా పొరుగు రాష్ట్రం ద్వారా గాని నియమించాలని భావించారు.

135, రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం 1956 లోని నిబంధనలను అమలు చేయడానికి 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ఆమోదించబడింది. ఏడవ సవరణ పార్ట్ A, B మరియు C రాష్ట్రాల మధ్య రాజ్యాంగపరమైన వ్యత్యాసాన్ని రద్దు చేసింది మరియు పార్ట్ B రాష్ట్రాల రద్దుతో రాజప్రముఖ్ సంస్థను రద్దు చేసింది. 1956 రాజ్యాంగ సవరణలోని సెక్షన్ 29 ప్రకారం , షెడ్యూల్‌లో నిర్దేశించిన విధంగా పార్లమెంట్ " పర్యవసానంగా మరియు చిన్న సవరణలు మరియు రద్దులను రాజ్యాంగంలో" సమకూర్చింది.

షెడ్యూల్ పరంగా చేసిన సవరణలలో ఒకటి రాజ్యాంగంలో ఉన్నట్లుగా "మొదటి షెడ్యూల్‌లోని పార్ట్ ఎ లేదా పార్ట్ బి" మరియు " రాజ్‌ప్రముఖ్ " అనే పదబంధాన్ని తొలగించడం. "పార్ట్ ఎ", "పార్ట్ బి" మరియు " రాజ్‌ప్రముఖ్ " అనే వ్యక్తీకరణలను పార్లమెంటు తప్పనిసరిగా మరొక వ్యక్తీకరణ ద్వారా భర్తీ చేయలేదని గమనించడం అవసరం .

136. 1956 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా సవరించబడిన అధికరణం 239 వ్యక్తీకరించిన ప్రకారం, పార్లమెంటు ద్వారా రూపొందించబడిన ఏదైనా చట్టానికి లోబడి ప్రతి కేంద్రపాలిత ప్రాంతం పేర్కొన్న హోదాతో వారు నియమించిన అడ్మినిస్ట్రేటర్ ద్వారా రాష్ట్రపతి వ్యవహరించడం ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది. సవరణ సమయంలో 'అడ్మినిస్ట్రేటర్' అనే పదాన్ని రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 239 తప్ప మరే ఇతర నిబంధనలకు చేర్చలేదని గమనించాలి. అధికరణం 239 లో కూడా, నిబంధన 'నిర్వాహకుడు' అనే పదాన్ని హోదాగా ఉపయోగించలేదు. బదులుగా, అధికరణం 239 ఈ విధంగా సమకూరుస్తుంది :

> "239. కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల పరిపాలన (1) చట్టం ద్వారా పార్లమెంటు అందించిన విధంగా మినహాయించి, ప్రతి కేంద్రపాలిత ప్రాంతం తాత్కాలిక రాష్ట్రపతి ద్వారా, అతను సరైనది అనుకున్నంత మేరకు, నిర్వహించబడుతుంది, అతను పేర్కొన్న హోదాతో నియమించబడే నిర్వాహకుని ద్వారా.వ్యవహరించడం ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది, అతను తగినట్లుగా భావించేంత వరకు, అతను పేర్కొన్న హోదాతో నియమించబడే నిర్వాహకుడి ద్వారా .
>
> (2) పార్ట్ VIలో ఏది ఉన్నప్పటికీ, రాష్ట్రపతి ఒక రాష్ట్ర గవర్నర్‌ను పక్కనే ఉన్న కేంద్రపాలిత ప్రాంతానికి నిర్వాహకుడిగా నియమించవచ్చు మరియు గవర్నర్‌ను అలా నియమించిన చోట, అతను తన మంత్రి మండలితో సంబంధం లేకుండా అలాంటి నిర్వాహకుడిగా స్వతంత్రంగా తన విధులను నిర్వహించాలి. "

137. ఇంకా, అధికరణాలు 239 ఎ మరియు 239 ఎ ఎ 1956 రాజ్యాంగ సవరణ చేసిన చాలా కాలం తర్వాత చేర్చబడ్డాయి. 1962లో, రాజ్యాంగం (పద్నాలుగో సవరణ) చట్టం 1962 ద్వారా చేర్చబడిన అధికరణం 239 ఎ చట్టం, స్థానిక శాసనసభలు లేదా మంత్రి మండలి

లేదా రెండూ కొన్ని నిర్ణీత కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను కల్పించడానికి పార్లమెంటుకు విచక్షణాధికారాన్ని ఇస్తుంది. 1991లో, అధికరణం 239 ఎ ఎ 1991 రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా, అధికరణం 239 ఎ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలతో సహా ఇతర కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలనుండి ఎన్ సి టి డికి అసమానమైన ఆదర్శవంతమైన (సూయి జనరిస్) స్థితిని కల్పించడానికి చేర్చబడింది. 1956 రాజ్యాంగ సవరణను ఆమోదించినప్పుడు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు విభిన్నమైన పాలనా నమూనాలు కల్పించబడతాయని పార్లమెంటు ఊహించిఉండదు. అందువల్ల, ఏడవ సవరణలోని లోపాల విషయంలో చట్టసభకు సంబంధించిన ఉద్దేశ్యంపై యూనియన్ యొక్క వాదన అంగీకరించదగినది కాదు. (సి) అధికార ఉనికి మరియు అధికార వినియోగం.

138. ప్రస్తుతం, NCTD కోసం పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ ఉనికిలో లేకపోవడంలో అభ్యంతరమేమీ లేదు.అయితే, అధికారం యొక్క ఉనికి మరియు అధికార వినియోగం రెండూ వేర్వేరు భావనలు, మరియు వాటిని ఏకం చేయకూడదు.. అధికారమనేది ఉందా అనేది అది ఎంత తరచుగా వినియోగ బడుతుందనే దాని నుండి పొందలేము అన్నది స్థిరపడిన చట్టం.

139. స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్ వర్సెస్ మహారాజాధిరాజా సర్ కామేశ్వర్ సింగ్, (1952 యెస్ సి ఆర్) కేసులో ఈ కోర్టులోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఉమ్మడి జాబితాలోని ఎంట్రీ 42 ప్రకారం ఒక చట్టాన్ని చేసే అధికారం కర్తవ్యంతో కూడిన అధికారం అనే వాదనను తిరస్కరించింది. ఏడవ షెడ్యూల్ ప్రకారం తన అధికారాన్ని వినియోగించుకుని చట్టాన్ని చేసే అధికారం శాసనసభకు లేదని నిర్ధారించబడింది:

"19. జాబితా IIIలోని ఎంట్రీ 42 కింద చట్టాన్ని రూపొందించే అధికారం కర్తవ్యంతో కూడిన

అధికారం అని వాదించబడింది, ఎందుకంటే అటువంటి చట్టం స్పష్టంగా హక్కును స్వాధీనం చేసుకునే యజమానుల ప్రయోజనం కోసం ఉద్దేశించబడింది మరియు శాసనసభ

అటువంటి స్వాధీనతకి అధికారం ఇచ్చిన చోట, సూత్రాలను నిర్దేశిస్తూ చట్టాన్ని చేసే అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడానికి కూడా కట్టుబడి ఉంది, అటువంటి యజమానులు వారి నష్టానికి పరిహారం చెల్లించాలి, ...అయితే వారి చేతల ద్వారా ప్రయోజనం పొందాలని ఉద్దేశించిన నిర్దిష్ట వ్యక్తులకు అనుకూలంగా ఉపయోగించుకోవడానికి కొన్ని అధికారాలు మామ్జూరు చేయబడవచ్చు మరియు ఆ వివరణలో వారి వినియోగానికి తగిన సందర్భం వచ్చినప్పుడు వాటిని వినియోగించే బాధ్యతతో పాటుగా పరిగణించబడుతుంది. ఏ విషయానికి సంబంధించి చట్టాన్ని చేయడానికి చట్టసభకు ఇవ్వబడిన అధికారాన్ని ఆ కేటగిరి కిందకు తీసుకురాలేము, ఆ అధికారాని వినియోగించుకునేలా చట్టాన్ని చేయడానికి చట్టసభ

బాధ్యత వహించాలని బహుశా ఉద్దేశించి ఉండకపోవచ్చు, ఎందుకంటే చట్టసభకు వ్యతిరేకంగా కోర్టు ఆ రకమైన బాధ్యతను అమలు చేయదు.

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

140. అదేవిధంగా, స్టేట్ ఆఫ్ హర్యానా వర్సెస్ చనన్ మల్, [(1977)1 యెస్ సి సి 340] కేసులో హర్యానా ఖనిజాల (హక్కుల అధీనం) చట్టం, 1973 యొక్క రాజ్యాంగ చెల్లుబాటును సమర్థిస్తూ , గనులు మరియు ఖనిజాలు (అభివృద్ధి మరియు నియంత్రణ) చట్టం, 1957, సెక్షన్ 2 లో చేసిన ప్రకటనను గమనించిన తర్వాత చట్టం, 1957, యూనియన్ లిస్ట్ ఎంట్రీ 54 ద్వారా ఊహించిన విధంగా, అధికార వినియోగం మరియు ఉనికి ఏకం చేయడం సాధ్యం కాదని నిర్ధారించబడింది:

"24. పైన చర్చించిన రెండు కేసులలో 1957 సెంట్రల్ యాక్ట్ 67లోని ఏ నిబంధన ఈ కోర్టు పరిశీలనలో లేదు.

అంతేకాకుండా, అభివృద్ధి మరియు నియంత్రణ ప్రయోజనాల కోసం పొందే అధికారం 1957 చట్టం 67 ద్వారా వినియోగించబడలేదు.

ఈ అంశంపై చట్టం చేయడానికి పార్లమెంటుకు అధికారం ఉండటం మరొక విషయంపై చట్టబద్ధత చేయడం ఒక విషయం, . దాని అసలు వ్యవహారం మరొకటి. ఒక రాష్ట్రంలో భూమిని సేకరించేందుకు పార్లమెంటు చట్టం చేయడానికి ముందు కూడా పశ్చిమ బెంగాల్ విషయంలో ఎలా జరిగిందో అదే విధంగా కేంద్ర చట్టం ద్వారా స్వాధీనం చేసుకునే రంగం ఎలా హస్తగతం చేసుకోబడుతుందో చూడటం కష్టం .పశ్చిమ బెంగాల్ నుండి వచ్చిన కేసులో ఈ కోర్టు పరిగణించిన శాసనం ద్వారా పార్లమెంటు చట్టాన్ని రూపొందించే వరకు, జాబితా IIIలోని ఎంట్రీ 42 యొక్క ఎక్స్‌ప్రెస్ నిబంధనల పరిధిలోకి వచ్చే రాష్ట్ర చట్టంకోసం క్షేత్రం ఉచితం

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

141. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 309 కేంద్రానికి లేదా రాష్ట్రానికి సేవలందిస్తున్న వ్యక్తుల నియామకం మరియు సేవా షరతులను సమకూరుస్తుంది.. ఆర్టికల్ 309 ప్రకారం , రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి, కేంద్రం లేదా ఏదైనా రాష్ట్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి సేవలు మరియు పోస్ట్ లకు నియమించబడిన వ్యక్తుల నియామకం మరియు సేవా నియమనిబంధనలను నియంత్రించడానికి శాసన సభ సముచిత చట్టాన్ని రూపొందించవచ్చు. ఈ నిబంధనలో సూచించబడిన శాసన క్షేత్రం యూనియన్ జాబితాలోని ఎంట్రీ 71 లేదా ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని స్టేట్ జాబితా లోని ఎంట్రీ 41లో సూచించిన ప్రకారంగానే ఉంటుంది . అధికరణం 309 నిబంధన ప్రకారం , కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రెసిడెంట్ లేదా స్టేట్ గవర్నర్ వరుసగా లేదా వారు నిర్దేశించే వ్యక్తి, ఆ పక్షాన తగిన శాసన సభ నిబంధనలు రూపొందించే వరకు ఇలాంటి నిబంధనలను స్టాప్ గ్యాప్ ఏర్పాటుగా రూపొందించే అధికారం ఉంటుంది. తగిన శాసనసభ. అధికరణం 309 కి సంబంధించిన నిబంధన కేవలం తాత్కాలిక నిబంధన [ఎ.బి. కృష్ణ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్నాటక (1998) 3 యెస్ సి సి 495]మాత్రమే, ఎందుకంటే సముచిత శాసనసభ పబ్లిక్ పోస్టులకు మరియు ఆ పోస్ట్‌కు సంబంధించిన ఇతర సేవా షరతులకు రిక్రూట్‌మెంట్ కోసం చట్టాన్ని రూపొందించనంత కాలం మాత్రమే నిబంధన కింద అధికారం వినియోగించబడుతుంది. అధికరణం 309 ప్రకారం ఒక సముచిత శాసనసభ ఒక చట్టాన్ని రూపొందించినట్లయితే , నిబంధన కింద రూపొందించబడిన నియమాలు ఆ చట్టానికి లోబడి ఉంటాయి. [బి.యెస్. వడేరా వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (1968) 3 యెస్ సి ఆర్ 575] . అధికరణం 309 ఇలా సమకూరుస్తుంది :

> "309. కేంద్రం లేదా రాష్ట్రానికి సేవ చేస్తున్న వ్యక్తుల నియామకం మరియు సేవా నియమ నిబంధనలు ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి , సముచిత శాసనసభ చట్టాలు యూనియన్ లేదా ఏదైనా రాష్ట్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి ప్రభుత్వ సేవలు మరియు పోస్టులకు నియమించబడిన వ్యక్తుల నియామకం మరియు సేవా నియమ నిబంధనలను నియంత్రించవచ్చు:
>
> కేంద్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి సేవలు మరియు పోస్టుల విషయంలో రాష్ట్రపతి నిర్దేశించే విధంగా అతనికి లేదా అటువంటి వ్యక్తికి మరియు రాష్ట్ర గవర్నర్ 2 ★★★కి లేదా రాష్ట్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి సేవలు మరియు పోస్టుల విషయంలో అతను నిర్దేశించగల వ్యక్తి, నియామకం మరియు నియమితులైన వ్యక్తుల సేవా నియమ నిబంధనలను కల్పించడానికి, అటువంటి సేవలు మరియు పోస్టులకు ఆ పక్షాన సదుపాయం కల్పించబడేవరకు ఈ అధికరణం కింద సముచిత

శాసనసభా చట్టం ద్వారా లేదా ప్రకారం, మరియు అలా చేసిన ఏవైనా నియమాలు అటువంటి చట్టంలోని ఏవైనా నిబంధనలకు లోబడి ప్రభావం చూపుతాయి.

142. అధికరణం 309 కి సంబంధించిన నిబంధన ప్రకారం నియమాలను రూపొందించడం అనేది పరివర్తనకు సంబంధించినది. కేంద్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి మరియు పదవులకు సంబంధించి రాష్ట్రపతికి, రాష్ట్ర వ్యవహారాలకు సంబంధించి గవర్నర్‌కు దీనికి సంబంధించి ఒక శాసనం రూపొందించబడే వరకు మాత్రమే నిబంధన ప్రకారం నియమాలను రూపొందించే అధికారం ఉంటుంది. రాష్ట్రపతి లేదా గవర్నర్ చేసే ఏదైనా నియమం సముచిత శాసనసభచే చేయబడిన "అటువంటి ఏదైనా చట్టంలోని నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుంది". అధికరణం 309 ప్రకారం రాష్ట్రపతి మరియు గవర్నర్ అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడం, అధికరణం 309 ప్రకారం లభించే అధికారాన్ని ఏ విధంగానూ పరిమితం చేయదు. అధికరణం 309 ప్రకారం రాష్ట్రపతి నిబంధనను కల్పించే అధికారాన్ని అమలు చేయడం మంజూరైన శాసన అధికారాన్ని భర్తీ చేయదు.

143.తులసీరామ్ పటేల్ (పైన పేర్కొనబడినది) కేసులో, ఈ కోర్టు లోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం, అధికరణం 309 ప్రకారం చట్టాలను రూపొందించడానికి సముచిత శాసనసభ, శాసన సామర్థ్యానికి మరియు అధికారాల విభజనకు సంబంధించి రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలపై ఆధారపడి ఉంటుందని పేర్కొంది. ఇంకా, అధికరణం 309 కింద రాష్ట్రపతి లేదా గవర్నర్ ఏర్పరచిన నియమాలు జాబితా Iలోని ఎంట్రీ 70 మరియు జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41 కింద అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడంలో శాసనానికి అనుగుణంగా ఉండాలని ఈ కోర్టు పేర్కొంది:

"51. శాసన సామర్థ్యానికి సంబంధించి చట్టాలను చేయడానికి తగిన శాసన సభ ఏది లేదా నియమాలను ఏర్పరచడానికి తగిన అధికారం రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలపై ఆధారపడి ఉంటుంది మరియు శాసన అధికారాల విభజన, అలాగ,

ఉదాహరణకు, 1వ జాబితాలో ఎంట్రీ 70 ప్రకారం రాజ్యాంగంలోని షెడ్యూల్, యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీసులు, అల్-ఇండియా సర్వీసులు ప్రత్యేక శాసన క్షేత్ర పరిధిలోకి వచ్చే విషయాలు, అయితే రాజ్యాంగంలోని ఏడవ షెడ్యూల్ లో 2వ జాబితాలో ఎంట్రీ 41 ప్రకారం, స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీసెస్ మరియు స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ రాష్ట్ర శాసన సభల ప్రత్యేక శాసన క్షేత్ర పరిధిలోకి వస్తుంది. రాష్ట్రపతి లేదా

రాష్ట్ర గవర్నర్ ఏర్పరచిన నియమాలుకూడా, తప్పనిసరిగా, ఈ శాసన అధికారాలకు అనుగుణంగా ఉందాలి."

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

144. అధికరణం 309 నిబంధన ప్రకారం రాష్ట్రపతి తన అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడంలో సంబంధిత నియమాలను రూపొందించినప్పటికీ , "సేవలపై" చట్టం చేయడానికి ఎన్ వ టి డి యొక్క అధికారం మినహాయించబడలేదని పై చర్చ నిరూపిస్తుంది. నిజానికి తరువాతి విభాగంలో, మేము జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41, అంటే "సేవలు" కింద ఎన్ సి టి డి ద్వారా శాసన అధికారాన్ని వినియోగించే ఉదాహరణలతో వ్యవహరిస్తాము.

145. పై కారణాల దృష్ట్యా, పార్ట్ XIV కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు కూడా వర్తిస్తుందని మేము నిర్ధారిస్తున్నాము.

ఎం. ఎంట్రీ 41పై ఎన్ సి టి డి ద్వారా శాసన అధికార వినియోగం

146. ఢిల్లీ లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీ ద్వారా పోస్టుల సృష్టి మరియు సేవా నియమ నిబంధనలకు సంబంధించి అనేక చట్టాలు చేయబడ్డాయని ఎన్ సి టి డి తరపున వాదించారు. ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007 కింద డిల్లీ ఫైర్ సర్వీసులు, ఢిల్లీ కమీషన్ ఫర్ సఫాయీ కర్మచారీస్ యాక్ట్ 2006, డిల్లీ మైనారిటీస్ కమిషన్ యాక్ట్ 1999, డిల్లీ ఫైనాన్స్ కమిషన్ యాక్ట్ , 1994, ఢిల్లీ లోకాయుక్త మరియు ఉపలోకాయుక్త యాక్ట్,1995 , ఢిల్లీ కమిషనర్ ఫర్ ఉమెన్ యాక్ట్, 1994 , మరియు ఢిల్లీ ఎలక్ట్రిసిటీ రిఫార్మ్ యాక్ట్, 2001 వంటి వివిధ రాష్ట్ర సేవలను పేర్కొనడం జరిగింది. ఇతర విషయాలతో పాటు పోస్టులు మరియు జీతాల గురించిన వివరాలను కల్పించే చట్టాలు రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41కు సూచించదగిన విషయానికి అనుగుణంగా రూపొందించబడ్డాయని వాదనలను వినిపించారు.

147. అయితే, జస్టిస్ అశోక్ భూషణ్ 2019 భిన్న తీర్పులో ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007కి సంబంధించిన ఈ వాదనను తిరస్కరించారు, ఎందుకంటే ఈ శాసనం స్టేట్ లిస్ట్ లోని ఎంట్రీ 5 కిందకు వస్తుంది తప్ప స్టేట్ లిస్ట్ లోని ఎంట్రీ 41 కింద కాదని ఆయన నిర్ధారించిన కారణంగా. జస్టిస్ భూషణ్ పేర్కొన్నారు:

> "208. చట్టంలో ఉపయోగించబడిన "సేవలు" అనే పదాన్ని అగ్ని మరియు అగ్నిమాపక భద్రతా చర్యల కోసం సేవలను సమకూర్చే పద్ధతిలో ఉపయోగించడాన్ని మనం ముందుగా గమనించవచ్చు. "సేవలు" అనే పదం సేవ గురించి రాజ్యాంగం యొక్క అర్థంలో ఉపయోగించబడలేదు. అగ్నిమాపక సేవ స్థానిక అధికార యంత్రాంగంచే నిర్వహించబడే మునిసిపల్ కర్తవ్యం అని గమనించాలి. ఢిల్లీ మునిసిపల్ కౌన్సిల్ చట్టం, 1957 అగ్నిప్రమాదాల నివారణకు సంబంధించిన వివిధ నిబంధనలను కలిగి ఉంది. ఇంకా అగ్నిమాపక సేవలు

అనేది మునిసిపాలిటీల పరిధిలోకి వచ్చే మునిసిపల్ కర్తవ్యం, ఇది భారత

రాజ్యాంగంలో గుర్తించబడింది. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 243 (డబ్ల్యు)12వ షెడ్యూల్‌లోని జాబితాలో పేర్కొనబడిన అంశాలకు సంబంధించి మునిసిపాలిటీల విధులను వివరిస్తుంది. . 12వ షెడ్యూల్‌లోని ఎంట్రీ 7 “ఫైర్ సర్వీసెస్” అనేది మున్సిపాలిటీల విధుల్లో ఒకటిగా సమకూర్చబడింది. ఢిల్లీ అగ్నిమాపక సేవల చట్టం జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 5 కిందకు వస్తుందని, జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41 కింద కాదని చట్టం యొక్క స్వభావం మరియు నిబంధనలు స్పష్టీకరిస్తున్నాయి.”

148. రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 243 డబ్ల్యూ పన్నెండవ షెడ్యూల్‌లోని ఎంట్రీ 7తో కలిపి చదివితే , ఒక రాష్ట్ర శాసనసభ, చట్ట ప్రకారం, 'అగ్నిమాపక సేవలు'కు సంబంధించి మున్సిపాలిటీల బాధ్యతలను సంక్రమించవచ్చు. జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 5 ప్రకారం, సముచిత శాసనసభ 'స్థానిక ప్రభుత్వానికి సంబంధించే చట్టాన్ని చేయవచ్చు, అంటే మున్సిపల్ కార్పొరేషన్‌ల రాజ్యాంగం మరియు అధికారాలు,, అభివృద్ధి ట్రస్టులు, జిల్లాల బోర్డులు, మైనింగ్ సెటిల్‌మెంట్ అధికారులు మరియు ఇతర స్థానిక అధికారుల స్థానిక స్వపరిపాలన లేదా గ్రామ పరిపాలన ప్రయోజనార్థం.’

149. ఎంట్రీ 41 ప్రకారం ఒక చట్టం ఒక సేవను కల్పిస్తుందో లేదోనని నిర్ధారించే పరీక్ష ఈ కోర్టు ద్వారా నిర్దేశించబడింది . స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్ వర్సెస్ రామన్ లా కేశవ్ లాల్ [(1980) 4 యెస్ సి సి 653] కేసులో గుజరాత్ పంచాయితీల చట్టం 1961లోని సెక్షన్ 203(1) ప్రకారం పంచాయితీ సేవను రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సేవగా పరిగణిస్తూ , రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో , సేవ యొక్క పరిపాలన ఒక రాష్ట్రం కింద విస్తృతంగా క్రింది విధులను కలిగి ఉంటుంది: (i) సివిల్ సర్వీస్ యొక్క సంస్థ మరియు వేతనం యొక్క నిర్ణయం, సేవా షరతులు, దానిలో పనిచేస్తున్న వ్యక్తుల ఖర్చులు మరియు భత్యాలు; (ii) పౌర సేవలో వ్యక్తులను చేర్చుకునే విధానం; (iii) సేవలోని సభ్యులపై క్రమశిక్షణా నియంత్రణను అమలు చేయడం మరియు ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం వారిని బదిలీ చేయడానికి, సస్పెండ్ చేయడానికి, తొలగించడానికి లేదా తొలగించడానికి అవకాశం వచ్చినప్పుడు అధికారం. ఈ కోర్టు పేర్కొంది:

"21. [...] ప్రస్తుత కేసులో, పంచాయతీ సర్వీస్ రాష్ట్ర పరిధిలోని సివిల్ సర్వీస్ కాదని

భావించడానికి బలవంతమైన కారణమంటూ ఏదీ లేదని మేము భావిస్తున్నాము.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన గుజరాత్ పంచాయతీ సర్వీస్ సెలక్షన్ బోర్డ్ ద్వారా

పంచాయతీ సర్వీస్‌కు అభ్యర్థుల తదుపరి నియామకం జరగాల్సి ఉంది.

రాజ్యాంగంలోని ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41, ముందుగా పేర్కొన్నట్లుగా, రాష్ట్రం కింద ఒకటి కంటే ఎక్కువ రాష్ట్ర పబ్లిక్ సర్వీస్‌లు ఉండవచ్చని సూచించే రాష్ట్ర పబ్లిక్ సర్వీసెస్‌ను కూడా సూచిస్తోంది..... వాస్తవానికి మనము రాష్ట్రంలో అలాంటి అనేక సేవలను కలిగి ఉన్నాము, ఉదాహరణకు, పోలీస్ సర్వీస్, ఎడ్యుకేషనల్ సర్వీస్, రెవెన్యూ సర్వీస్ మొదలైనవి. రాష్ట్ర శాసన సభ ద్వారా లేదా రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 309కి సంబంధించిన నిబంధనల ప్రకారం లేదా రాజ్యాంగంలోని అధికరణం 162 ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన అధికారాలను ఉపయోగించి చేసిన కార్యనిర్వాహక ఉత్తరువు ద్వారా చేసిన చట్టం రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారులు మరియు సేవకుల నియామకం మరియు సేవా షరతులుకూడా శాసనం,

నియమాలు లేదా కార్య నిర్వాహక ఉత్తరువుల ద్వారా నియంత్రించబడతాయి. రాష్ట్రం క్రింద ఒక సేవ యొక్క పరిపాలన విస్తృతంగా క్రింది విధులను కలిగి ఉంటుంది: (i) సివిల్ సర్వీస్ యొక్క సంస్థ మరియు వేతన నిర్ణయం, సేవ యొక్క నిబంధనలు, దానిలో సేవ చేస్తున్న వ్యక్తుల ఖర్చులు మరియు భత్యాలు ;

(ii) పౌర సేవలో వ్యక్తులను చేర్చుకునే విధానం; (iii) సర్వీస్‌లోని సభ్యులపై క్రమశిక్షణా నియంత్రణను మరియు ప్రజా ప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని వారిని బదిలీ చేయడానికి, సస్పెండ్ చేయడానికి, తొలగించడానికి లేదా బర్తరఫ్ చేయడానికి, ఆ విధంగా చేయడానికి అవకాశం వచ్చినట్లైతే. [...]" (ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

150. ఆ విధంగా, రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41కి చట్టాన్ని చేసే అధికారం ఉందో లేదో తెలుసుకోవడానికి, ఆ చట్టం క్రమబద్ధమైన రిక్రూట్‌మెంట్, సర్వీస్ షరతులు మరియు బదిలీ చేసే అధికారంతో సహా అదుపులో పెట్టే నియంత్రణ నిబంధనలను కలిగి ఉందో లేదో పరిశీలించాల్సిన అవసరముంది. ఈ విధానాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని మనం ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007ను పరిశీలించాలి .

151. ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007 (డిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007, డిల్లీ యాక్ట్ 2/2009) ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ ద్వారా "అగ్నిమాపక సేవా నిర్వహణ మరియు డిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం లోని కొన్ని భవనాలు మరియు ప్రాంగణాలలో అగ్నిమాపక భద్రత నివారణ మరియు అగ్నిమాపక భద్రత మరియు దానితో ముడిపడి ఉన్న అంశాల మార్గదర్శకాలకోసం మరింత ప్రభావవంతమైన నిబంధనలను రూపొందించడం కోసం రూపొందించబడింది. ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007 అనేది ఒక సమగ్ర చట్టం, ఇది మూడు చట్టాలను భర్తీ చేసింది లేదా సందర్భానుసారంగా, ఎన్ సి టి డిలో నిర్వహనకోసం నియమాలు:

ఎ. యునైటెడ్ ప్రావిన్సెస్ ఫైర్ సేఫ్టీ యాక్ట్ 1944, ఢిల్లీకి విస్తరించింది. భారత ప్రభుత్వ చట్టం 1935లోని సెక్షన్ 93 ప్రకారం జారీ చేయబడిన ఒక ప్రకటన ప్రకారం యునైటెడ్ ప్రావిన్సెస్ గవర్నర్ చేత ఈ చట్టం నోటిఫై చేయబడింది మరియు ప్రావిన్స్ లో ఫైర్ బ్రిగేడ్ ల సిబ్బంది మరియు నిర్వహనకోసం ప్రాంతీయ అగ్నిమాపక సేవను నిర్వహించడం;

బి. భారత ప్రభుత్వ చట్టం 1935 (సెక్షన్ 65, డిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007) లోని సెక్షన్ 241(2)(బి) కింద రూపొందించబడిన డిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ (సబార్డినేట్ సర్వీసెస్) రూల్స్, 1945; మరియు సి.డిల్లీ ఫైర్ ప్రివెన్షన్ అండ్ ఫైర్ సేఫ్టీ యాక్ట్ 1986. పార్లమెంటు ద్వారా రూపొందించబడిన చట్టం కేంద్రపాలిత ప్రాంతం డిల్లీలో అగ్నిమాపక నివారణ మరియు అగ్నిమాపక భద్రతా చర్యలకోసం సమర్థవంతమైన నిబంధనలను రూపొందించడంపై దృష్టి సారించింది. మెయింటెనెన్స్ కు సంబంధించిన ఎలాంటి నిబంధనలు ఇందులో లేవు.

152. ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007 యొక్క ఉద్దేశ్యం "అగ్నిమాపక సేవా నిర్వహణ" కోసం సమకూర్చడం. 'ఫైర్ సర్వీస్' అంటే చట్టంలోని సెక్షన్ 5 కింద ఏర్పాటు చేయబడిన ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ అని సెక్షన్ 2(l) స్పష్టీకరించింది. సెక్షన్ 5 అగ్నిమాపక సేవ యొక్క రాజ్యాంగాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. సెక్షన్ 5(ఎ) ప్రకారం , అగ్నిమాపక సేవ అనేక శ్రేణులలో అటువంటి సంఖ్యలను కలిగి ఉంటుంది మరియు ప్రభుత్వం నిర్ణయించే అటువంటి సంస్థ మరియు అధికారాలు, కర్తవ్యాలు, మరియు విధులను కలిగి ఉంటుంది. సెక్షన్ 5(బి) ప్రకారం, ఫైర్ సర్వీస్ సభ్యుల నియామకం మరియు జీతభత్యాలు ఇంకా అన్ని ఇతర సర్వీస్ షరతులు నిర్దేశించబడిన విధంగా ఉంటాయి. ఢిల్లీ మొత్తానికి ఒక అగ్నిమాపక సేవ ఉండాలని సెక్షన్ 3 నిర్దేశిస్తుంది మరియు అగ్నిమాపక సేవలోని అధికారులందరూ మరియు అగ్నిమాపక సేవలోని క్రింది స్థాయి శ్రేణులు అగ్నిమాపక సేవ యొక్క ఏదైనా శాఖకు పోస్ట్ చేయడానికి బాధ్యత వహించాలి. చట్టంలోని అధ్యాయం II అగ్నిమాపక సేవ యొక్క సంస్థ, పర్యవేక్షణ, నియంత్రణ మరియు నిర్వహణ సమకూరుస్తుంది. అధ్యాయం III అగ్నిమాపక సేవ యొక్క నియంత్రణ మరియు క్రమశిక్షణను సమకూరుస్తుంది.

153. ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007 ప్రకారం ఏర్పాటు చేయబడింది, ఇది ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభచే చట్టంగా చేయబడింది. . అడ్మినిస్ట్రేషన్, రిక్రూట్‌మెంట్ మరియు ఉద్యోగ నియమ నిబంధనలు చట్టం ఫ్రేమ్‌వర్క్‌లో సమకూర్చబడ్డాయి.. సెక్షన్ 4 ప్రకారం , చట్టంలో నిర్వచించినట్లుగా, అగ్నిమాపక సేవ యొక్క పర్యవేక్షణ మరియు నియంత్రణ ప్రభుత్వానికి ఉంటుంది. సెక్షన్ 6 ఫైర్ సర్వీస్ పోస్ట్‌లను గ్రూప్ ఎ, బి, సి మరియు డి పోస్ట్‌లుగా వర్గీకరించడానికి సమకూరుస్తుంది.. యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్‌తో సంప్రదించిన తర్వాత ప్రభుత్వం ఏదైనా గ్రూప్ ఎ లేదా గ్రూప్ బి పోస్టులకు నియామకాలు చేపట్టాలని సెక్షన్ 7 నిర్దేశిస్తుంది. సెక్షన్ 8 ఢిల్లీలోని ఫైర్ సర్వీస్ యొక్క ఆదేశం మరియు పర్యవేక్షణ కోసం ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ డైరెక్టర్‌ని నియమించాలని నిర్దేశిస్తుంది. సెక్షన్ 14 ప్రకారం సెంట్రల్ సివిల్ సర్వీసెస్ (కాండక్ట్) రూల్స్ 1964 మరియు సెంట్రల్ సివిల్ సర్వీసెస్ (క్లాసిఫికేషన్, కంట్రోల్ అండ్ అప్పీల్స్) రూల్స్ 1965 మరియు సెంట్రల్ సివిల్ సర్వీసెస్ (పెన్షన్) రూల్స్ 1972, సవరణ ప్రకారం, అవసరమైన మార్పులతో డిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ ఉద్యోగులందరికీ విస్తరించబడతాయి.

154. ఇంకా, చట్టంలోని సెక్షన్ 63 ద్వారా ఇవ్వబడిన అధికారాల ప్రకారం, సంస్థను క్రమబద్ధీకరించడం మరియు సేవల నిర్వహణను నియంత్రిస్తూ, ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ రూల్స్ 2019ని లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ నోటిఫై చేశారు. ప్రభుత్వం నోటిఫై చేసిన రిక్రూట్‌మెంట్ నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఫైర్ సర్వీస్‌లో వివిధ శ్రేణులకు రిక్రూట్‌మెంట్ జరగాలని రూల్ 9 ప్రతిపాదిస్తుంది. రూల్ 10 ప్రకారం ఫైర్ సర్వీస్‌లోని వివిధ శ్రేణులకోసం జీతభత్యాలు పే కమిషన్ లేదా ప్రభుత్వం నియమించిన ఏదైనా ఇతర అధికారసంస్థ యొక్క సిఫార్సులకు అనుగుణంగా ఉండాలి.

155. ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007 మరియు రూల్స్ ఆఫ్ 2019 యొక్క నిబంధనల విశ్లేషణపై , చట్టంలో పదవులు, వాటి నియామక ప్రక్రియ, జీతభత్యాలు , క్రమశిక్షణా అధికారం మరియు నియంత్రణ వంటివి ఉన్నాయని స్పష్టమవుతుంది – ఇవన్నీ రామన్ లా కేశవ్ లాల్ (పైన పేర్కొనబడినది)కేసులో నిర్ధారించిన ప్రకారం రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41 కింద "సేవ" అంశాలు . ఆ విధంగా, ఢిల్లీ ఫైర్ సర్వీస్ యాక్ట్ 2007ని ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన సభ రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41 కింద తన అధికారాన్ని ఉపయోగించి చట్టం చేసింది.

156. రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41కి సంబంధించి ఎన్ సి టి డి ఇప్పటికే తన శాసన అధికారాన్ని వినియోగించుకుంది. అయినప్పటికీ, "సేవలు" యొక్క సమోన్నత రేఖలు చాలా విస్తృతమైనవి మరియు ఎన్ సి టి డి యొక్క చట్ట సభకు సంబంధించిన పరిధి మరియు కార్యనిర్వాహక పరిధి వెలుపల ఉన్న "పబ్లిక్ ఆర్డర్", "పోలీస్" మరియు "ల్యాండ్"కి కూడా సంబంధించినవి కావచ్చు. ఎన్ సి టి డి పరిధిలో "సేవలు" ఏవి అనేది అప్పుడు ఉద్భవించే ప్రశ్న.

ఎన్ . "సేవలు" మరియు ఎన్ సి టి డి

157. ఎంట్రీ 41 కింద "సేవలకు" సంబంధించి ఎన్ సి టి డికి శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారం ఉందని ఇప్పుడు మేము నిర్ధారించిన కారణంగా "సేవలు"పై ఎన్ సి టి డి నియంత్రణ పరిధి ఏ మేరకు అన్నది ఉత్పన్నమయ్యే సహజమైన ప్రశ్న. ఎన్ సి టి డి యొక్క చట్ట సభకు సంబంధించిన అధికార పరిధి నుండి మినహాయించబడిన మూడు ఎంట్రీలు (పబ్లిక్ ఆర్డర్, పోలీస్, ల్యాండ్) కూడా "సేవలతో" కొంత సంబంధం కలిగి ఉన్నందున ప్రశ్న ఉపయుక్తం. ఈ కోర్టు తప్పనిసరిగా ఎన్ సి టి డి మరియు ఎన్ సి టి డికి సంబంధించిన యూనియన్ ద్వారా నియంత్రించబడే "సేవలు" మధ్య వ్యత్యాసాన్ని కల్పించాలి.. రాజ్యాంగం ద్వారా ఎన్ సి టి డి కి ఇచ్చిన చట్ట సభకు సంబంధించిన పరిధి మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పరిధిని మరియు 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో ఎన్ సి టి డి కోసం రాజ్యాంగ పాలన సూత్రాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని వ్యత్యాసాన్ని చూపాలి.

158. ఏడవ షెడ్యూల్‌లో ఎంట్రీ యొక్క పరిధిని విస్తృతంగా చదవాల్సిన అవసరం ఉందని ఈ కోర్టు నిర్ధారించింది.. ఐకె సక్సేనా వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మధ్యప్రదేశ్ [(1976)4 యెస్ సి సి 750] కేసులో , ఈ కోర్టులోని నలుగురు జడ్జీల ధర్మాసనం షెడ్యూల్ VIIలోని ఎంట్రీలను వీలైనంత విస్తృత స్థాయిలో చదవాలని నిర్ధారించింది. ఎంట్రీ 41 ద్వారా నిర్వచించబడిన శాసనం చేసే అధికారం యొక్క ప్రాంతం అధికరణం 309 ద్వారా కవర్ చేయబడిన దానికంటే చాలా సమగ్రమైనదని ధర్మాసనం పేర్కొంది:

"32. షెడ్యూల్ VIIలోని ఈ చట్ట సభకు సంబంధించిన జాబితాలలోని ఎంట్రీలను వాటి విశాలతర సాధ్యమైన వ్యాప్తిలో అర్థం చేసుకోవాలని మరియు అటువంటి ఎంట్రీలలో ఉపయోగించే ప్రతి సాధారణ పదం తప్పనిసరిగా అనుబంధ లేదా ఆధారిత విషయాలను అర్థం చేసుకోవడానికి అధీనంలో ఉంచాలి. ఈ విధంగా పరిశీలిస్తే, అధికరణం 309 ప్రకారం పబ్లిక్ సర్వెంట్ల రిక్రూట్‌మెంట్ మరియు ఉద్యోగ నియమ నిబంధనలను నియంత్రించే విషయం కంటే ఎంట్రీ 41 యొక్క పరిధి విస్తృతమైనది. ఎంట్రీ 41 ద్వారా నిర్వచించబడిన శాసన సభకున్న శాసనం చేసే అధికార విస్తృతి, అధికరణం 309కి సంబంధించిన నిబంధనలో ఉన్నదానికంటే మిక్కిలి సమగ్రమైనది"

(ప్రాముఖ్యత వివరణ చేర్చబడినది)

159. కానీ, మా నేపథ్యంలో, మేము ఎన్ సి టి డికి సంబంధించి ఎంట్రీ 41ని సాధ్యమయ్యే విశాలమైన భావనతో చదవలేకపోవచ్చు, ఎందుకంటే జాబితా IIలోని అన్ని ఎంట్రీలు (ఎంట్రీ 41తో సహా) అధికరణం 239 ఎ ఎ (3)(ఎ)లో నిర్దేశించినట్టుగా 'పబ్లిక్ ఆర్డర్', 'పోలీసు', మరియు 'ల్యాండ్' కు సంబంధించిన విషయాలను మినహాయించడం ద్వారా ఎన్ సి టి డి యొక్క చట్టసభకు సంబంధించిన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారంపై విధించిన పరిమితితో సామరస్యం కల్పించాలి.

160. ఎంట్రీ 41పై ఎన్ సి టి డి యొక్క చట్ట సభకు సంబంధించిన శాసనం మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారం "పబ్లిక్ ఆర్డర్", "పోలీ " మరియు "ల్యాండ్"కి సంబంధించిన సేవలకు విస్తరించదు. ఏది ఏమైనప్పటికీ , విధానాలు మరియు ఎన్ సి టి డి విజన్ అమలుకు సంబంధించిన ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీసెస్ లేదా జాయింట్ కేడర్ సర్వీసెస్ వంటి సేవలపై శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారం ప్రాంతం యొక్క రోజువారీ నిర్వహనాపరంగా ఎన్ సి టి డి తో ఉంటుంది. ఎన్‌సిటిడి ద్వారా రిక్రూట్‌మెంట్ చేయనప్పటికీ, అధికారులు ఎన్ సి టి డిలో సేవలందించవచ్చు. అటువంటి సంఘటనల క్రమంలో, యూనియన్ మరియు రాష్ట్రాల మధ్య అఖిల భారత లేదా జాయింట్–కేడర్ సేవల నియంత్రణను స్పష్టంగా గుర్తించే కొన్ని నిబంధనలను ఉదాహరణగా సూచించడం సముచితంగా ఉంటుంది. ఇతర రాష్ట్రాల మాదిరిగానే ఎన్ సి టి డి కూడా ప్రభుత్వ ప్రాతినిధ్య రూపాన్ని సూచిస్తుంది. ఎన్ సి టి డి యొక్క పరిపాలనలో యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా ప్రమేయం రాజ్యాంగ నిబంధనల ద్వారా పరిమితం చేయబడింది మరియు ఇంకా మరింత విస్తరణ ఏదైనా రాజ్యాంగ స్కీమ్ ఆఫ్ గవర్నెన్స్‌కు విరుద్ధంగా ఉంటుంది.

161. మేము ఐఏయెస్ అధికారుల నియామకానికి సంబంధించిన ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీస్ (కేడర్) రూల్స్, 1954 యొక్క ఉదాహరణను తీసుకుంటాము. రూల్ 2(ఎ) ప్రకారం 'క్యాడర్ ఆఫీసర్' అంటే ఐ ఏ యెస్ సభ్యుడు అని నిర్వచించబడింది. రూల్ 2(బి) ఇండియన్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీస్ (కేడర్ స్ట్రెంత్ ఫిక్సేషన్) రెగ్యులేషన్స్, 1955 షెడ్యూల్‌లో ప్రతి కేడర్ యొక్క ఐటెమ్ I కింద పేర్కొన్న ఏదైనా పోస్ట్ గా 'కేడర్ పోస్ట్'ని నిర్వచిస్తుంది. రూల్ 2(సి) 'స్టేట్'ని నిర్వచిస్తుంది, అనగా రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్‌లో పేర్కొనబడిన రాష్ట్రం మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతం కూడా చేరి ఉంది. రూల్ 2(డి) జాయింట్ కేడర్‌కు సంబంధించి 'రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధించినది' అని నిర్వచిస్తుంది, అనగా జాయింట్ కేడర్ అథారిటీ. 'జాయింట్ కేడర్ అథారిటీ' యొక్క రాజ్యాంగం మరియు కూర్పు ఆల్ ఇండియా సర్వీసెస్ (జాయింట్ కేడర్) రూల్స్ 1972 దృష్ట్యా అర్థం చేసుకోబడింది. 1972 నియమాలు "కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల జాయింట్ కేడర్ కాకుండా ఇతర రాష్ట్రాల సమూహం కోసం ఏర్పరచబడిన జాయింట్ కేడర్‌కు వర్తిస్తాయి. ." [సెక్షన్ 1(i), ఆల్ ఇండియా సర్వీసెస్ (జాయింట్ కేడర్) రూల్స్ 1972] ఐ ఏ యెస్ (క్యాడర్) రూల్స్ 1954లో ని రూల్ 3 ప్రతి రాష్ట్రం లేదా రాష్ట్రాల సమూహానికి కేడర్‌ల రాజ్యాంగం 'స్టేట్ కేడర్' లేదా సందర్భానుసారంగా 'జాయింట్ కేడర్.' రూల్ 5 వివిధ కేడర్‌లకు కేడర్ అధికారులను కేటాయించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది. రూల్ 5(1) ప్రకారం, వివిధ కేడర్‌లకు కేడర్ అధికారుల కేటాయింపు సంబంధిత రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో సంప్రదించి కేంద్ర ప్రభుత్వం చేస్తుంది. రూల్ 7 ప్రకారం కేడర్ పోస్టులకు అన్ని నియామకాలు "సివిల్ సర్వీసెస్ బోర్డు సిఫార్సుపై" – రాష్ట్ర ప్రభుత్వం "రాష్ట్ర కేడర్ విషయంలో" మరియు సంబంధిత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా, రూల్ 2(డి)లో నిర్వచించబడినట్లుగా, "జాయింట్ కేడర్ విషయంలో" రూల్ 11ఎ ప్రకారం, "ఏదైనా రాజ్యాంగ రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన వ్యవహారాలకు సంబంధించి పనిచేస్తున్న జాయింట్ కేడర్ సర్వీస్" సభ్యులకు సంబంధించి రూల్ 7 (మరియు పేర్కొన్న ఇతర నియమాలు) ప్రకారం నిర్ణయాలు తీసుకునే అధికారాలను "ఆ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం" సమకూర్చింది. రూల్స్ 2, 7 మరియు 11A కలిపి చదివినట్లైతే ఒక రాజ్యాంగ రాష్ట్రం యొక్క రాష్ట్ర కేడర్‌లో ఇంకా జాయింట్ కేడర్‌లో పదవులు "ఆ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా" ఇవ్వబడతాయి , అనగా, రాజ్యాంగబద్ధంగా ఎన్నికైన ప్రభుత్వంచే ఇవ్వబడతాయి. మన కేసులో, ఇది ఎన్ సి టి డి ప్రభుత్వం అవుతుంది . ఎన్ సి టి డి భాగమైన లేదా ఎన్ సి టి డికి సంబంధించిన ఆల్ ఇండియా సర్వీసెస్ లేదా జాయింట్ కేడర్ సర్వీసెస్‌కి సంబంధిత రూల్స్‌లో "రాష్ట్ర ప్రభుత్వం"కి సంబంధించిన నిర్దేశాలకు అర్థం ఎన్ సి టి డి ప్రభుత్వం అని మేము నిర్ధారిస్తున్నాము.

162. అధికరణం 239ఎ ఎ మరియు 2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులోని వాస్తవాల దృష్ట్యా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన పరిధిలోని విషయాలకు సంబంధించి ఎన్ సి టి డి మంత్రి మండలి యొక్క సహాయసహకారాలకు కట్టుబడి ఉంటారని మేము పునరుద్ఘాటిస్తున్నాము. జాబితా II లోని ఎంట్రీ 41 కింద "సేవలు" ('పబ్లిక్ ఆర్డర్', 'పోలీస్' మరియు 'ల్యాండ్' మినహా)పై

ఎన్ సి టి డికి శాసనాధికారం ఉందని మేము నిర్ధారించినందున, సేవలపై పైన వివరించిన విధంగా జి ఎన్ సి టి డి యొక్క నిర్ణయాలకు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కట్టుబడి ఉంటారు. స్పష్టంగా వివరించడానికి, సంబంధిత నిబంధనలలో సేవలపై ('పబ్లిక్ ఆర్డర్', 'పోలీస్' మరియు 'ల్యాండ్'కి సంబంధించిన సేవలను మినహాయించి) "లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్"కు సంబంధించిన ఏదైనా ప్రస్తావన అంటే జి ఎన్ సి టి డి తరపున లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ వ్యవహరిస్తున్నారని అర్థం.

163. ఈ సెక్షన్‌లో వివరించిన ప్రకారం యూనియన్ మరియు NCTD మధ్య పరిపాలనా అధికారాల విభజన తప్పనిసరిగా ఆదరించబడాలి .

ఒ. ముగింపు

164. పై చర్చ దృష్ట్యా, మా నిర్ణయాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

ఎ . సారూప్య పాలనా వ్యవస్థలతో కూడిన కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల సజాతీయ వర్గం అంటూ లేదు;

బి. ఇతర కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల మాదిరిగా ఎన్ సి టి డి లేదు. అధికరణం 239 ఎ ఎ ప్రకారం , ఎన్ సి టి డికి ఇతర కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలనుండి దీనిని వేరుగా ఉంచుతూ, "అసమానమైన ఆదర్శవంతమైన స్థితి " (సూయి జెనరిస్) హోదా ఇవ్వబడింది.

సి. ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనసభకు జాబితా II లో స్పష్టంగా మినహాయించబడిన ఎంట్రీలు తప్ప, జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని ఎంట్రీలపై అధికారం ఉంది. జాబితా I లోని ఎంట్రీలతోపాటు, అధికరణం 239ఎ ఎ (3))ఎ) ప్రకారం ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన పరిధినుండి వేరుగా ఉంచబడిన ఎంట్రీలతో సహా, ఎన్ సి టి డికి సంబంధించి జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని అన్ని విషయాలపై పార్లమెంటుకు శాసనాధికారం ఉంది;

డి. ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వహణాధికారం దాని శాసనాధి రంతో సహ–వ్యాప్తిగా ఉంటుంది, అంటే, చట్టాన్ని రూపొందించే అధికారాన్ని కలిగి ఉన్న అన్ని విషయాలకు ఇది విస్తరించబడుతుంది;

ఇ. ఎన్ సి టి డికి శాసనపరమైన అధికారం లేని జాబితా II లోని మూడు ఎంట్రీలపై మాత్రమే కేంద్ర ప్రభుత్వం కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని కలిగి ఉంది;

ఎఫ్ . జాబితా II మరియు జాబితా IIIలోని ఎంట్రీలకు సంబంధించి ఎన్ సి టి డి యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం రాజ్యాంగం ద్వారా లేదా పార్లమెంటు ద్వారా చేయబడిన చట్టం ద్వారా యూనియన్‌కు స్పష్టంగా అందించబడిన సమకూర్చబడిన కార్యనిర్వాహక అధికారానికి లోబడి ఉంటుంది;

జి. అధికరణం 239 ఎఎ (3) లోని 'ఏదైనా అంశం కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తించేటంత వరకు' అనే పదబంధాన్ని రాష్ట్ర జాబితా లేదా ఉమ్మడి జాబితాలోని ఎంట్రీలపై ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసన అధికారాన్ని మరింతగా మినహాయించడానికి చదవలేరు.

హెచ్. అధికరణం 239 ఎ ఎ (3) లోని "ఈ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు లోబడి" అనే పదబంధానికి సంబంధించి , ఎన్ సి టి డి యొక్క శాసనాధికారం రాజ్యాంగంలోని విస్తృత సూత్రాలు మరియు నిబంధనల ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయబడుతుంది మరియు పరిమితం కాకుండా ఉంటుంది; మరియు

ఐ. ఎన్ సి టి డి "సేవలు"పై శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని కలిగి ఉంది, అనగా , ఏడవ షెడ్యూల్ యొక్క జాబితా IIలోని ఎంట్రీ 41 . ఎందుకంటే:

(I) సాధారణ క్లాజుల చట్టం, 1897లోని సెక్షన్ 3(58) ప్రకారం రాష్ట్రం యొక్క నిర్వచనం రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ XIV లోని "స్టేట్" అనే పదానికి వర్తిస్తుంది.

అందువలన, పార్ట్ XIV కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు వర్తిస్తుంది; మరియు

(II) కి సంబంధించిన నిబంధన ప్రకారం నియమాలను రూపొందించే అధికారాన్ని

ఉపయోగించడం వలన రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41పై చట్టాలను రూపొందించడానికి సముచిత అధికారం శాసనాధికారాన్ని తొలగించదు.

165. మేము 2022 మే 6నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా ఈ రాజ్యాంగ ధర్మాసనానికి సూచించిన విషయానికి సమాధానం ఇచ్చాము. పరిపాలనా విభాగంలో భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఆదేశాలను పొందిన తర్వాత రిజిస్ట్రీ ఈ అప్పీలు పత్రాలను పరిష్కార నిమిత్తం రెగ్యులర్ ధర్మాసనం ముందు ఉంచాలి.

..----------.సీజెఐ

[డాక్టర్ ధనంజయ వై చంద్రచూడ్
]----------

----------జె

[ఏం ఆర్ షా]

---------- జె

[కృష్ణ మురారి]

---------- జె

[హిమా కోహ్లీ]

---------- జె

[పమిడిఘంటం శ్రీ నరసింహ]

న్యూ డిల్లీ;

మే 11, 2023